

RAPPORT

Ruimtelijke onderbouwing

Beekherstel de Run - deelgebied Stevert

Klant: Waterschap de Dommel

Referentie: BF3091-MI-RP-231214-1101

Status: Definitief/1.0

Datum: 17 september 2024

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Postbus 80007
5600 JZ Eindhoven
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154
Email: info@rhdhv.com
Website: www.royalhaskoningdhv.com

Titel document: Ruimtelijke onderbouwing

Ondertitel: Beekherstel de Run - deelgebied Stevert
Referentie: BF3091-MI-RP-230803-1105
Status: 1.0/Definitief
Datum: 17 september 2024
Projectnaam: BP de Run Grootgoor
Projectnummer: BF3091
Auteur(s): FM / KK

Gecontroleerd door: KK

Datum: 17 september 2024

Goedgekeurd door: OdV

Datum: 17 september 2024

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	2
1.3	Vigerende plannen	3
1.4	Leeswijzer	4
2	Gebiedsbeschrijving	5
2.1	Gebiedsbeschrijving	5
2.2	Ruimtelijke structuur	6
2.3	Functionele inrichting	7
3	Planvoornemen	8
3.1	Transformatie naar 'Natuur'	8
3.2	Hermeandering van de Run	9
4	Beleidskader	13
4.1	Rijksbeleid	13
4.1.1	Nationale omgevingsvisie (NOVI)	13
4.1.2	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)	13
4.1.3	Nationaal Waterprogramma 2022-2027	14
4.2	Provinciaal beleid	14
4.2.1	Omgevingsvisie	14
4.2.2	Interim omgevingsverordening Noord-Brabant	14
4.3	Regionaal beleid	18
4.3.1	Waterbeheerprogramma 2022-2027	18
4.4	Gemeentelijk beleid	20
4.4.1	Omgevingsvisie 2.0	20
4.4.2	Visie Buitengebied 2.0	22
4.4.3	Groen Loont!	23
4.4.4	Bestemmingsplan	24
5	Omgevingsaspecten	27
5.1	m.e.r.-beoordeling	27
5.2	Bodem	28
5.3	Archeologie en cultuurhistorie	29
5.4	Bedrijven en milieuzoneringen	33
5.5	Geluid	33
5.6	Geur	34
5.7	Luchtkwaliteit	34

5.8	Externe veiligheid	34
5.9	Water	35
5.10	Ecologie	37
5.11	Verkeer en parkeren	42
5.12	Kabels en leidingen	43
6	Uitvoerbaarheid	44
6.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	44
6.2	Economische uitvoerbaarheid	44

Bijlagen

1. Inrichtingsplan deelgebied Stevert
2. Natuurtoets

Binnen het uitvoeringsprogramma Run is onderscheid gemaakt in de volgende deelgebieden:

- Run Eerdbrand: het herinrichten van de beek en aangelanden tussen Eerbrand en Boevenheuvel (niet weergegeven op figuur 1-1, dit gebied ligt bovenstrooms / ten westen van Boevenheuvel).
- Run Stevert: het herinrichten van de beek en aangelanden tussen Boevenheuvel en Grootgoor.
- Run Grootgoor; het herinrichten van de beek en aangelanden en de aanleg van een waterbergingsgebied bij het natuurgebied Grootgoor.
- Run Heers: het herinrichten van de beek en aangelanden tussen Grootgoor en de Dommel.

Het voorliggende document betreft de toelichting voor de herziening van het bestemmingsplan voor het deelgebied Stevert in de gemeente Eersel.

Landgoedontwikkeling De Vloete

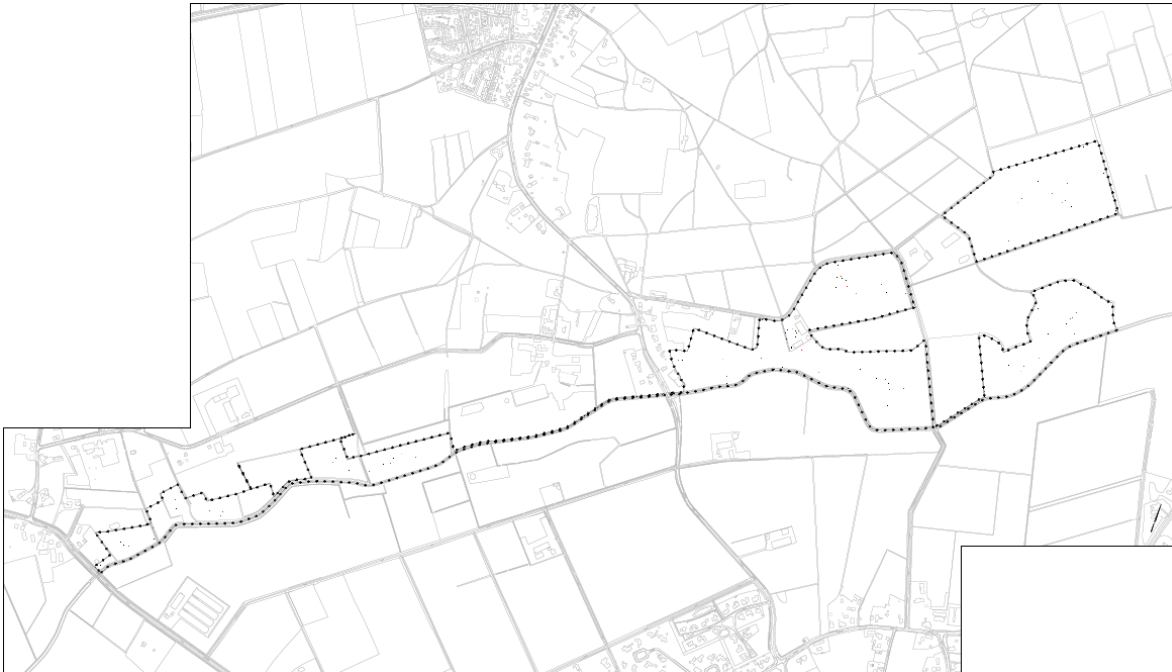
In samenspraak met Waterschap De Dommel is een initiatiefnemer voornemens om langs de beek de Run bij Stevert een landgoed te ontwikkelen. Onderdeel van de ontwikkeling is het beëindigen van het huidige landgebruik (melkveehouderij) en het omvormen van circa 17 hectare landbouwgrond tot natuur. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de water- en natuuropgaven in het beekdal van de Run geleverd. De aanpassingen aan de Run en aan het beekdal op het landgoed worden door het waterschap gefinancierd en uitgevoerd. Deze maatregelen aan de Run en het beekdal op het landgoed, evenals de percelen van het landgoed welke worden omgevormd naar natuur, maken onderdeel uit van voorgenomen plan.

Naast de realisatie van natuur zullen op het landgoed een drietal woningen worden gerealiseerd. De bestaande veehouderij op het landgoed wordt omgevormd tot een (kleinschalig) paardenpension. Voor de realisatie van deze ontwikkeling is door de ZLTO een separate ruimtelijke onderbouwing opgesteld.

Voorliggende ruimtelijke onderbouwing heeft uitsluitend betrekking op de beekdalontwikkeling rondom de Run.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied betreft het deel van het projectgebied (figuur 1-1) dat is gelegen binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Eersel zoals weergegeven in figuur 1-2. Voor beide gemeenten wordt in het kader van de voorgenomen ontwikkelingen een herziening van het bestemmingsplan voorbereid.

Figuur 1-2 Begrenzing plangebied

Aan de zuidwestzijde (stroomopwaarts) wordt het plangebied begrenst door de N397 en aan de noordoostzijde (stroomafwaarts) op ongeveer 600 meter ten noordoosten van De Kuningen (een lokale weg).

1.3 Vigerende plannen

Op dit moment zijn de volgende vigerende bestemmingsplannen in de gemeente Eersel van toepassing op het plangebied:

- 'Buitengebied 2017' (vastgesteld 3 juli 2018);
- 'Buitengebied 2017, eerste herziening' (vastgesteld 29 januari 2019);
- 'Buitengebied 2017, 2e herziening' (vastgesteld 31 mei 2022);
- 'Buitengebied 2017, Reparatieplan 2022' (vastgesteld 27 september 2022);
- 'Buitengebied, herziening Tasbroekwegje 4' (vastgesteld 3 juli 2018);
- 'Waterberging de Run Eersel' (vastgesteld 23 februari 2021).

De beoogde ontwikkeling van het beekdal van de Run en de daarmee samenhangende werkzaamheden passen binnen de bepalingen van de geldende bestemmingsplannen, of kunnen middels een omgevingsvergunning worden toegestaan. Het is echter wenselijk de bestemming van de gronden aan te laten sluiten bij het beoogde gebruik voor natuurontwikkeling en beekherstel. Derhalve zal de bestemming worden gewijzigd naar 'Natuur', waarmee tevens het huidige agrarisch gebruik zal worden uitgesloten. Middels de functieaanduiding 'water' wordt de doorstroomfunctie van de Run geborgd.

Voor de herbestemming naar 'Natuur' in combinatie met het opnemen van de functieaanduiding 'water' is een herziening van de vigerende bestemmingsplannen noodzakelijk. Met voorliggend bestemmingsplan wordt het benodigd juridisch-planologisch kader geboden om voorgenoemde ontwikkelingen te realiseren.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van de toelichting wordt plangebied en het planvoornemen beschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het voor de ontwikkeling relevante beleid op Rijks- provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau uiteengezet. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de doelstelling en uitgangspunten van het project. Hoofdstuk 5 omvat de omgevingsaspecten die voor dit plangebied relevant zijn. Hoofdstuk 6 beschrijft de juridische opzet waarbij de plankaart en planregels worden besproken. Tot slot volgt in de hoofdstukken 7 een beschrijving van de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan en de resultaten van de inspraak en overleg.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Gebiedsbeschrijving

De Run ontspringt bij Weebosch vlak bij de Belgische grens. De beek stroomt via de buurtschappen Boksheide, Stokkelen, Schadewijk, Broekhoven en Heers, door het natuur- /bosgebied Grootgoor en voegt zich nabij Veldhoven bij de Dommel. De Run is onderdeel van een netwerk van beken die het Kempens Plateau afwatert. Het water stroomt via de Dommel en het Wilhelminakanaal richting de Maas. De totale lengte van de beek bedraagt ongeveer 30 kilometer.

De ondergrond van het beekdal is gevarieerd. Zo bevindt zich in het beekdal overwegend een lemig fijn zandige bodem en liggen er op de flanken van het beekdal leemarme fijn- en grofzandige gronden. Daarnaast bevindt zich bij Grootgoor een venige bodem. De variatie in type ondergrond en het gebruik hiervan in het verleden en het heden hebben geleid tot een afwisselend landschap. Zo is de Run tussen de Schaikse Dijk en de Stevertsebaan relatief diep ingesneden in de hoger liggende gronden en vormt deze een relatief rechte loop met steile oevers. Het beekdal is hier smal en wordt veelal begrensd door opgaande begroeiing.

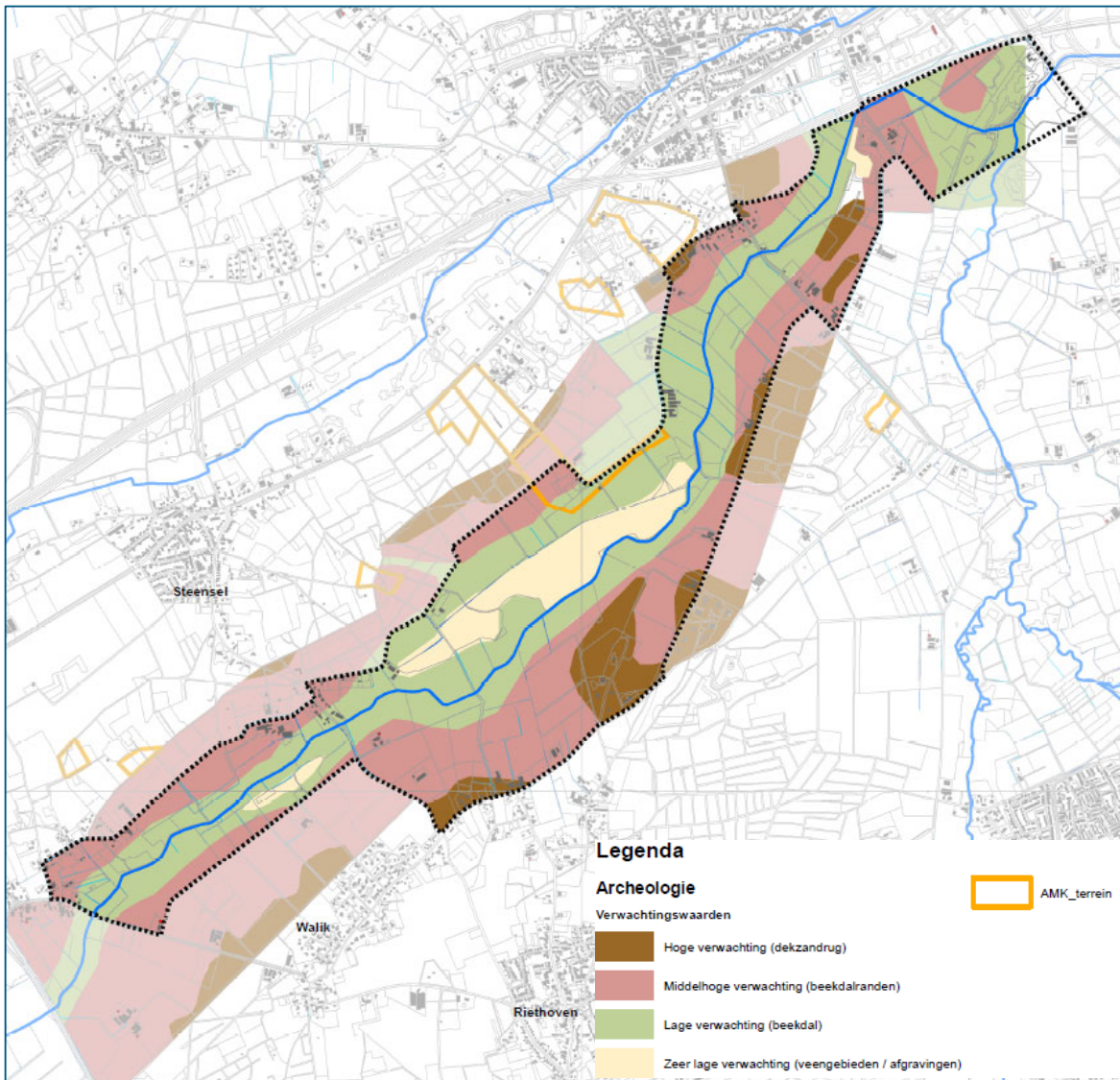
Ter hoogte van Grootgoor kenmerkt het beekdal zich door de laagste en natste gronden in het gebied. Hier is het beekdal het breedst en is de gradiënt van hoog naar laag relatief flauw. De Run heeft in dit gebied veel ruimte waardoor de beek, ondanks de kanalisatie in de jaren 70, nog een loop heeft met flauwe bochten. Het zeer besloten broekbosgebied Grootgoor heeft grote natuurwaarden en wordt tevens aangemerkt als historisch groen. Daarnaast maakt het Grootgoor als Natte Natuurparel onderdeel uit van het Natuurnetwerk Brabant.

Tussen Grootgoor en de Volmolenweg is het landschap open en het beekdal breed. De beek heeft hier nog een enigszins bochtige loop en het gebied heeft hier een karakteristieke opbouw: de laagste delen van het beekdal bestaan uit weiland en zijn voornamelijk open, de flanken van het beekdal liggen hoger waardoor de grond geschikt is voor akkerbouw. Het historisch patroon van beemden haaks op de loop van de beek is hier nog min of meer te herkennen aan de kavels en tussenliggende sloten.

Ten noorden van de Volmolenweg kan het beekdal gezien worden als een uitloopgebied op de scheidslijn tussen stad en land. Ruimtelijk gezien is het landschap hier, evenals 150 jaar geleden, half besloten door de aanwezigheid van relatief grote bosschages zoals bij 't Witven en de Kempische Plassen.

In het gebied zijn enkele cultuurhistorische elementen aanwezig (bron: ADC Archeoprojecten BV, rapport 2441, november 2010). De oudste en belangrijkste is de Stevertse watermolen gelegen aan de Stevertsebaan welke dateert uit de 14e eeuw. De watermolen wordt niet meer gebruikt en sinds de kanalisatie van de Run is het rad van de molen op het droge komen te liggen. In de nabijheid van deze watermolen zijn enkele boerderijen en een wasserij uit de 19e eeuw aanwezig. Daarnaast vormt de buurtgemeenschap Schadewijk een oude concentratie van bebouwing. Verder zijn in het gebied diverse oude groenstructuren aanwezig. Het Grootgoor heeft hier een groot aandeel in.

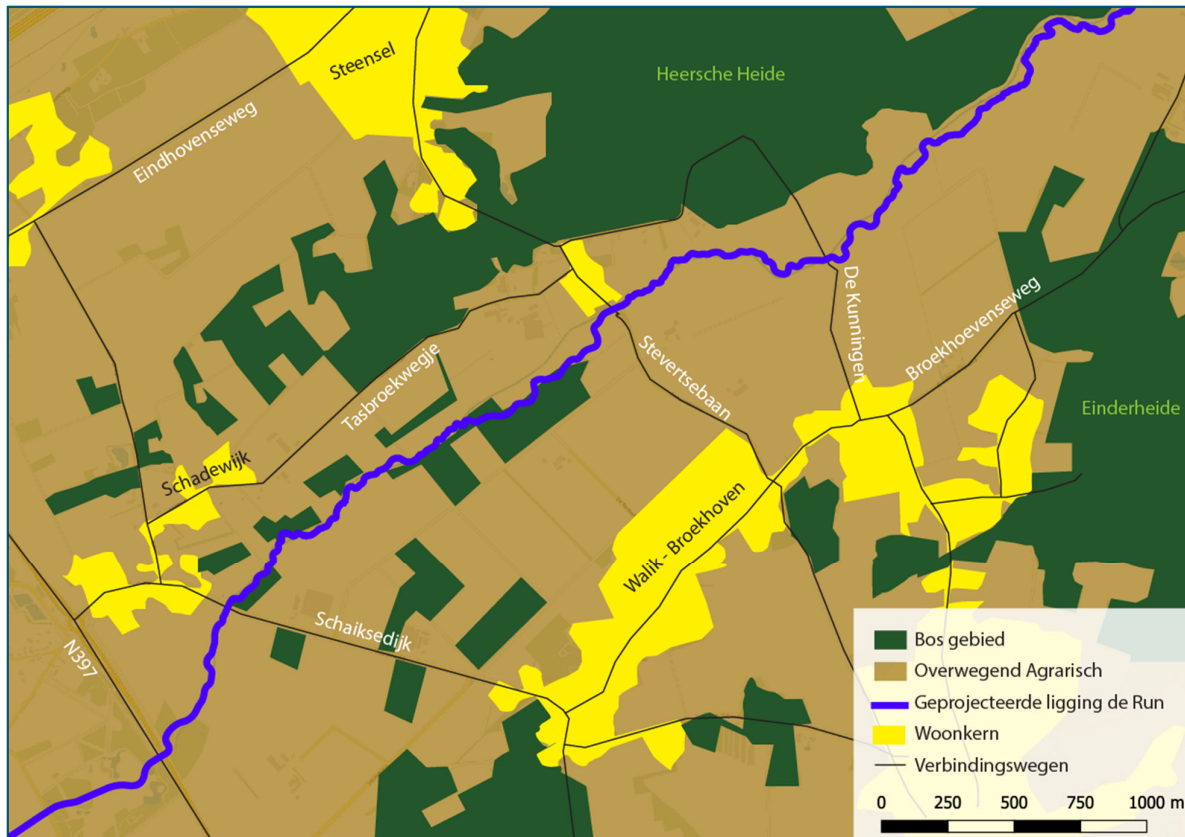
Ook zijn in het gebied archeologische monumenten aanwezig. Dit zijn voornamelijk grafvelden uit de brons- en ijzertijd en losse vondsten, daterend tot het Midden-Paleolithicum. Op de archeologische kaart (figuur 2-1) zijn deze AMK-gebieden weergegeven met een oranje- of gele omlijnning. Deze monumenten komen voor op de hogere zijden van het beekdal en de dekzandruggen in het gebied.

Figuur 2-1: Archeologische waardenkaart (Kaart feitenanalyse Run Grontmij 2011)

2.2 Ruimtelijke structuur

De voorgenoemen ontwikkeling vindt plaats aan de beek en in het omliggende gebied van de beek. Dit omliggende gebied is overwegend in gebruik ten behoeve van agrarisch doeleinden of als natuur/bos ingericht. Op enkele locaties zijn dorpskernen (Schadewijk, Molenveld, Walik, Stevert en Broekhoven) aanwezig. In het gebied zijn enkele belangrijke verbindingswegen aanwezig (de N397, Schalksedijk, Tasbroekwegje, Stevertsebaan en de Broekhovenseweg. In figuur 2-2 zijn de belangrijkste structuren van het omliggende gebied weergegeven.

Figuur 2-2: Ruimtelijke structuur nabij het plangebied.

2.3 Functionele inrichting

Het plangebied kenmerkt zich door de aanwezigheid van agrarische percelen en bosomgevingen. Een groot deel van het gebied naast de Run dient tevens als overloopgebied bij hoogwater.

3 Planvoornemen

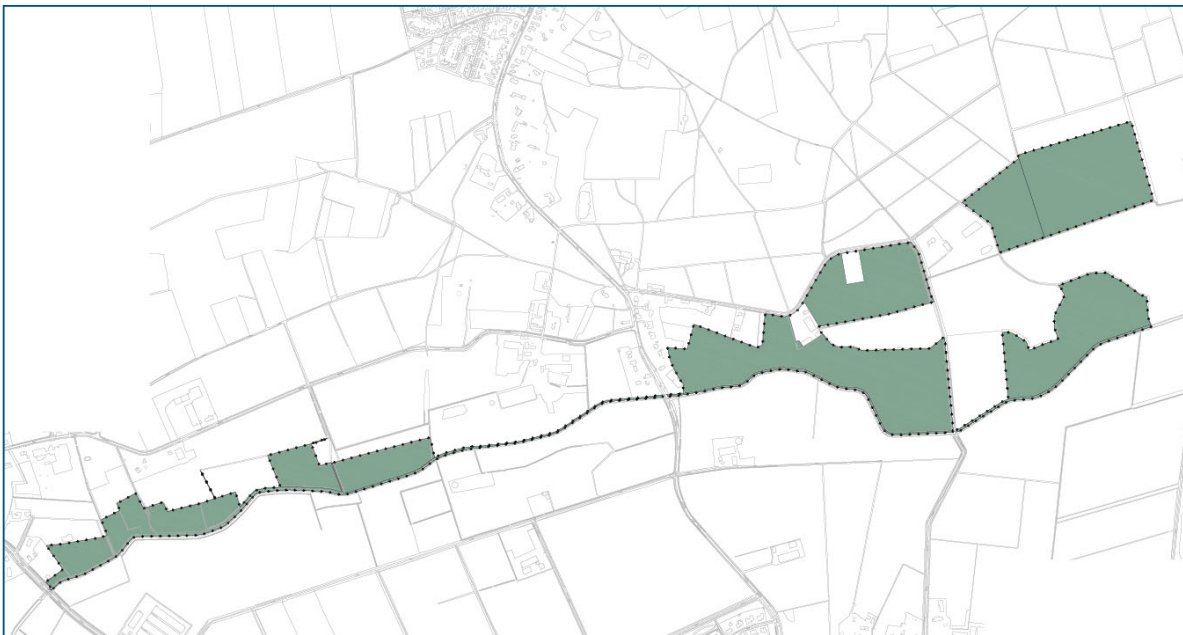
Het planvoornemen maakt deel uit van de realisatie van het uitvoeringsprogramma voor de herinrichting van de Run vanuit het projectplan Waterwet, waarbinnen verschillende deelgebieden zijn onderscheiden (zie paragraaf 1.1). Het voorliggende plan heeft betrekking op deelgebied Stevert in de gemeente Eersel.

Grofweg kan het planvoornemen worden onderverdeeld in twee onderdelen;

1. de transformatie van percelen naar natuur;
2. de hermeandering van de Run.

3.1 Transformatie naar 'Natuur'

De percelen kadastraal bekend als gemeente Eersel, sectie K en genummerd; 1406, 1408, 1441, 1437, 1043, 1366, 1041, 1418, 631, 1051, 1435, 1052, 1503, 1504, 867, 907 en 1293 worden getransformeerd tot natuurgebied. Onderdeel van deze percelen vormt ook het landgoed De Vloete (met uitzondering van de woningen en het paardenpension), zoals beschreven in paragraaf 1.1. In de huidige situatie zijn deze percelen bestemd als 'Agrarisch met waarden – Landschappelijke en natuurlijke waarden'. Om het agrarisch gebruik van deze gronden juridisch -planologisch uit te sluiten en de beek- en natuurherstelmaatregelen zoals hierna in paragraaf 3.2 beschreven te borgen, wordt de bestemming gewijzigd naar 'Natuur'. Daarnaast wordt de functieaanduiding 'water' aan de percelen toegevoegd om de doorstroombestemming van de Run binnen de percelen 'Natuur' te borgen. Deze aanduiding is ook toegevoegd op de reeds als 'Natuur' bestemde percelen kadastraal bekend als gemeente Eersel, sectie K en genummerd 1044, 996, 1000, 1001, 64, 65 en 66. In onderstaande afbeelding is een uitsnede opgenomen van de verbeelding. In donkergroen zijn hierin de percelen aangegeven die de bestemming 'Natuur' en/of de functieaanduiding 'water' krijgen.

Figuur 3-1 Uitsnede verbeelding met in donkergroen de percelen die binnen de gemeente Eersel worden herbestemd naar 'Natuur'

3.2 Hermeandering van de Run

Het 'hart' van de huidige ligging van de gekanaliseerde beek de Run vormt tevens de gemeentegrens tussen de gemeenten Eersel en Bergeijk. Door de beek de Run opnieuw te laten meanderen (in een meanderende vorm terug te leggen) wordt een bijdrage geleverd aan verschillende natuur- en wateropgaven. Hierdoor valt de geprojecteerde beek voor delen in de gemeente Eersel. Op sommige locaties ligt de Run in zijn volle breedte in de gemeente van Eersel en op sommige locaties geheel in de gemeente Bergeijk.

Voor het traject van de Run tussen Boevenheuvel en de Dommel gelden de volgende water- en natuuropgaven:

- Het verbeteren van de omstandigheden in de beek (KRW).
 - Verhogen van de stroomsnelheid, creëren van meer beschaduwing en zorgen voor meer variatie in het profiel en substraat.
 - Vispasseerbaar maken van de beek.
- Het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant (NNB) en treffen van hydrologische maatregelen in de natte natuurplek Grootoor.
 - In het Integraal Schetsontwerp is in concept reeds een voorstel gedaan om de begrenzing van het Natuurnetwerk Brabant te wijzigen. De begrenzing van het natuurnetwerk is naar aanleiding hiervan in april 2018 deels aangepast. Momenteel wordt de herbegrenzing van het overig deel in samenspraak met de provincie voorbereid.
 - Deze herbegrenzing beoogt voor de diverse agrariërs met huiskavels langs de beek een toekomstbestendig perspectief te bieden en potenties die buiten de huidige begrenzing van het natuurnetwerk liggen niet onbenut te laten.
- Het treffen van Natura 2000-maatregelen:
 - In de Run: behoud en verbetering van de omstandigheden in de beek voor de N2000-soort drijvende waterweegbree en verbetering van de omstandigheden voor het habitattypen Beken en rivieren met waterplanten (H3260A).

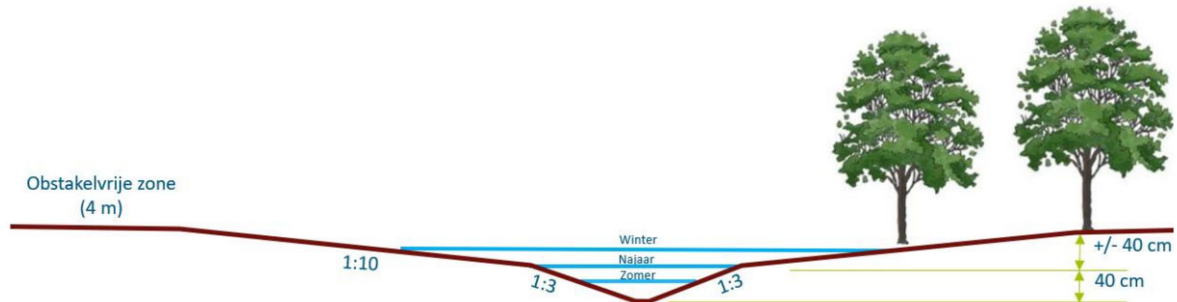
Daarnaast speelt vanuit het waterschap het Actieplan Leven de Dommel (dat verankerd is in het Waterbeheerplan 5 (periode 2022-2027)) met als speerpunt om het beekdallandschap klimaatbestendig en waterrobuust in te richten en zo ook een bijdrage te leveren aan de watertransitie. Ook spelen vanuit de gemeente ambities voor de aanleg van recreatieve verbindingen (zoals wandelpaden in het beekdal) en herstel van historische landschappelijke structuren (beemdenlandschap en laanstructuren langs wegen).

Deze opgaven zijn uitgewerkt in concrete maatregelen die in het kader van het beekherstel van de Run aan de beek en omliggende gebieden worden getroffen. Hierna zijn de maatregelen op hoofdlijnen samengevat. Voor een concrete uitwerking van de maatregelen wordt verwezen naar het Projectplan Waterwet.

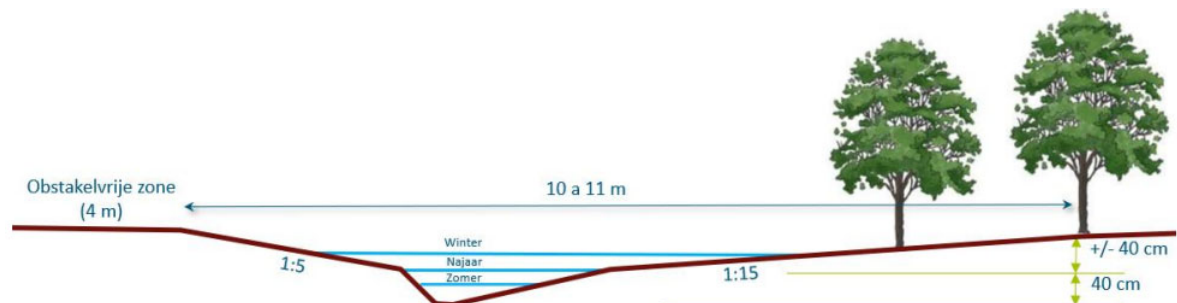
Hydrologische maatregelen in de beek

Kern van de voorgenomen activiteiten binnen de projecten vormen de hydrologische maatregelen die zijn gericht op het verhogen van de stroomsnelheid, het verhogen van de grondwaterstanden en het verbeteren van de beekmorfologie. Dit heeft tot doel de beekhabitat te verbeteren voor vissen, macrofauna en waterplanten. Daarnaast wordt hiermee de natuurlijke hydrologische toestand hersteld.

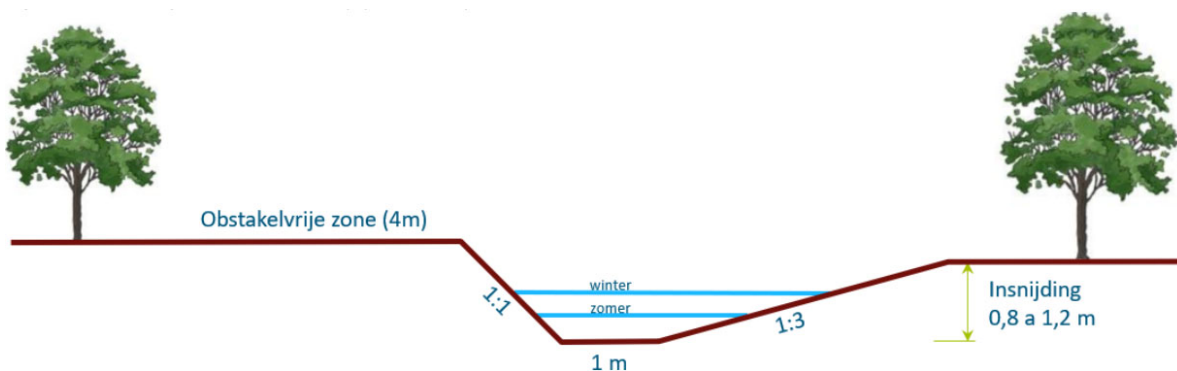
De Run zal daarom over een afstand van circa 9 km worden versmald, verondiept en verlegd. De huidige functie van de stuwen komt hierbij te vervallen. De beekbodem komt met maximaal 1 meter omhoog. Het nieuwe profiel is binnen het Projectplan Waterwet vastgesteld en per locatie uitgewerkt. Over het algemeen is sprake van een sterke versmalling van het profiel ten opzichte van de huidige situatie, waarbij een brede verlaging met flauwe taluds het winterbed vormt. Daar waar de ruimte beperkt is wordt een steiler profiel toegepast in het winterbed. Dit is binnen het plangebied het geval bij de kruising van de beek met de Schaiksedijk en Stevertsebaan. In onderstaand figuur zijn enkele profielontwerpen weergegeven.

Dwarsprofiel nieuwe Run (rechte trajecten)

Dwarsprofiel nieuwe Run (bij meanders)

Dwarsprofiel nieuwe Run (op plaatsen waar de ruimte beperkt is)

Figuur 4-1: Impressie van enkele dwarsprofielen van de nieuwe Run (bron: Projectplan Waterwet)

Creëren van beschaduwing langs de beek

Daarnaast wordt over circa 50% van de lengte langs de Run beschaduwing ontwikkeld. Hiermee wordt de stroomweerstand verkleind (doordat zich minder waterplanten ontwikkelen), de stroomsnelheid verhoogd en de watertemperatuur verlaagd. De beekversmalling en beschaduwing beogen een toename van de gemiddelde stroomsnelheid zodat gemiddeld genomen voldaan wordt aan de KRW-richtlijn van 0,18 m/s in de zomer. Bovendien zal er als gevolg van deze ontwikkeling minder maaibeheer aan het beekprofiel nodig zijn.

Dempen detailontwatering en verlaging maaiveld

Tot slot wordt het omliggende gebied vernat door middel van het dempen van detailontwatering zoals landbouwsloten en/of het aanbrengen van schotbalkstuwten. Samen met de aanpassingen aan de beek zal het grondwater dicht onder het maaiveld komen te liggen en treedt vernatting van het gebied op. Daarnaast wordt door verlaging van het maaiveld in delen van het gebied de fosfaatrijke toplaag verwijderd en worden deze gebieden hierdoor additioneel vernat.

In totaal zal binnen de projecten de bovengrond over 20 tot 25 hectare worden verwijderd. De ontgrondingen hebben een diepte van 10 tot maximaal 50 cm.

Het vernatten van het gebied draagt bij aan de kwaliteit van de natuurwaarden die binnen het plangebied aanwezig zijn (o.a. het natte bos in Grootgoor) en biedt potentie om de geambieerde natuur binnen het natuurnetwerk te realiseren. Na de maatregelen zal het gebied echter minder geschikt zijn voor de huidige agrarische activiteiten rondom het plangebied. Het gaat om in totaal 85 ha natuurontwikkeling. Met de eigenaren die te maken krijgen met nadelige gevolgen van het plan zijn afspraken gemaakt over financiële danwel technische compensatie.

Extensieve recreatie

Gekoppeld aan de hermeandering en overige maatregelen voor de water- en natuuropgaven in het gebied, wordt het gebied opengesteld voor extensieve recreatie. Extensieve recreatie en daarmee samengaan voorzieningen zijn reeds mogelijk op grond van het agrarisch gebruik en zijn passend binnen de planregels van de bestemming 'Natuur'. In aanvulling daarop wordt op het landgoed de Vloete een kunstmatige terp gemaakt waarop een uitkijktoren wordt gerealiseerd van 5 tot 10 meter hoog. Deze uitkijktoren draagt bij aan de beleving van de te ontwikkelen natuur, door de recreant vanuit een ander perspectief naar het lagergelegen beekdal te laten kijken. Het ophogen van gronden en het bouwen van een dergelijk bouwwerk is in principe niet gewenst binnen een beekdal voor de ontwikkeling van natte natuur, maar wel wenselijk vanuit het oogpunt van extensieve recreatie en beleving van het landschap. Daarom is een zorgvuldige afweging gemaakt over de meest geschikte locatie voor deze terp met uitkijktoren. Deze worden gesitueerd bij de beoogde routes voor extensieve recreatie (die aansluiten op het bestaande routenetwerk) en op het Landgoed de Vloete dat opengesteld wordt voor publiek. Mede bepalend voor de exacte locatie van de terp met uitkijktoren is de lage potentie van de locatie om natte schrale natuur te ontwikkelen, aangezien de bodem ter plaatse een dikke (>0,5m) nutriëntenrijke laag kent. Vanwege deze afweging is de exacte locatie van de terp met uitkijktoren vastgelegd met een specifieke aanduiding 'specifieke vorm van natuur - uitkijktoren' op de verbeelding.

In onderstaand figuur is een impressie opgenomen van een uitkijktoren op een terp. De uiteindelijke vormgeving van de uitkijktoren zal in nadere afstemming met de gemeente Eersel, bevoegd gezag voor de bouwvergunning, worden uitgewerkt.

Figuur 3-2 Impressie van een uitkijktoren op een terp

Over het landgoed en langs de beek worden routestructuren aangelegd/uitgebreid voor wandelaars, fietsers en ruiters. Deze routes sluiten aan op het bestaande routenetwerk. Daarmee samenhangende worden kleinschalige bouwwerken, zoals (fiets)parkeerplekken en klaphekjes aangebracht.

Op de maatregelenkaart van deelgebied Stevert, als opgenomen in het Projectplan Waterwet, zijn de beoogde ingrepen in het plangebied weergegeven op kaart. Deze kaart is opgenomen in bijlage 1 bij deze ruimtelijke onderbouwing.

4 Beleidskader

4.1 Rijksbeleid

4.1.1 Nationale omgevingsvisie (NOVI)

De NOVI is een instrument van de nieuwe Omgevingswet en loopt vooruit op de inwerkingtreding van die wet. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vervalt geheel (uitgezonderd Caribisch Nederland en Caribische Exclusieve Economische Zone). De NOVI geldt verder als wijziging van enkele onderdelen van het Nationaal Waterplan 2016-2021 (NWP) op grond van de Waterwet.

De NOVI biedt een langetermijnperspectief op de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland tot 2050. Met de NOVI geeft het kabinet richting aan de grote opgaven die het aanzien van Nederland de komende dertig jaar ingrijpend zullen veranderen. Denk aan het bouwen van nieuwe woningen, ruimte voor opwekking van duurzame energie, aanpassing aan een veranderend klimaat, ontwikkeling van circulaire economie en omschakeling naar kringlooplandbouw. Alles met zorg voor een gezonde bodem, schoon water, behoud van biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving. Omgevingskwaliteit is daarmee het kernbegrip: dat wil zeggen ruimtelijke kwaliteit én milieukwaliteit.

De NOVI stelt een nieuwe aanpak voor: integraal, samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties, en met meer regie vanuit het rijk. Daarbij biedt het Rijk regie door de formulering van 21 nationale belangen waar ontwikkelingen in de leefomgeving mee in lijn dienen te zijn. Daarnaast geeft het Rijk richting door het stellen van prioriteiten, afwegingsprincipes en uitgangpunten voor samenwerking.

Daarnaast kan het Rijk zogenoemde NOVI-gebieden aanwijzen waar het Rijk actief inspeelt op nationale thema's.

Het plangebied is niet gelegen binnen een aangewezen NOVI-gebied. Bij de beoogde ontwikkelingen zijn geen nationale belangen in het geding.

4.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

In de overgangsperiode van het SVIR naar het NOVI zijn de nationale ruimtelijke belangen uit het SVIR voorsnog juridisch geborgd door het Rijk in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De regels van het Barro moeten in acht worden genomen bij het opstellen van provinciale ruimtelijke verordeningen en bestemmingsplannen. In titel 2.6 van het Barro is bepaald dat bij ministeriële regeling verschillende militaire terreinen, gebieden, objecten en zones worden aangewezen, waar gemeenten bij de vaststelling van bestemmingsplannen rekening mee moeten houden. Deze gebieden, zones en objecten zijn aangewezen op de kaartbijlagen van de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Het plangebied is gelegen binnen de radarverstoringsgebieden van diverse radarstations. Deze gebieden bedekken nagenoeg heel Nederland. Ter plaatse van het plangebied geldt hierdoor voor windturbines een maximale hoogte van 90 m+NAP en voor andere bouwwerken een maximale hoogte van 113 m+NAP. Het plangebied kent een gemiddelde hoogte van ca. 25 m+NAP en het plan voorziet niet in bouwwerken hoger dan 9 meter, waarmee geen sprake is van mogelijke verstoring van radar.

4.1.3 Nationaal Waterprogramma 2022-2027

Het Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (NWP) beschrijft de nationale beleids- en beheerdoelen op het gebied van klimaatadaptatie, waterveiligheid, zoetwater & waterverdeling, waterkwaliteit & natuur, scheepvaart, en de functies van de Rijkswateren. In het NWP komen het Nationaal Waterplan 2016-2021 (voor beleid) en het Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016-2021 (voor beheer) samen. Het NWP vormt hier de opvolger van en bevat daarmee nationaal beleid en specifieke maatregelen voor alleen het hoofdwatersysteem.

Het Rijk kiest in het waterbeleid voor de periode 2022-2027 en richting 2050 voor drie hoofdambitieën, waarvoor in het NWP concrete doelen, aanpak en maatregelen voor zijn uitgewerkt. Deze ambities zijn:

- Een veilige en klimaatbestendige delta.
- Een concurrerende, duurzame en circulaire delta.
- Een schone en gezonde delta met hoogwaardige natuur.

De wateropgaven staan niet op zichzelf; een integrale aanpak met andere opgaven in de fysieke leefomgeving is noodzakelijk. Bij ontwikkelingen wordt daarom de voorkeursvolgorde 'integreren – medegebruik – keuzes maken' gehanteerd. Daarnaast stelt het NWP dat bij ruimtelijke plannen de waterhuishoudkundige belangen vanaf het begin moeten worden meegewogen en er de verplichting geldt om de waterbeheerder vroegtijdig in de plannen te betrekken.

Het plan voor de Run wordt verricht vanuit de waterbeheerder Waterschap De Dommel en de ontwikkeling van landgoed De Vloete is in samenspraak met de grondeigenaren uitgewerkt. De waterbelangen en het vroegtijdig betrekken van de waterbeheerder in de planvorming is hiermee geborgd.

4.2 Provinciaal beleid

4.2.1 Omgevingsvisie

In december 2018 is de Brabantse Omgevingsvisie vastgesteld. Met de Omgevingsvisie wil de provincie alvast gaan werken volgens de uitgangspunten van de nieuwe Omgevingswet.

De Brabantse Omgevingsvisie is een samenhangende visie op de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie bevat de belangrijkste ambities voor de fysieke leefomgeving voor de komende jaren. Dat gaat om ambities op gebied van de energietransitie, een klimaatproof Brabant, Brabant als slimme netwerkstad en een concurrerende, duurzame economie. De Omgevingsvisie geeft ook aan op welke nieuwe manieren de provincie met betrokkenen wil samenwerken aan omgevingsvraagstukken en welke waarden daarbij centraal staan.

4.2.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Om uitvoering te geven aan de doelen en ambities uit de omgevingsvisie 'De kwaliteit van Brabant' kan de provincie onder de Omgevingswet onder andere gebruik maken van de omgevingsverordening. Vooruitlopend op de Omgevingswet en de omgevingsverordening hebben de Provinciale Staten van provincie Noord-Brabant op 25 oktober 2019 de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: interim omgevingsverordening) vastgesteld. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en daarmee de Omgevingsverordening Noord-Brabant per 1 januari 2024, zijn diverse wijzigingen doorgevoerd in de Interim omgevingsverordening. De laatste vastgestelde wijziging van de regeling dateert van 1 augustus 2023 en op 19 september 2023 is een wijziging van de kaarten behorende bij het Natuurnetwerk Brabant vastgesteld.

Deze verordening is tot stand gekomen door de verschillende regelingen op provinciaal niveau over de fysieke leefomgeving samen te voegen en vormt daarmee een eerste stap op weg naar een omgevingsverordening die op grond van de Omgevingswet zal worden vastgesteld.

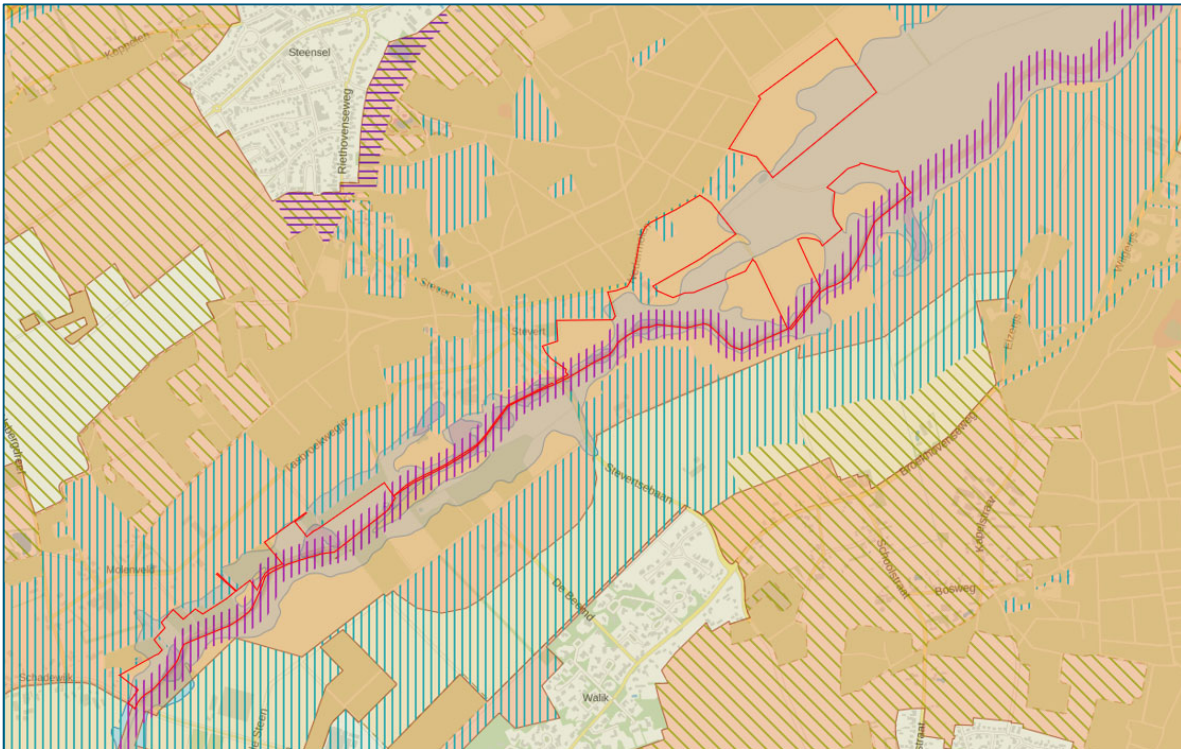
De Interim omgevingsverordening kent rechtstreeks werkende regels, regels ten aanzien van het faunabeheer uit de Wet natuurbescherming en instructieregels voor gemeenten en waterschappen. De instructieregels voor gemeenten kennen een doorwerking in ruimtelijke plannen, zoals in bestemmingsplannen.

Op het plangebied zijn rechtstreeks werkende regels gesteld voor koolwaterstofwinning ('diep grondwaterlichaam') en voor veehouderijen ('bescherming Natura 2000', 'verbod uitbreiding veehouderij', 'stalderingsgebied' en 'beperkingen veehouderij'). Voorgenomen ontwikkeling en bij dit bestemmingsplan behorende planregels voorzien niet in koolwaterstofwinning of de exploitatie van veehouderijen. Deze regels zijn derhalve niet relevant voor voorgenomen ontwikkeling.

Vanuit de instructieregels voor gemeenten kent het plangebied de aanwijzingen:

- Landelijk gebied
- Groenblauwe mantel
- Natuur Netwerk Brabant
- Natura2000
- Verbod uitbreiding veehouderij
- Beperkingen veehouderij
- Stalderingsgebied
- Attentiezone waterhuishouding
- Behoud en herstel van watersystemen
- Regionale waterberging
- Reservering waterberging

In figuur 4-1 is het plangebied geprojecteerd op de Interim Omgevingsverordening:

Figuur 4-1 Uitsnede kaart behorende bij de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, rood omlijnd het plangebied

De aanwijzing 'Natuur Netwerk Brabant' strekt tot het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden en houdt daarbij rekening met de overige aanwezige waarden en kenmerken, waaronder de cultuurhistorische waarden en kenmerken. Zolang het Natuurnetwerk Brabant niet is gerealiseerd, zijn de bestaande bebouwing en bestaande planologische gebruiksactiviteiten toegestaan. Van ontwikkelingen in het 'landelijk gebied' en 'stedelijk gebied' die de kenmerken van het Natuurnetwerk Brabant aantasten, moeten de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt of anders gecompenseerd. De aanwijzing 'groenblauwe mantel' strekt tot behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de ecologische en landschappelijke waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden en beschermt de ecologische, landschappelijke en hydrologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden.

Als 'behoud en herstel van watersystemen' en 'attentiezone waterhuishouding' aangewezen gebieden strekken tot behoud, beheer en herstel van watersystemen, waarbij de 'attentiezone waterhuishouding' functies uitsluit die een negatieve invloed hebben op de hydrologische instandhoudingsdoelen van het Natuur Netwerk Brabant.

Binnen 'regionale waterberging' en 'reservering waterberging' gelegen gebieden dient het waterbergend vermogen van het gebied te worden behouden. De aanduidingen 'stalderingsgebied', 'verbod uitbreiding veehouderij' en 'beperkingen veehouderij' zijn alleen van toepassing op veehouderijen en hebben daarom geen verdere relatie met voorgenomen herbestemming naar 'Natuur'.

In de Interim Omgevingsverordening zijn de Natura 2000-gebieden uit de Wet natuurbescherming op kaartbeeld vastgelegd. Voor deze gebieden zijn in de verordening enkel aanvullende bepalingen voor Gedeputeerde Staten vastgelegd en een vrijstelling voor agrarische beregening uit grondwater. Deze bepalingen hebben geen verdere relatie met voorgenomen ontwikkeling.

Het plangebied is niet aangewezen als provinciaal 'aardkundig waardevol gebied' of 'cultuurhistorisch waardevol gebied'.

Doorwerking in voorgenomen ontwikkeling

Met de herbestemming van het plangebied naar 'Natuur' wordt het behoud, herstel en/of ontwikkeling van de landschappelijke, ecologische, cultuurhistorische, aardkundige en natuurwaarden- en kenmerken en het behoud, herstel en/of ontwikkeling van het watersysteem en de hydrologische waarden geborgd. Middels de bij deze bestemming opgenomen regels worden functies en activiteiten die mogelijk een negatief effect op de waterhuishouding hebben verboden. De aanwezige aardkundige en cultuurhistorische waarden worden beschermd via de bestemmingsomschrijving 'Natuur' en de daarbij behorende regels. Deze waarden zijn niet nader geduid vanuit de verordening door een aanduiding 'aardkundig waardevol gebied' of 'cultuurhistorisch waardevol gebied'. Middels de dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterbergingsgebied' en diverse gebiedsaanduidingen ten aanzien van het Natuur Netwerk Brabant, de Groenblauwe mantel, behoud en herstel watersystemen en reservering van waterberging vinden de regels uit de verordening ten aanzien van het oprichten van bebouwing, aanbrengen van verhardingen en grondroerende activiteiten een doorwerking in de bepalingen van het bestemmingsplan.

De bouw van een uitkijktoren een aanleg van een terp is in strijd met de doelstelling voor het behoud van het waterbergend vermogen in het gebied en het herstel van hydrologische waarden. Vanwege de doelstellingen voor beleving van het gebied en het te ontwikkelen landgoed en de wens voor recreatie in het beekdal (zie paragraaf 4.4 gemeentelijk beleid) is de aanleg van een terp met uitkijktoren wel gewenst. In samenspraak met de gemeente Eersel is met zorg de locatie voor de uitkijktoren bepaald, zoals beschreven in hoofdstuk 3. Dit is in de planregeling geborgd via de aanduiding 'specifieke vorm van natuur - uitkijktoren' op de verbeelding. De negatieve effecten van de terp op het waterbergend vermogen van het gebied worden door de verdere ontwikkeling van het beekdal ruimschoots gecompenseerd, evenals de bijdrage van het totale project op het herstel van de ecologische en hydrologische waarden en ontwikkeling van het watersysteem.

Basisprincipes voor een evenwichtige toedeling van functies

Naast specifieke aanduidingen stelt de verordening vanuit het basisprincipe van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, de volgende eisen aan bestemmingsplannen van gemeenten:

- Zorgplicht voor een goede omgevingskwaliteit;
- Zorgvuldig ruimtegebruik;
- Toepassing van de lagenbenadering;
- Meerwaardecreatie.

In het kader van de 'zorgplicht voor een goede omgevingskwaliteit' (artikel 3.5) stelt de verordening dat een plan voor een goede omgevingskwaliteit en een veilige, gezonde leefomgeving rekening dient te houden met zorgvuldig ruimtegebruik, de waarden in een gebied (lagenbenadering) en meerwaardecreatie.

Zorgvuldig ruimtegebruik (artikel 3.6)

De verordening stelt dat de toedeling van functies (t.a.v. bebouwing) in beginsel binnen bestaand ruimtebeslag dient plaats te vinden en stelt aanvullende bepalingen voor uitbreiding en/of nieuwvestiging.

Toepassing van de lagenbenadering (artikel 3.7)

Bij toepassing van de lagenbenadering stelt de verordening dat de effecten op:

- de ondergrond, zoals de bodem, het grondwater en archeologische waarden;
- de netwerklaag, zoals infrastructuur, natuurnetwerk, energienetwerk, waterwegen waaronder een goede, multimodale afwikkeling van het personen- en goederenvervoer.
- de bovenste laag zoals cultuurhistorische en landschappelijke waarden, de omvang van de functie en de bebouwing, de effecten op bestaande en toekomstige functies, de effecten op volksgezondheid, veiligheid en milieu bij een ontwikkeling worden betrokken evenals de onderlinge wisselwerking daartussen en de factor tijd actief wordt benut.

Meerwaarde creatie (artikel 3.8)

Meerwaardecreatie omvat een evenwichtige benadering en het betrekken van de economische, ecologische en sociale aspecten in een gebied bij een ontwikkeling, bijvoorbeeld door opgaven en ontwikkelingen met elkaar te combineren of door een bijdrage aan andere opgaven en belangen die met een ontwikkeling gemoeid zijn.

Doorwerking in voorgenomen ontwikkeling

Het planvoornemen voorziet niet in de oprichting van bebouwing met een bepaald ruimtebeslag (gebouwen). Het bestemmingsplan sluit de oprichting van gebouwen binnen de bestemming 'Natuur' uit en ten aanzien van bouwwerken ten behoeve van de waterhuishouding of extensief recreatief medegebruik worden nadere regels gesteld. Er is sprake van zorgvuldig ruimtegebruik.

In de planvorming zijn de effecten betrokken van de ondergrond, netwerklaag en bovenste laag betrokken, zie hoofdstuk 5 voor een nadere toelichting.

Voorgenomen ontwikkeling is het resultaat van een combinatie van diverse opgaven ten aanzien van hydrologisch herstel, een verbetering van de waterhuishoudkundige situatie ter plaatse, ruimte voor opvang en berging van water, natuurontwikkeling en versterking van extensieve recreatieve mogelijkheden vanuit andere opgaven. Tevens wordt het planvoornemen voor landgoedontwikkeling 'De Vloete' met de opgave van het waterschap gecombineerd. De herontwikkeling naar natuur draagt bovendien bij aan verdere beperking van de agrarische activiteiten (beweiden van vee) in het gebied.

4.3 Regionaal beleid

4.3.1 Waterbeheerprogramma 2022-2027

Na de wateroverlast in de zomer van 2016 heeft het bestuur van het waterschap het actieplan 'Leven de Dommel' opgericht. Naar aanleiding hiervan zijn maatregelen getroffen om de gevolgen van wateroverlast te beperken. Als gevolg van de daaropvolgende droge jaren 2018, 2019 en 2020 zijn tevens maatregelen uitgevoerd om meer water vast te houden. Dit beleid is inmiddels doorvertaald in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 dat eind 2021 vastgesteld is. Hierin staat de watertransitie centraal, waarbij de focus ligt op het realiseren van een toekomstbestendige waterhuishouding in 2050 met als rode draad het belang van water voor een toekomstbestendige leefomgeving.

Het Waterbeheerprogramma beoogt onder andere een trendbreuk in gang te zetten, zodat een waterhuishouding ontstaat die robuust, wendbaar en in balans is met de omgeving en die voorziet in een goede waterkwaliteit. De focus in de aanpak verschuift hierbij:

- van beekdalgericht naar gebiedsgericht: de aandacht gaat naast het beekdal ook uit naar de flanken, de hoge zandruggen en het bebouwde gebied.
- van sectoraal naar integraal; samen met overheden en gebiedspartners worden keuzes gemaakt over meerdere opgaven in een gebied.
- van water afvoeren naar elke druppel telt; maximaal water conserveren, minder grondwater gebruiken en slimmer sturen.

De volgende drie principes geven inhoudelijke sturing aan de watertransitie:

1. Elke druppel vasthouden en infiltreren waar deze valt. Voor de Run:
 - a. Gezonde en vitale bodems, zodat water kan infiltreren.
 - b. In de beekdalen (waar infiltratie niet/beperkt kan) water maximaal vasthouden en vertraagd afvoeren.
 - c. Natuurgebieden werken als een spons. Geen oppervlakkige afvoer van water en als deze aangewezen zijn als klimaatbuffer kunnen deze gebieden bij droogte ook leverancier worden van water voor de omliggende gebruikers.
 - d. Agrarische bedrijven leveren een bijdrage door de bodem op orde te hebben en bergen het 'eigen water'.
2. Functies passen zich aan het bodem- en watersysteem aan. Voor de Run:
 - a. Teelt volgt peil. Het waterschap ondersteunt met stimuleringsmaatregelen.
 - b. Ontwikkelen van robuuste natuur die tegen (weers)extremen bestand is.
 - c. Plaagsoorten bestrijden door middel van natuurlijke mechanismen, zoals concurrentie tussen soorten, ziekten of predatoren.
3. Wat schoon is moet schoon blijven. Voor de Run:
 - a. Natuurgebieden werken als 'schoonwatermachines' van het watersysteem. Samen met de (agrarische) bufferzones langs watergangen vormen deze ononderbroken aders door het landschap voor natuur, landbouw en mensen.
 - b. Agrarische percelen hebben geen negatief effect op de waterkwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. Bufferzones langs watergangen zorgen voor extra zuivering.

Dit heeft de volgende doorvertaling gekregen in de programma's 'Droge voeten', 'Schoon water' en 'Voldoende water'. Voor de Run is het volgende van belang:

- Droge voeten: Het landschap wordt klimaatrobuust ingericht door het stellen van kaders en helpen bij de toekomstbestendige waterhuishouding in het klimaatrobuuste beekdal.
 - a. Schoon water:
 - b. Uitvoeren van de KRW-maatregelen zoals opgenomen in het SGBP Maas en werken aan het verbeteren van de grondwaterkwaliteit.
- Verbeteren en nuttig inzetten van effluentwater.
- Voldoende water: Minder grondwater onttrekken en minder water laten verdampen, zodat we meer water conserveren en het grondwater aanvullen. Hiervoor is meer ruimte voor water nodig.

Door de beekdalbrede benadering, waarbij niet alleen naar beekherstel gekeken is, maar ook naar het vast kunnen houden van water op de flanken van het beekdal en het bieden van meer ruimte voor water bij piekafvoeren, wordt aangesloten op bovengenoemde programma's en de geschetste principes vanuit de watertransitie.

4.4 Gemeentelijk beleid

4.4.1 Omgevingsvisie 2.0

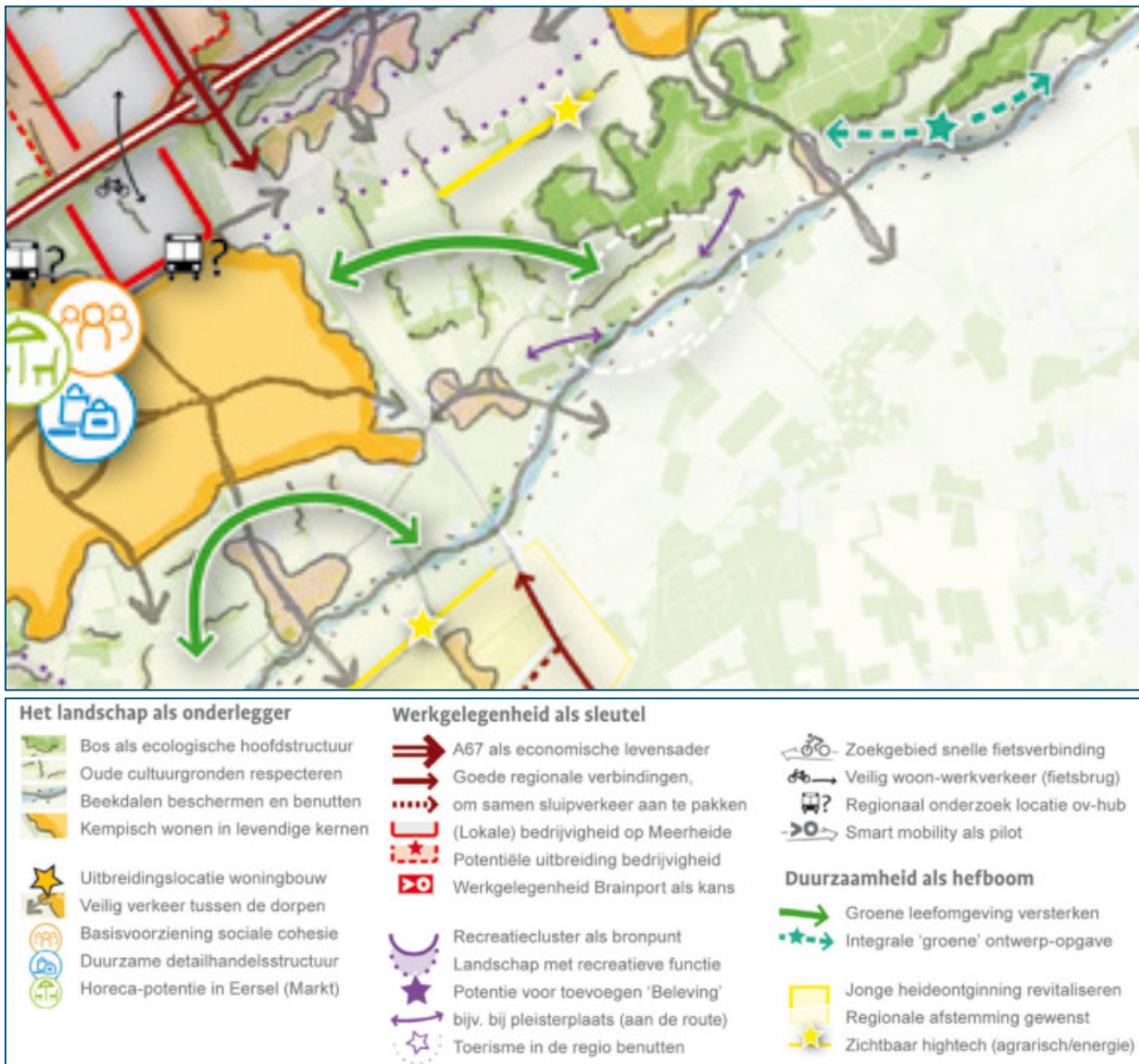
Op 21 december 2021 heeft de gemeenteraad van Eersel de 'Omgevingsvisie 2.0' vastgesteld. Sinds de eerder (op 28 januari 2020) vastgestelde 'Omgevingsvisie 1.0' zijn namelijk verschillende nieuwe beleidsdocumenten met betrekking tot de fysieke leefomgeving vastgesteld, welke in de 'Omgevingsvisie 2.0' zijn gebundeld. In deze versie 2.0 worden de hoofdlijnen van de koers van gemeente Eersel bepaald. Specifieke (gebiedsgerichte) keuzes moeten nog worden gemaakt, deze zullen na eventueel nader onderzoek en participatie met de inwoners in de gemeente in een Omgevingsvisie 3.0 worden vastgelegd.

Het belangrijkste uitgangspunt voor de omgevingsvisie wordt gevormd door de Toekomstvisie 2030: "Kempisch wonen in een wereldregio". Diverse keuzes die (in 2013) zijn vastgelegd in dit gemeentelijke ambitiesdocument zijn nog altijd actueel, al zijn in de tussentijd ook verschillende beleidsdocumenten toegevoegd en geüpdatet. Deze Omgevingsvisie geeft dan ook een actueel beeld van het beleid op basis van de huidige beleidsdocumenten.

In de Omgevingsvisie 2.0 staan drie kernambities centraal:

- Hoogwaardig Kempisch wonen.
- Aangesloten op een wereldregio.
- In een 21e-eeuwse cultuur.

Deze kernambities zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en beïnvloeden gezamenlijk de indeling en het gebruik van het Eerselse grondgebied. In Omgevingsvisie 2.0 zijn deze drie abstracte kernambities vertaald in één integrale visie, welke is uitgewerkt in drie kaartbeelden. In onderstaande figuur is een uitsnede opgenomen van de integrale visie ter plaatse van de planlocatie met daarop de vanuit de drie kaartbeelden aangegeven thema's.

Figuur 4-2 Uitsnede integrale visie 'Omgevingsvisie 2.0'

Kaartbeeld: Het landschap als onderlegger

De kernkeuzes van gemeente Eersel worden gevormd door 'behoud en versterking van het Kempisch woonmilieu' en de 'Basiskwaliteit Natuur als doel voor het beleven van het landschap'. Deze "Basiskwaliteit Natuur" is de natuur die 'vanzelf' ontstaat als de milieucondities, de inrichting van het landschap en het beheer en gebruik ervan op orde zijn. Deze basiskwaliteit vormt een voorwaarde voor herstel en de bevordering van biodiversiteit. Enerzijds stimuleert de gemeente de aanleg van nieuwe natuur in daarvoor aangewezen gebieden, anderzijds streeft de gemeente naar behoud en herstel van de historische biodiversiteit en aanwezige karakteristieke landschapselementen. Naast de biodiversiteit is de waterhuishouding een belangrijk onderdeel van het natuurbeheer van de gemeente Eersel. Door water de ruimte te geven wordt wateroverlast beperkt, krijgen natuurlijke processen de ruimte en kunnen de mogelijkheden die de natuur biedt worden benut om droogte, hitte en piekbuien op te vangen. Deze projecten bieden koppelkansen met recreatie in de vorm van aanleg van wandel- en fietspaden. Door bij nieuwe ontwikkelingen gebruik te maken van het natuurlijk reliëf en oude (natuurlijke) watergangen, kan worden bijgedragen aan het weer herkenbaar maken van het oude Kempenlandschap.

Kaartbeeld: Kansrijke economische netwerken als sleutel

In de gemeente Eersel zijn er voldoende opties om in het buitengebied de vrijetijdseconomie te koppelen aan de landschappelijke kwaliteiten. Naast het inzetten op verblijfsaccommodaties, horeca en het aanbieden van activiteiten wil de gemeente ook inzetten op een aantal pleisterplaatsen waar mensen onderweg kunnen recreëren. De gemeente wenst op een drietal plaatsen pleisterplaatsen te ontwikkelen, waaronder in gebied nabij de Run. Deze pleisterplaatsen moeten zodanig in het landschap passen dat de natuurkwaliteiten behouden blijven.

Kaartbeeld: Toekomstbestendige samenleving als hefboom

Onder dit thema maakt de gemeente Eersel keuzes voor haar bijdrage aan het Klimaatakkoord door de inzet op energiereductie, energieopwekking, duurzame mobiliteit en de warmtetransitie. Daarnaast zet de gemeente in op een innovatieve, duurzame en natuurinclusieve landbouw, waarbij de intensieve landbouw rondom beekdalen verminderd moet worden. Vanuit het oogpunt van een gezonde leefomgeving vormen schone lucht, geluid/stilte, veiligheid en een duurzame drink- en grondwatervoorziening aandachtspunten bij nieuwe ontwikkelingen.

Doorwerking in het planvoornemen

Het planvoornemen draagt bij aan de ambitie van de gemeente Eersel voor de realisatie van de Basiskwaliteit Natuur. Door o.a. intensieve landbouw uit te sluiten op de gronden naast het beekdal, het water van de Run de ruimte te geven en natuurlijke processen te stimuleren wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van nieuwe natuur. Dit biedt mogelijkheden om droogte, hitte en piekbuien (wateroverlast) op te vangen. De nieuwe meanderende ligging van de beek zal aansluiten bij de oude natuurlijke watergang en zal zich vormen naar het reliëf van het landschap, waarmee bijgedragen wordt aan het oude Kempische landschap. De natuurontwikkeling gaat gepaard met de aanleg van recreatieve routes in het gebied rondom de Run ter versterking van de beleving van het beekdal.

4.4.2 Visie Buitengebied 2.0

De Visie Buitengebied 2.0 is op 2 november 2021 door de gemeenteraad van Eersel vastgesteld en borduurt voort op de StructuurvisiePlus (2002) en de structuurvisie Eersel 2011. In deze structuurvisies is de stip op de horizon bepaald voor het hele gemeentelijke grondgebied en is ingezet op een kwaliteitsverbetering voor het buitengebied. In de visie zijn de bestaande structuurvisies verder aangescherpt en geactualiseerd naar de huidige situatie, verwachte ontwikkelingen en gemeentelijke ambities.

De visie is een ruimtelijke visie over het buitengebied, het gaat er om hoe dit gebied er in de toekomst uit moet zien. Het doel van de visie buitengebied is tweeledig:

- Vanuit de gemeente is het van belang om sturing te geven aan de ontwikkeling van het buitengebied door een beleidskader te ontwikkelen waaraan we ontwikkelingen toetsen.
- Voor derden is het belangrijk om duidelijkheid te hebben welke richting we als gemeente met het buitengebied op willen. Hoe moet het buitengebied er idealiter over een aantal jaren uit zien? Op basis van deze visie kunnen derden gericht met hun ideeën en plannen komen.

Op dit moment werkt de gemeente voornamelijk op basis van een traditionele wijze. Plannen worden door de gemeente getoetst en aanpassingen worden aan initiatiefnemers doorgegeven. In de toekomst zal op een andere manier gewerkt worden op basis van de Omgevingswet. Dit betekent werken met maatwerken de harde toetsingskaders steeds verder loslaten. Deze visie is een tweede versie van de Visie buitengebied, welke aangevuld zal worden wanneer de eerste resultaten van de nieuwe werkwijze zichtbaar worden.

In de visie Buitengebied zijn de volgende, voor voorgenomen ontwikkeling, relevante thema's beschreven:

Pleisterplaatsen

Het plangebied is gelegen in een 'pleisterplaats'. Pleisterplaatsen zijn aangewezen gebieden waar het wenselijk is om ontwikkelingen te stimuleren waar mensen onderweg kunnen recreëren (bijvoorbeeld een restaurant/café nabij wandelroutes). Bij deze pleisterplaatsen is een horecazaak denkbaar zodat recreanten ter plaatse een drankje kunnen nuttigen of een hapje kunnen eten.

Beekdalen

De beken en beekdalen van de Run, Gender en Kleine Beerze inclusief bijbehorende bos- en natuurgebieden, maken onderdeel uit van de functiezone beekdalen. In deze gebieden staat de beek voorop. Deze gebieden zijn primair gericht op het herstel en de continuering van herkenbare ruimtelijke structuren: de beek als stroomdraad, haakse verkavelingen en verdichte beekdalranden. In deze gebieden wordt gestreefd naar een versterking en verdere ontwikkeling van natuur en landschap en meer ruimte voor een dynamisch watersysteem. De beken zelf zijn grotendeels aangeduid als ecologische verbindingszone. Grondgebonden agrarisch gebruik vormt blijvend één van de belangrijkste gebruiksfunctie; extensieve recreatie is ondergeschikt.

Bos en natuur

De bestaande bos- en natuurgebieden maken onderdeel uit van deze functiezone. Te denken valt aan de Cartierheide, Groot- en Kleinmeer, Rouwven, Buikheide, Wolfshoeksche Heide en De Pan. In deze gebieden is de natuur de belangrijkste functie. In de bossen is de versterking van de landschappelijke diversiteit wenselijk. In bos- en natuurgebieden is recreatief medegebruik mogelijk. De mogelijkheden voor andere functies zijn zeer beperkt. De ambitie is om de natuurgebieden verder te versterken, onder andere door enkele ecologische verbindingzones te realiseren.

Doorwerking in het planvoornemen

Het beekherstel van De Run in combinatie met het ontwikkelen van nieuwe natuur en het uitbreiden van het extensief recreatief netwerk rond De Run sluit aan bij de ontwikkelingen die beoogd worden met de Visie Buitengebied.

4.4.3 Groen Loont!

Op 26 september 2017 heeft de gemeenteraad van Eersel het beleidsplan 'Groen Loont!' vastgesteld. Het beleidsplan stelt richtlijnen vast voor de inrichting, het beheer en de bescherming van landschap, natuur en groen in Eersel. Daarbij kent het plan twee verschillende invalshoeken:

1. Maatregelen die de gemeente als eigenaar en beheerder van gronden zelf kan uitvoeren en maatregelen die de gemeente in de uitvoering van wetten en regels kan vragen/opleggen aan derden.
2. Maatregelen ter ondersteuning, stimulering, begeleiding of facilitering van burgers en bedrijven gericht op de versterking van waarden van groen in onze gemeente.

De Run is in Groen Loont! aangewezen als ecologische verbindingszone. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in de buurt van ecologische verbindingzones (evz's) die nog niet gerealiseerd wordt kijkt de gemeente kritisch of een ontwikkeling de ruimtelijke ontwikkeling van de evz niet in de weg zal staan in de toekomst.

Doorwerking in het planvoornemen

In het beleidsplan is beschreven dat Waterschap de Dommel bezig is met plannen voor een nieuw beekdallandschap rondom de Run. Voorliggend bestemmingsplan maakt de ontwikkeling van dit beekdallandschap mogelijk binnen de gemeentegrenzen van Eersel. Door deze ontwikkeling wordt rondom de Run het oorspronkelijke karakter van dit landschapstype (beekdallandschap) zichtbaar gemaakt. Het project draagt daarmee bij aan de ruimtelijke kwaliteit en versterking van biodiversiteit, recreatie en de waterhuishouding binnen de gemeente Eersel.

4.4.4 Bestemmingsplan

Zoals reeds in paragraaf 1.3 van de inleiding is aangegeven, bevatten diverse bestemmingsplannen aanduidingen die van toepassing op het plangebied. Hieronder zijn per bestemmingsplan de van toepassing zijnde bestemmingen en aanduidingen benoemd:

Buitengebied 2017 (vastgesteld 3 juli 2018)

Enkelbestemmingen

- Natuur
- Agrarisch met waarden – Landschappelijke waarden
- Agrarisch met waarden – Natuurlijke waarden
- Agrarisch met waarden – Landschappelijke en natuurlijke waarden
- Bos
- Water
- Natuur
- Verkeer

Dubbelbestemmingen

- Waarde – Archeologie 6
- Waarde – Archeologie 5.1
- Waarde - Archeologie 4.1
- Waarde – Natura 2000
- Leiding – Water
- Leiding – Riool
- Leiding - Brandstof

Gebiedsaanduidingen

- veiligheidszone – leiding
- overige zone – attentiegebied natuurnetwerkbrabant
- overige zone – natuurnetwerk brabant
- overige zone – reservering waterberging
- overige zone – behoud en herstel watersystemen
- overige zone – groenblauwe mantel
- overige zone – beperkingen veehouderij
- overige zone - struweelvogels
- overige zone – natuurparel
- overige zone – kwetsbare soorten

Buitengebied 2017, eerste herziening (vastgesteld 29 januari 2019)

Gebiedsaanduidingen

- overige zone – reservering waterberging
- overige zone – watergangen

Buitengebied 2017, 2e herziening' (vastgesteld 31 mei 2022)

Dubbelbestemmingen

- Waterstaat – Waterbergingsgebied

Gebiedsaanduidingen

- overige zone – cultuurhistorisch waardevol vlak
- overige zone – reservering waterberging
- overige zone – reservering waterberging vervallen Buitengebied 2017
- overige zone – reservering waterberging vervallen Buitengebied 2017 1e herziening

Buitengebied 2017, Reparatieplan 2022 (vastgesteld 27 september 2022)

Omvat het herstel van een fout in de regeling voor agrarische nevenactiviteiten. Dit plan omvat geen aanduidingen op de verbeelding.

Buitengebied, herziening Tasbroekwegje 4 (vastgesteld 3 juli 2018)

Enkelbestemmingen

- Natuur

Dubbelbestemmingen

- Waarde – Archeologie 5.1
- Waarde – Archeologie 6
- Waarde – Beschermingszone natte natuurparel

Gebiedsaanduidingen

- overige zone – attentiegebied natuurnetwerkbrabant
- overige zone – vanwege natuurcompensatie te realiseren natuur, kruiden- en faunarijk grasland [N12.02]

Waterberging de Run Eersel (vastgesteld 23 februari 2021)

Enkelbestemmingen

- Natuur
- Agrarisch met waarden – Landschappelijke en natuurlijke waarden

Dubbelbestemmingen

- Waarde – Archeologie 5.1
- Waarde – Archeologie 6
- Waterstaat – Waterbergingsgebied

Gebiedsaanduidingen

- overige zone – attentiegebied Natuur Netwerk Brabant
- overige zone – beperkingen veehouderij
- overige zone – behoud en herstel watersystemen
- overige zone – Natuur Netwerk Brabant

Op grond van de bepalingen van de bestemmingsplannen is het niet mogelijk om voor alle gronden de bestemming te wijzigen naar 'Natuur'. Bovendien kan op grond van de geldende bestemmingsplannen niet de functieaanduiding 'water' aan de percelen worden toegekend, ter borging van de doorstroomfunctie van de Run op deze percelen. Derhalve wordt een herziening van het bestemmingsplan voorbereid. Deze herziening wordt vormgegeven in de vorm van een veegplan, aangezien de ontwikkeling van Landgoed De Vloete nauw samenhangt met voorgenomen ontwikkeling, zoals beschreven in paragraaf 1.1. Voor voorgenomen ontwikkeling betekent deze herziening een wijziging van de enkelbestemming naar 'Natuur' en opname van de functieaanduiding 'water', waarbij de overige dubbelbestemmingen en aanduidingen worden overgenomen ter borging van de in de planregels genoemde doeleinden.

De volgende gebiedsaanduidingen komen in de bestemmingsplansystematiek van de gemeente Eersel alleen voor op percelen met een agrarische bescherming. De aanduidingen hebben tot doel om nadere regels te stellen aan agrarische activiteiten ter bescherming van natuurlijke, hydrologische en/of landschappelijke waarden. Deze waarden worden vanwege de herbestemming naar 'Natuur' via de planregels voldoende beschermd, waardoor de volgende aanduidingen zijn komen te vervallen:

- overige zone - struweelvogels
- overige zone – natuurparel
- overige zone – kwetsbare soorten
- Waarde - Beschermingszone natte natuurparel

Daarnaast worden in het kader van voorgenomen ontwikkeling diverse watergangen gedempt. De begrenzing van de aanduiding 'overige zone - watergangen' wordt hierdoor aangepast naar de watergangen die behouden blijven.

5 Omgevingsaspecten

In voorliggend hoofdstuk wordt voorgenomen ontwikkeling getoetst aan de diverse relevante omgevingsaspecten. Over het algemeen geldt dat de omgevingsaspecten reeds onderzocht zijn in het kader van het projectplan.

5.1 m.e.r.-beoordeling

Kader

Een verplichting om een (vormvrije) m.e.r.-beoordelingsprocedure of volledige m.e.r.-procedure uit te voeren kan ontstaan in het gesloten spoor of het open spoor. Via het gesloten spoor kan een activiteit m.e.r. (beoordelings)plichtig zijn, wanneer deze is beschreven in de lijst activiteiten in bijlage C of D van het Besluit m.e.r.. Via het open spoor is de plicht op basis van een mogelijk significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling van Natura 2000-gebieden.

Toelichting

Gesloten spoor

In de D-lijst van de bijlage Besluit m.e.r. zijn de projecten onder D3.2: De aanleg, wijziging of uitbreiding van werken inzake kanalisering of ter beperking van overstromingen, met inbegrip van primaire waterkeringen en rivierdijken, aangemerkt als relevante activiteiten waarvoor beoordeeld moet worden of een milieueffectrapportage (MER) noodzakelijk is (m.e.r.-beoordelingsplichtig). Daarnaast geldt een vormvrije m.e.r.-beoordelingsplicht op grond van Categorie D9: Landinrichtingsproject en Categorie D15.3: Stuwten van water.

In het kader van het Projectplan Waterwet is voor het beekherstel en de natuurontwikkeling rond de Run een m.e.r.-beoordeling opgesteld door Royal HaskoningDHV voor de deelgebieden Stevert, Heers en Grootgoor. Hieruit blijkt dat belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu ten opzichte van de huidige situatie worden uitgesloten. Wel worden de volgende effecten verwacht:

Bodem

Tijdens de werkzaamheden en de gebruiksfase daarna vindt er geen productie van stoffen plaats, die leidt tot gevaarlijke of milieubelastende afvalstoffen of tot effecten voor de bodem- en waterkwaliteit. Daarnaast worden gevaarlijke of milieubelastende afvalstoffen door de maatregelen niet negatief beïnvloed. Op basis van bovenstaande gegevens wordt geconcludeerd dat er geen belangrijke nadelige milieueffecten zijn voor het aspect bodem.

Water

Het beekherstel en de natuurontwikkeling leiden tot een hogere stroomsnelheid in de beek en meer variatie van de beekbodem. Dit is in lijn met de ambities op het gebied van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het dempen van detailontwatering en de beekversmalling zullen resulteren in vernatting. Vernatting van het gebied is gewenst vanuit natuurontwikkelingsperspectief en blijft veelal binnen de begrenzing van Natuurnetwerk Brabant. Wateroverlast, zowel als het gaat om vernatting als om extra overstroming, ter hoogte van agrarische percelen kan ervaren worden en wordt gemitigeerd met maatwerkoplossingen. Hetzelfde geldt voor lokale verdroging.

Natuur

Het beekherstel en de natuurontwikkeling hebben een positief effect op natuurwaarden in het gebied. De effecten op in het gebied aanwezige beschermde soorten zijn vooral tijdelijk van aard. Door tijdens de aanlegfase mitigerende maatregelen te nemen kunnen negatieve effecten worden voorkomen. Met name voor vissen en macrofauna is de nieuwe situatie gunstiger. Dit geldt tevens voor de ontwikkeling van de gewenste waterplantenvegetaties. Deze zullen zich beter gaan ontwikkelen terwijl minder gewenste ruigesoorten juist minder gelegenheid hebben.

Archeologie

Voor archeologie geldt dat het beekherstel en de natuurontwikkeling mogelijk tot verstoring van archeologische waarden kunnen leiden. Dit is vooral van toepassing in de gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Deze mogelijke effecten worden gemitigeerd door onder archeologische begeleiding te werken en, indien hiervoor aanleiding is, het ontwerp aan te passen.

Open spoor

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Vanuit de Wet natuurbescherming (artikel 2.8, lid 9) geldt de verplichting om plannen te beoordelen op hun effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Om de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in beeld te brengen zijn voor de deelgebieden verschillende natuurtoetsen uitgevoerd. Hieruit blijkt dat overtreding van onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen voor de meeste beschermde soorten vooralsnog is uitgesloten, mits mitigerende maatregelen worden getroffen (zie ook paragraaf 5.10). Effecten op Natura 2000-habitattypen kunnen ook voorkomen worden.

Conclusie

Het beekherstel en de natuurontwikkeling in en langs de Run zal effecten op de omgeving hebben. Permanente effecten zijn veelal positief van aard. Daar waar mogelijk permanente effecten optreden op bebouwing en agrarische percelen, kunnen deze worden gemitigeerd. Hetzelfde geldt voor mogelijke negatieve effecten op natuurwaarden en archeologische waarden in het gebied. Permanente effecten op archeologische waarden kunnen worden gemitigeerd door het werken met archeologische begeleiding of aanpassing van het ontwerp. Door in het ontwerp te anticiperen kunnen negatieve effecten (wateroverlast) richting landbouwpercelen of nabijgelegen woningen worden voorkomen.

Tijdens de werkzaamheden kunnen tijdelijke negatieve effecten optreden op natuurwaarden en beschermde soorten. Effecten tijdens de aanlegfase op natuur kunnen worden beperkt door te werken met ecologische begeleiding en door de werkwijze aan te passen op de in het gebied aanwezige natuur.

5.2 Bodem

Kader

In verband met de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan dient onderzoek verricht te worden naar de (te verwachten) bodemkwaliteit in het plangebied door het raadplegen van beschikbare bodemgegevens. Een nieuwe bestemming mag pas worden toegekend als is aangetoond dat de bodem geschikt is (of geschikt te maken is) voor de nieuwe of aangepaste bestemming. Daar waar sprake is van consoliderend bestemmen van bestaande situaties kan een diepgaand inzicht in de bodemsituatie vooraf achterwege blijven, tenzij een redelijk vermoeden moet bestaan van een saneringssituatie. Vanuit de uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling dient daarnaast het financiële risico ten aanzien van de mogelijke aanwezigheid van ernstige bodemverontreinigingen in kaart te worden gebracht.

Toelichting

De gemeenten Bladel, Reusel-De Mierden, Oirschot en Eersel hebben gezamenlijk een Nota Bodembeheer vastgesteld met één regionale bodemkwaliteitskaart, om zo regionaal grondverzet te faciliteren. Deze bodemkwaliteitskaart mag worden gebruikt als bewijsmiddel voor de bodemkwaliteit ter plaatse van een ontwikkeling, mits uit historisch bodemonderzoek blijkt dat het plangebied onverdacht is op het voorkomen van bodemverontreinigingen (bijvoorbeeld door grondverzet of bodembedreigende activiteiten). Uit de omgevingsrapportage van de Provincie Noord-Brabant blijkt dat er binnen het plangebied geen informatie beschikbaar is over eerder verrichte bodemonderzoeken, meldingen van gevallen van ernstige bodemverontreiniging of (potentiële) bodembedreigende activiteiten in het gebied. Vanuit de bodemkwaliteitskaart kennen de percelen binnen het plangebied zowel het toepassen van grond als het ontgraven van grond de (functie)klasse 'Landbouw/Natuur'. Dit houdt in dat de bodem in principe 'schoon' is en bij aanvoer van grond in het gebied ook schone grond dient te worden toegepast.

De bodemkwaliteit vormt geen risico voor het beoogde gebruik als 'Natuur' en ten behoeve van extensieve recreatie. Er is geen sprake van langdurig verblijf (> 2 uur) op één plek en er is geen sprake van directe blootstelling aan de bodem, bijvoorbeeld in geval van een blotevoeten-pad of speelplaats. In het kader van het grondverzet voor de beoogde ontwikkeling zal voorafgaand aan de uitvoeringsfase een (historisch) bodemonderzoek worden uitgevoerd ter verifiëring van de bodemkwaliteitskaart.

Conclusie

Voor de beoogde ontwikkeling vormt de aanwezige bodemkwaliteit naar verwachting geen belemmering. Er worden geen financiële belemmeringen voor de ontwikkeling verwacht vanwege de bodemkwaliteit.

5.3 Archeologie en cultuurhistorie

Kader

Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden. Deze wet bundelt meerdere wetten en regelingen op gebied van behoud en beheer van cultureel erfgoed, waaronder de Monumentenwet 1998. Het deel van de Monumentenwet dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet welke naar verwachting in 2023 in werking treedt. Tot die tijd valt dit onderdeel binnen de overgangsregeling van de Erfgoedwet. Hierin staat dat bij de vaststelling van een bestemmingsplan rekening dient te worden gehouden met de in de grond aanwezige danwel te verwachten monumenten.

Op grond van de Erfgoedwet en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht heeft de gemeente Eersel op 19 mei 2017 de Erfgoedverordening gemeente Eersel 2017 vastgesteld. Hierin zijn regels opgenomen over de omgang met cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed binnen de gemeente.

Toelichting

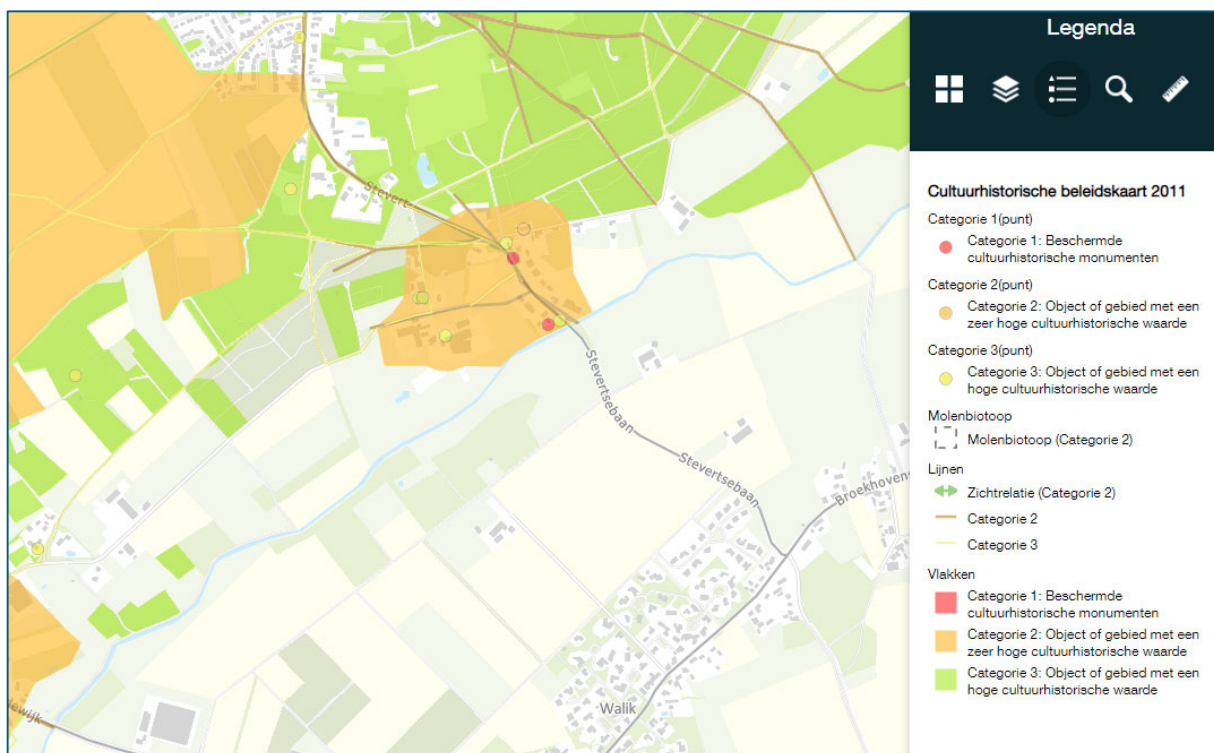
Zoals beschreven in paragraaf 2.1 zijn nabij het plangebied diverse cultuurhistorische elementen aanwezig in de vorm van de Stevertse watermolen en molenvijver, een wasserij, enkele boerderijen en de buurtgemeenschap Schadewijk. Deze liggen allen buiten het plangebied en worden dan ook niet aangetast door het planvoornemen. Binnen het plangebied zijn diverse oude groenstructuren aanwezig. Het historische kleinschalige beekdallandschap, dat tot de jaren '60 aanwezig was, heeft als inspiratiebron voor de nieuwe inrichting van het gebied gediend. Zie hiervoor het inrichtingsplan in bijlage 1.

Met de maatregel om beemden aan te leggen in het landschap langs de Run wordt de historische beemdenstructuur die tot de jaren '50 aanwezig was in het gebied hersteld. Daarbij wordt tevens een afwisseling tussen open en gesloten landschappen gecreëerd, zodat een mozaïek van verschillende landschappen ontstaat. De beemdenstructuren kunnen daarnaast bestaande ensembles van cultuurhistorische waarden versterken. Dit geeft een positief effect op zowel het landschap(sbeleving) als op de cultuurhistorie.

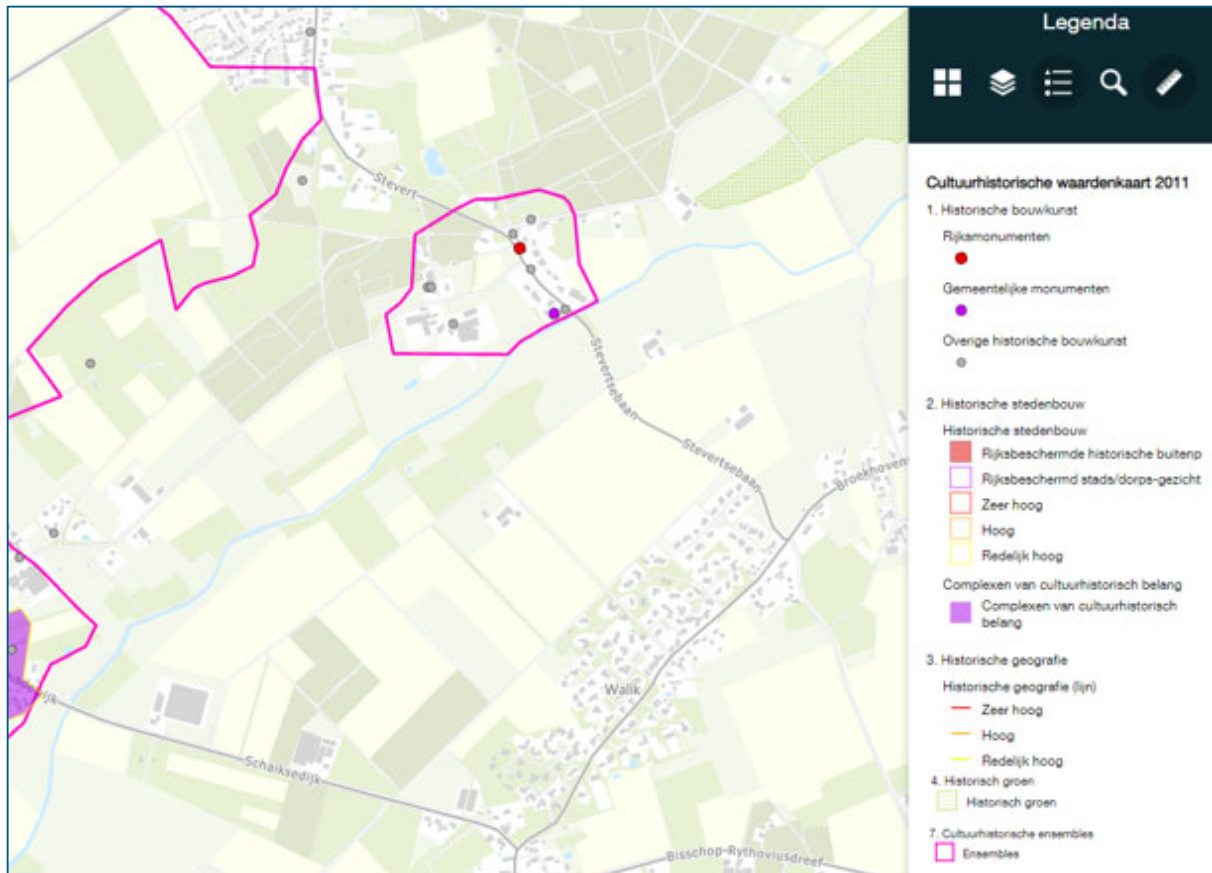
De Erfgoedverordening verwijst naar de Cultuurhistorische beleidskaart van de Gemeente Eersel (2011). Daarnaast beschikt de gemeente Eersel over een Cultuurhistorische waardenkaart (2011). Een uitsnede van beide kaarten is weergegeven in figuur.5.1 en 5.2.

Uit deze kaarten blijkt dat de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden voornamelijk buiten het plangebied van voorgenomen ontwikkeling zijn gelegen. Enkele gronden die zijn aangemerkt als 'Categorie 3: Gebied met een hoge cultuurhistorische waarde' zijn binnen de plangrenzen gelegen. Daarnaast is het deel van het Landgoed De Vloete, dat overlapt met het historisch bebouwd gebied van Stevert, aangemerkt als 'Categorie 2: Object of gebied met een zeer hoge cultuurhistorische waarde' en als 'complex van cultuurhistorisch belang'. De voorgenomen aanleg van landschapselementen en struinpaden zijn buiten dit gebied voorzien. Op basis van de bekende historische gegevens en/of de landschappelijke ligging, kunnen deze gebieden gezien worden als belangrijke elementen van de lokale identiteit. Deze cultuurhistorische waarden verdienen het om behouden te worden, maar vooral ook om als inspiratiebron te worden gebruikt bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Deze gronden zijn in de huidige situatie begroeid met bomen en blijven bij de voorgenomen ontwikkeling ook als zodanig behouden, waardoor cultuurhistorische waarden zoals het ensemble van groen niet worden aangetast. Daarnaast raakt het plan de grens van het buurtschap en ensemble van bebouwing van Stevert. De voorgenomen ontwikkeling heeft geen invloed op dit buurtschap, de bebouwing of de herkenbaarheid van het ensemble van bebouwing als geheel.

De beemdenstructuur die tot de jaren '50 in het gebied aanwezig was wordt door voorgenomen ontwikkeling hersteld, waarmee het plan bijdraagt aan het herstel en behoud van de cultuurhistorische waarden van groene landschappelijke elementen in het gebied.

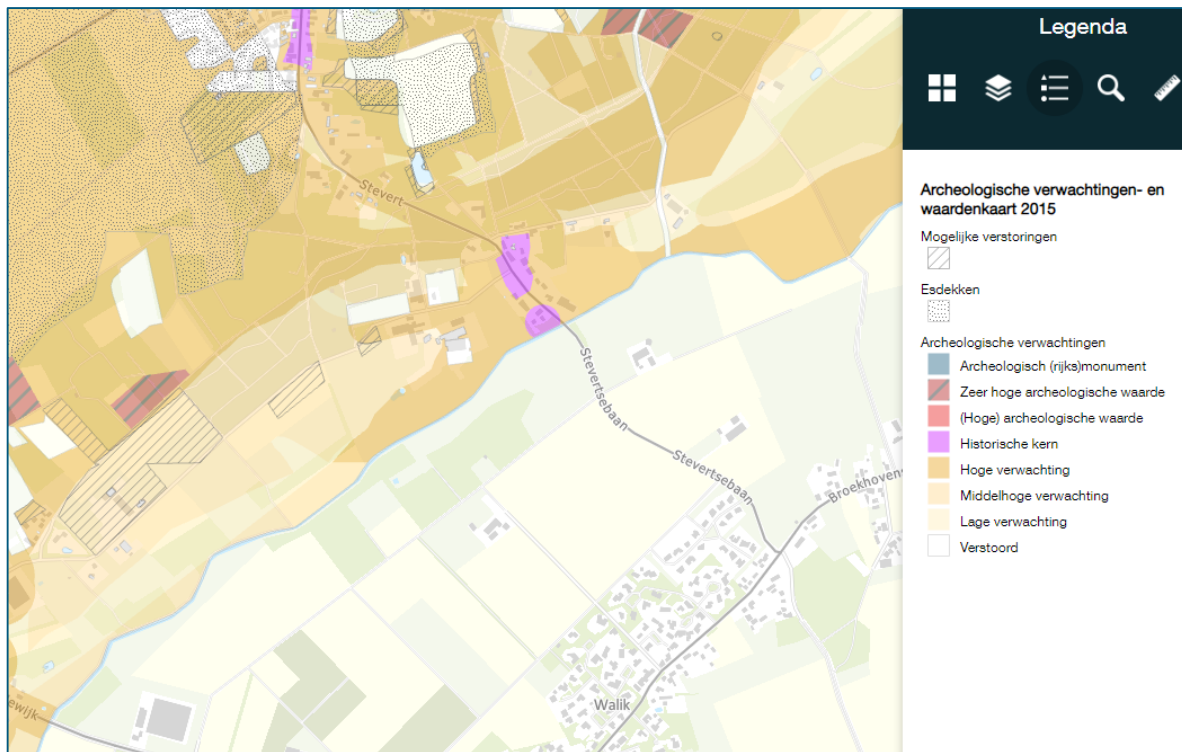

Figuur 5-1 Uitsnede Cultuurhistorische beleidskaart Eersel (2011)

Figuur 5-2 Uitsnede Cultuurhistorische waardenkaart Eersel (2011)

Op grond van de Erfgoedverordening is een gemeentelijke archeologische beleidskaart (2015) vastgesteld, waarin gebieden zijn aangegeven met een nader gespecificeerde archeologische verwachtingswaarde. In figuur 5.3 is een uitsnede opgenomen van de archeologische beleidskaart ter plaatse van het plangebied.

Figuur 5-3 Uitsnede archeologische beleidskaart Eersel (2015)

Uit deze beleidskaart blijkt dat voor het plangebied een lage tot een hoge archeologische verwachting geldt. Op grond van de erfgoedverordening zijn ingrepen in de bodem dieper dan 30 cm (of 50 cm bij esdekgronden en agrarisch bestemde gronden) verboden, tenzij de oppervlakte minder bedraagt dan:

- 250 m² voor gebieden met een hoge archeologische verwachting - historische kern;
- 500 m² (1000 m² bij bestemmingsplanwijzigingen) voor gebieden met een hoge archeologische verwachting;
- 2500 m² (5000 m² bij bestemmingsplanwijzigingen) voor gebieden met een middelhoge archeologische verwachting;
- 25000 m² voor gebieden met een lage archeologische verwachting;

Uitgezonderd zijn ingrepen in de bodem die worden uitgevoerd op basis van een door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg opgestelde deugdelijke beschrijving van de wijze waarop met de in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening wordt gehouden en onevenredige schade aan archeologische waarden wordt voorkomen.

Doordat in en nabij de beek de bodem wordt geroerd en op verschillende locaties het maaiveld wordt verlaagd kunnen mogelijk archeologische waarden worden aangetast. Gezien de omvang van het plangebied en de nog uit te werken meandering van de Run is geen veldonderzoek uitgevoerd in het kader van voorliggend bestemmingsplan om de aanwezige archeologische waarden in kaart te brengen.

Wel is door het archeologisch onderzoeksbureau RAAP een programma van eisen (PvE) opgesteld overeenkomstig de richtlijnen van het bevoegd gezag, waarin wordt beschreven hoe bij de uitvoering rekening wordt gehouden met de archeologische waarden in het gebied. Onderdeel van dit programma van eisen is de archeologische begeleiding van graafwerkzaamheden door een ter zake deskundig archeoloog in gebieden met een (middel)hoge archeologische verwachting en eventuele aanpassing van het plan bij het aantreffen van artefacten (in situ behoud van archeologische vondsten). Dit programma van eisen is voorgelegd aan het bevoegd gezag, zijnde de gemeente Eersel. Wanneer het programma van eisen akkoord is bevonden zal dit worden vastgelegd in een selectiebesluit.

Op de verbeelding van dit bestemmingsplan zijn de dubbelbestemmingen ter bescherming van de verwachte archeologische waarden uit de geldende bestemmingsplannen overgenomen met daarbij behorende regels. Middels deze regels geldt voor grondroerende activiteiten van een bepaalde omvang een onderzoeksverplichting.

De werkzaamheden in het kader van voorgenomen ontwikkeling zijn niet uitgezonderd van deze vergunningplicht. Bij de vergunningaanvraag voor het uitvoeren van grondroerende werkzaamheden, zal het programma van eisen in combinatie met het selectiebesluit volstaan voor het kunnen verlenen van de omgevingsvergunning. De bescherming van archeologische en cultuurhistorische waarden staat de uitvoerbaarheid van voorgenomen ontwikkeling niet in de weg.

Conclusie

Door voorgenomen ontwikkeling worden geen cultuurhistorische elementen aangetast, omdat de voorgenomen werkzaamheden geen wijziging van deze elementen tot gevolg hebben. Bovendien draagt voorgenomen ontwikkeling bij aan het herstel van cultuurhistorische elementen door het herstel van de beemdenstructuren uit de jaren '50. Het historische kleinschalige beekdallandschap dat tot de jaren '60 aanwezig was, heeft als inspiratiebron voor de nieuwe inrichting van het gebied gediend. Binnen het plangebied zijn mogelijk archeologische waarden aanwezig. Om deze waarden te beschermen wordt in gebieden met een (middel)hoge archeologische verwachting bij de uitvoering van graafwerkzaamheden archeologische begeleiding toegepast door een ter zake deskundig archeoloog. Het aantreffen van artefacten kan leiden tot aanpassingen van het plan. Deze archeologische begeleiding is in het plan geborgd middels een vergunningsplicht voor het uitvoeren van grondroerende activiteiten van bepaalde omvang in gebieden met de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie'.

5.4 Bedrijven en milieuzoneringen

De beoogde ontwikkeling voorziet niet in het oprichten van milieugevoelige functies (zoals woningen) of het toevoegen van milieuhinder veroorzakende functies (zoals bedrijven).

Conclusie

Het aspect bedrijven- en milieuzonering vormt geen belemmering voor voorgenomen ontwikkeling.

5.5 Geluid

Met de beoogde ontwikkeling worden geen geluidgevoelige functies (zoals woningen) gerealiseerd. Ook voorziet voorgenomen ontwikkeling niet in geluidhinder veroorzakende functies in de gebruiksfase (zoals bedrijven). Tijdens de uitvoering van het project, ofwel de realisatiefase, kan sprake zijn van een tijdelijke geluidproductie door bijvoorbeeld graafmachines en grondverzet. Deze werkzaamheden zijn slechts van tijdelijke aard en vinden plaats gedurende reguliere werktijden. Gezien de afstand van de werkzaamheden tot de omliggende (bedrijfs)woningen en het gegeven dat de omgeving tijdig over de werkzaamheden zal worden ingelicht, treedt naar verwachting geen geluidhinder op door voorgenomen ontwikkeling.

Conclusie

Het aspect geluid vormt geen belemmering voor voorgenomen ontwikkeling.

5.6 Geur

De beoogde ontwikkeling voorziet niet in het oprichten van geurgevoelige functies (zoals woningen) of het toevoegen van geur veroorzakende functies (zoals bedrijven).

Conclusie

Het aspect geur vormt geen belemmering voor voorgenomen ontwikkeling.

5.7 Luchtkwaliteit

De beoogde ontwikkeling voorziet niet in de oprichting van functies met een emissie van stikstof (NO₂), fijnstof (PM₁₀) of zeer fijn stof (PM_{2,5}) naar de lucht. Ook is er geen sprake van een relevante verkeersaantrekkende werking die de luchtkwaliteit kan beïnvloeden, zie paragraaf 5.11 In de gebruiksfase is er dan ook geen sprake van beïnvloeding van de luchtkwaliteit.

Tijdens de realisatiefase kan een beperkte emissie van stikstof of (zeer) fijnstof optreden door het gebruik van graafmachines en andere voertuigen t.b.v. de realisatie van het planvoornemen. Gezien de aard van de werkzaamheden en het gegeven dat deze slechts van tijdelijke aard zijn, wordt als gevolg hiervan geen overschrijding verwacht van de wettelijke normen (als opgenomen in titel 5.2 van de Wet milieubeheer).

Conclusie

Het aspect luchtkwaliteit vormt geen belemmering voor voorgenomen ontwikkeling.

5.8 Externe veiligheid**Kader**

Externe veiligheid heeft betrekking op de risico's voor de omgeving vanwege het gebruik, de productie, opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen. In het geval van een verandering bij de risicobron of in de omgeving daarvan dient een afweging te worden gemaakt over de externe veiligheidssituatie. In de volgende AMvB's en circulaire's zijn risiconormen opgenomen die relevant zijn vanuit het oogpunt van externe veiligheid bij het vaststellen van een ruimtelijk besluit:

- Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). In dit besluit zijn de risiconormen voor risicovolle inrichtingen weergegeven ten aanzien van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.
- Circulaire effectafstanden externe veiligheid LPG-tankstations voor besluiten met gevolgen voor de effecten van een ongeval.
- Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). In dit besluit zijn de risiconormen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en binnenwater opgenomen ten aanzien van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.
- Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). In het Bevb zijn de risiconormen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen opgenomen ten aanzien van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.
- Vuurwerkbesluit. In dit besluit zijn voor de opslag van consumentenvuurwerk en professioneel vuurwerk veiligheidsafstanden vastgesteld.
- Circulaire opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. In deze circulaire zijn veiligheidszones (A-, B- of C-zone) vastgesteld voor de opslag van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. Binnen deze veiligheidszones worden de aanwezigheid van activiteiten en/ of objecten uitgesloten.

Het Activiteitenbesluit milieubeheer: In dit besluit zijn veiligheidsafstanden en risiconormen opgenomen die moeten worden aangehouden ten opzichte van (beperkt) kwetsbare objecten. Veiligheidsafstanden zijn vastgesteld voor onder andere opslagtanks met propaan/propeen, aardgastankstations, en gasdrukmeet- en regelstations. Voor windturbines geldt het plaatsgebonden risico als risiconorm.

Toelichting

Voorgenomen ontwikkeling voorziet niet in de oprichting van kwetsbare of beperkt kwetsbare functies dan wel in functies met een plaatsgebonden risicocontour of effect op het groepsrisico.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening dient een ruimtelijk plan wel aanwezige risicobronnen te beschermen door bijvoorbeeld de oprichting van (beperkt) kwetsbare objecten te beperken of, in geval van ondergrondse leidingen, de bouw- en/of gebruiksmogelijkheden nabij deze risicobronnen te beperken.

Volgens de Risicokaart bevindt zich in het plangebied een ondergrondse transportleiding voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het betreft een leiding van Defensie Pijpleiding Organisatie. Ten behoeve van de bescherming van deze leiding is op de verbeelding de dubbelbestemming 'Leiding - Brandstof' overgenomen samen met de gebiedsaanduiding 'veiligheidszone - leiding'. In de planregels zijn binnen deze aanduidingen nadere regels gesteld ten aanzien van kwetsbare objecten en werkzaamheden. Deze bepalingen zijn eveneens van toepassing op de uitvoering van het beekherstelproject.

Conclusie

Het aspect externe veiligheid vormt geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling. Middels de bij dit plan behorende verbeelding en planregels wordt de in het plangebied gelegen transportleiding voor gevaarlijke stoffen beschermd.

5.9 Water

Kader

Via het Besluit ruimtelijke ordening heeft het aspect water onder de noemer 'watertoets' een eigen plaats gekregen in de ruimtelijke besluitvorming. De watertoets houdt in dat bij het maken van ruimtelijke plannen al in een vroeg stadium bekeken moet worden wat de gevolgen zijn voor de waterhuishouding en de ruimtelijke ordening. De watertoets is een proces waarbij overleg wordt gevoerd met de waterbeheerder. De waterbeheerder stelt in dit proces de kaders vast en geeft een wateradvies voor verschillende waterhuishoudkundige aspecten.

Toelichting

De kaders voor het wateradvies door de waterbeheerder, zijn een uitvloeisel van het waterbeleid van het Rijk, Provincie en het waterschap. In paragraaf 4.1.3 is ingegaan op het Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (Rijksbeleid) en in paragraaf 4.3.1 op het Waterbeheerprogramma 2022-2027 van het Waterschap de Dommel. Dat de waterbelangen in de ruimtelijke ordening worden geborgd, is via de bepalingen voor ruimtelijke plannen van de Interim omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant geregeld, zie paragraaf 4.2.2. Zoals in deze paragrafen toegelicht is voorgenomen ontwikkeling een uitwerking van de maatregelen om invulling te geven aan de beleidsdoelen ten aanzien van de waterhuishouding en doelstellingen op gebied van waterkwaliteit en natuur (soorten en gebieden). In deze paragraaf wordt daarom niet nader ingegaan op de beleidsdoelstellingen, maar op de effecten van voorgenomen ontwikkeling op de waterhuishouding en waterkwaliteit.

In de planbeschrijving (hoofdstuk 3) is reeds toegelicht welke maatregelen worden getroffen aan het watersysteem van de Run. In het Projectplan Waterwet dat voor voorgenomen ontwikkeling wordt opgesteld wordt dieper ingegaan op alle effecten van de het plan op het aspect water. In deze paragraaf is een samenvatting van de effecten opgenomen.

Oppervlaktewater

Stroomsnelheid

Als gevolg van het gewijzigde beekprofiel neemt de gemiddelde stroomsnelheid in de zomer toe tot 0,16 m/s a 0,22 m/s. Gemiddeld genomen ligt de stroomsnelheid in de zomer boven de vanuit de KRW-vereiste 0,18 m/s. In de winter komt de stroomsnelheid op 0,24 tot 0,33 m/s te liggen. Daarnaast zal, door het dempen van de detailontwatering en opheffen van drainage, de grondwaterstand lokaal verhoogd worden en in het beekdal meer grondwater gaan opkwellen.

Overstromingen

Door het gewijzigde beekprofiel zal ook de overstromingsdynamiek van de beek veranderen. Doordat het profiel van de beek kleiner wordt, zal de Run sneller buiten haar oevers treden. In het Projectplan Waterwet zijn de overstromingen in beeld gebracht die bij piekafvoeren met een kans van eens per jaar, eens per 10 jaar en eens per 100 jaar (T1, T10 en T100) voorkomen. Deze nieuwe overstromingsdynamiek is gunstig voor de (natte) natuurwaarden binnen het gebied en vindt bij piekafvoersituaties die eens per jaar optreden (T1) binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Brabant plaats. Bij T10 en T100 blijkt dat er overstromingen op enkele percelen van derden gelegen buiten het natuurnetwerk plaatsvinden. Met de betreffende eigenaren zijn afspraken over compensatie van de optredende schade gemaakt.

Waterberging

Als gevolg van het project wordt er bij piekafvoer T10 circa 250.000 m³ extra aan water in het gebied geborgen. Ook wordt de afvoergolf afgetopt. De piekafvoer wordt verlaagd en de afvoergolf wordt over een langere tijd uitgespreid.

Grondwater

Als gevolg van de maatregelen neemt de grondwaterstand in het natuurnetwerk toe. In de zomer kan hierop met de stuwtjes die op de flanken van het beekdal geplaatst zijn extra gestuurd worden.

Op een aantal plaatsen treedt er ook een verandering van de grondwaterstand buiten het natuurnetwerk op. Vooral in de voorjaarssituatie en op plaatsen die in de huidige situatie al relatief nat zijn heeft dit in enkele gevallen nadelige gevolgen voor het gebruik als landbouwgrond. Met de betreffende eigenaren heeft afstemming plaatsgevonden over de wijze van compensatie van deze nadelige gevolgen.

Waterkwaliteit

De voorgenomen maatregelen hebben invloed op de waterkwaliteit in het plangebied. Door het omvormen van agrarische percelen naar natuur neemt de toevoer van nutriënten af. Daarnaast wordt door meer areaal aan beschaduwing van het beekprofiel de watertemperatuur in de zomer lager. Dit komt de waterkwaliteit in de beek ten goede. Daarnaast zal er door het aanpassen van de beek (versmallen en verondiepen van het profiel) en dempen van de detailontwatering de grondwaterstand verhoogd worden en meer grondwater gaan opkwellen in de wortelzone van de te ontwikkelen en bestaande natuur in het beekdal. Dit komt de landnatuur ten goede. Tegelijkertijd kan hiermee lokaal mogelijk eutrofiëring ontstaan als op percelen over een langere periode stilstaand water aanwezig is. Dit risico wordt gemitigeerd door in de te ontwikkelen bossen de mogelijkheden voor oppervlakkige afwatering te bevorderen, zodat stilstaand water afgelaten kan worden.

Conclusie

Voor het aspect water zijn geen belangrijke nadelige milieueffecten te verwachten als gevolg van de voorgenomen activiteiten. Eventuele nadelige milieueffecten voor agrarische percelen worden gemitigeerd, waarbij deze maatregelen opgenomen worden in de Projectplannen Waterwet. Daar waar negatieve effecten op percelen van derden kunnen optreden heeft met de betreffende eigenaren nadere afstemming plaatsgevonden over de wijze van compensatie van deze nadelige gevolgen

5.10 Ecologie**Kader**

De Wet natuurbescherming vormt het wettelijk kader voor de bescherming van flora en fauna (soortenbescherming), leefgebieden (gebiedsbescherming) en de bescherming van houtopstanden. Bij nieuwe ruimtelijke ingrepen en activiteiten dient te worden nagegaan of deze ingrepen en/of activiteiten eventueel negatieve gevolgen hebben voor aanwezige diersoorten in de omgeving of tot negatieve effecten leiden in onder de Wet natuurbescherming aangewezen gebieden, zijnde de Natura 2000-gebieden.

Toelichting

In het kader van voorgenomen ontwikkeling is een Natuurtoets opgesteld. Deze toets is opgenomen in bijlage 2. In onderstaande paragraaf worden de resultaten samengevat.

Gebiedsbescherming

Binnen het plangebied maakt de beek de Run onderdeel uit van het Natura 2000-gebied *Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux*. Dit Natura 2000-gebied bestaat uit meerdere deelgebieden en enkele beken die buiten de centrale gebieden liggen, zoals de Run.

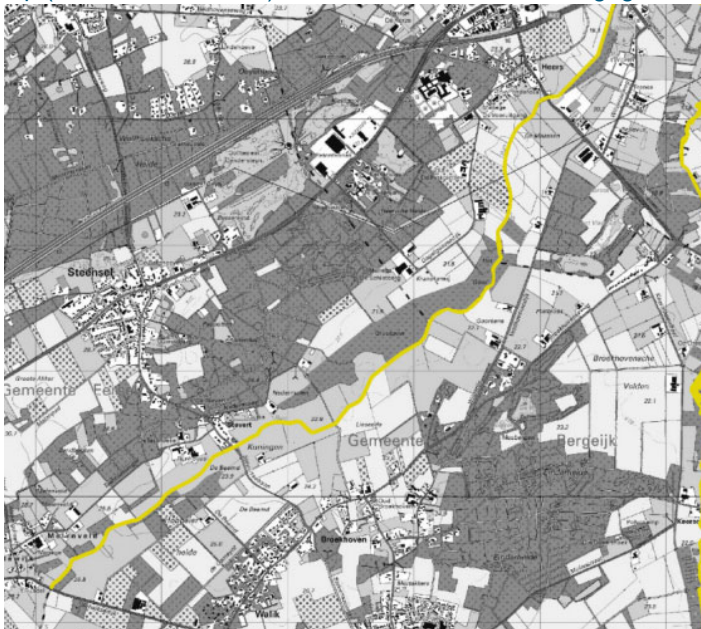
Het beekdal is aangewezen voor de volgende habitattypen:

- H3260A: Bekken en rivieren met waterplanten (waterranonkels);
- H1831: Drijvende waterweegbree.

Daarnaast is het gehele gebied vanuit Natura 2000 aangewezen voor de volgende soorten:

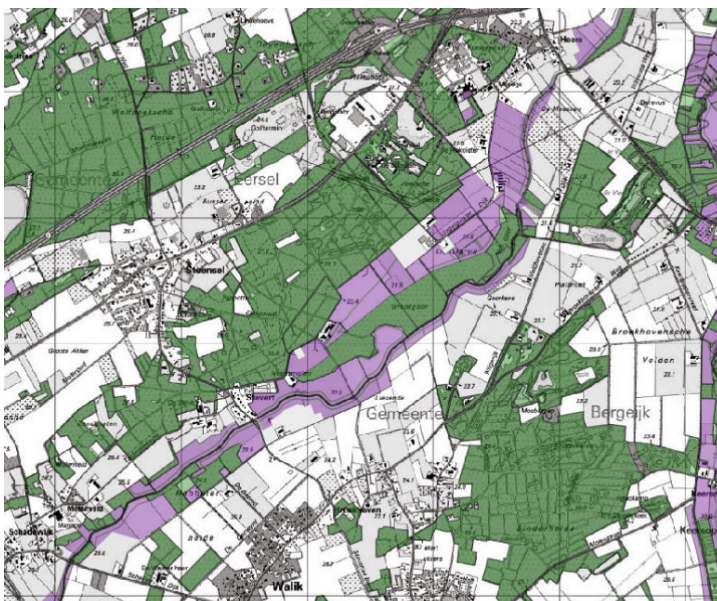
- Bittervoorn;
- Beekprik;
- Kamsalamander;
- Gevlekte witsnuitlibel.

Op (het voorkomen van) deze soorten wordt nader ingegaan onder 'soortenbescherming'.

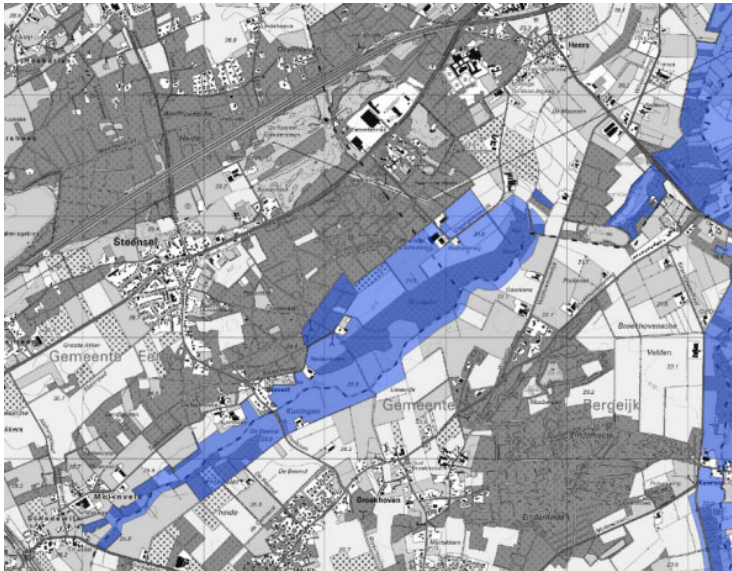

Figuur 5-4 Ligging van Natura 2000-gebied (geel) ten opzichte van het plangebied

Daarnaast maakt het plangebied grotendeels onderdeel uit van gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Brabant en van de Natte Natuurparel Grootgoor. Binnen het natuurnetwerk is het de ambitie om Moeras (N05.01), Rivier- en beekbegeleitend bos (N14.01), Vochtig Hooiland (N10.02), Kruiden en faunarijck grasland (N12.02) en Ruigteveld (N12.06) te ontwikkelen.

Figuur 5-5 Natuurnetwerk Nederland (bestaande natuur in groen en nieuwe natuur in paars)

Figuur 5-6 Natte natuurpleels (blauw)

Als gevolg van de maatregelen ontstaat een natter, meer natuurlijk en gradiëntrijker beekdal dat in overeenstemming is met de beheer- en ambitietypen van de Provincie Noord-Brabant en als instandhoudingsmaatregel is opgenomen in het Natura 2000-beheerplan voor het betreffende Natura 2000-gebied (Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux). Gegeven het project noodzakelijk is voor het behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-beheerplan, is uitgesloten dat sprake kan zijn van negatieve effecten op diezelfde instandhoudingsdoelstellingen. Op grond van het besluit van de Gedeputeerde Staten d.d. 10 december 2019 zijn instandhoudingsmaatregelen in het kader van Natura 2000-gebieden vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de Wet natuurbescherming.

Er is wel een verplichting om tijdens de aanlegwerkzaamheden de emissie van stikstof te beperken, bijvoorbeeld door de inzet van emissiearm materieel in de uitvoeringsfase. Het bevoegd gezag moet voor het uitvoeren van de werkzaamheden worden geïnformeerd over de invulling van voorgenoemde verplichting.

Uitsluitend de aanleg van enkele voorzieningen ten behoeve van extensieve recreatie, zoals het plaatsen van informatieborden, bankjes op rustplaatsen en de bouw van een uitkijktoren, vormen geen werkzaamheden die volgen uit de instandhoudingsmaatregelen van het Natura 2000-beheerplan. Op basis van eerdere AERIUS-berekeningen voor vergelijkbare projecten van het waterschap, blijkt dat de (tijdelijke) stikstofemissie ten gevolge van de aanleg van extensief recreatieve voorzieningen vele malen lager is dan de (permanente) reductie van stikstofemissie ten gevolge van de beëindiging van agrarische activiteiten op de gronden die worden omgevormd naar natuur. Hierdoor treedt niet langer emissie van stikstof op door het beweiden van de gronden met vee of door het bemesten van de gronden. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden zijn derhalve uitgesloten.

Soortenbescherming

Zoals hiervoor reeds benoemd geldt voor voorgenomen planvoornemen een vrijstellingsplicht van vergunningverlening vanuit de Wet natuurbescherming, aangezien de instandhoudingsmaatregelen zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan en noodzakelijk zijn voor het behalen van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen uit het beheerplan. De overige verplichtingen (onderzoeksplicht, zorgplicht en dergelijke) blijven onverkort van kracht, evenals de noodzaak om maatregelen te treffen om effecten te voorkomen of mitigeren. Derhalve is middels een quickscan (literatuuronderzoek en veldbezoek) onderzocht of en welke beschermde soorten voorkomen of verwacht kunnen worden in het plangebied.

Vaatplanten

De drijvende waterweegbree komt voor in het plangebied. Deze soort is op verschillende plaatsen aanwezig in de Run. Door de beoogde ontwikkeling worden geen negatieve effecten op de staat van instandhouding van de soort verwacht. Wel is het noodzakelijk om bij de uitvoering van het project maatregelen te treffen om de aanwezige planten te beschermen.

Vanuit de verspreidingsgegevens is het voorkomen van andere beschermde vaatplanten niet bekend. De gekanaliseerde beek de Run en het intensief beheerd agrarisch landschap bieden geen geschikt leefgebied voor beschermde of meer bijzondere vaatplanten (Rode Lijst-soorten), waardoor andere beschermde vaatplanten kunnen worden uitgesloten binnen het plangebied.

Grondgebonden zoogdieren

Ter hoogte van het onderzoeksgebied is leefgebied aanwezig voor bunzing en steenmarter. Daarbij kan het voorkomen van de wezel – ondanks gebrek aan beelden en sporen – niet geheel uitgesloten worden, omdat deze nog altijd vrij algemeen voorkomt in de regio. Om schade aan individuen en essentiële leefgebiedsfuncties van kleine marterachtigen en steenmarter te minimaliseren, dient een ecologisch werkprotocol met mitigatieplan te worden opgesteld.

Alleen in de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de eekhoorn. In het beekdal zijn de omstandigheden minder geschikt op het voorkomen van de eekhoorn en vaste rust- of verblijfplaatsen worden binnen het plangebied uitgesloten. Door de openheid is het plangebied ook marginaal tot niet geschikt als foerageergebied.

De steenmarter is waargenomen binnen het plangebied en de omgeving van het plangebied biedt voldoende geschikt leefgebied voor deze soort. Het voorkomen van vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter binnen het plangebied wordt niet op voorhand niet uitgesloten.

Verder is het voorkomen van algemeen beschermde zoogdieren zoals aardmuis, bosmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, konijn, ree, rosse woelmuis en vos bekend. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb bij ruimtelijke ingrepen, waardoor er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden en alleen de algemene zorgplicht van toepassing is. Deze zorgplicht geldt ook voor de mol die naar verwachting in het plangebied voorkomt, maar niet onder de Wnb is beschermd.

Vleermuizen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Ook zijn één tot enkele waarnemingen bekend van bosvleermuis, gewone of grijze grootovleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Binnen in het plangebied te kappen bomen zijn potentieel rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Uit het veld blijkt dat nesten die jaarrond bescherming (kunnen) genieten zich buiten de zones bevinden waar de meanders van de Run zijn voorzien. De geschikte verblijfplaatsen kunnen in de planvorming worden ontzien door het definitieve ontwerp van de beek.

Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn onder de Wet natuurbescherming beschermd, daarom wordt geadviseerd om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Daarnaast zijn voor bepaalde vogelsoorten de vaste rust- en verblijfslocaties en nestlocaties jaarrond beschermd. Van deze soorten zijn in het plangebied geen (oude) hosten waargenomen of indicaties gezien die op de aanwezigheid daarvan zouden kunnen duiden. Van de gierzwaluw, huismus, kerkuil, ooievaars en grote gele kwikstaart zijn één of meerdere waarnemingen bekend. Voor deze soorten zijn in het plangebied geen geschikte broedplaatsen te verwachten.

De buizerd, havik en sperwer broeden, net als kraaien en eksters, bijna overal. Dat betekent dat het plangebied deel uit kan maken van het broed- en foerageergebied van deze soorten. Binnen de invloedssfeer van de voorgenomen maatregelen zijn geen nesten van de buizerd aangetoond.

Vissen

In de Run komen geen beschermde vissoorten voor. Wel is het mogelijk dat de beschermde beekprik (deze is bekend in de Keersop) door de voorgenomen maatregelen zich in de toekomst vestigt in de Run. Verder is het voorkomen van verschillende algemeen niet-beschermde vissen als biermpje, blankvoorn, driedoornige stekelbaars, gibel, kleine modderkruiper, rietvoorn, snoek, winde en zeelt bekend, waarvoor alleen de algemene zorgplicht van toepassing is.

Amfibieën

In het plangebied zijn waarnemingen bekend heikikker, kamsalamander en poelkikker. Door de afwezigheid van zowel geschikt voortplantingswater als landbiotoop kan de aanwezigheid van vaste voortplantings- en verblijfplaatsen van beschermde heikikker, poelkikker en kamsalamander binnen het plangebied worden uitgesloten.

Reptielen

Ten aanzien van reptielen zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis en de hazelworm. Vanwege het agrarische karakter van het plangebied en omliggende terreinen, worden vaste rust- en verblijfsplaatsen van deze soorten in het plangebied uitgesloten.

Ongewervelden

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens zijn waarnemingen bekend van kleine ijsvogelvinder, bruine eikenpage, beekrombout, bosbeekjuffer en de gevlekte witsnuitlibel in of in de omgeving van het plangebied. Door het ontbreken van hoogwaardige (half)natuurlijke habitats en/of verbindingen met leefgebieden voor deze soorten, vormt het plangebied geen essentieel leefgebied voor beschermde ongewervelden.

Effecten herstelmaatregelen op soorten

Als gevolg van de verhoogde stroomsnelheid in de beek, zie paragraaf 5.9 Water, zullen door erosie en sedimentatie ook lokale verschillen in het beekprofiel ontstaan, waardoor een grotere variatie aan habitats voor planten (o.a. waterranonkel¹) en dieren uit het beekdal beschikbaar zullen komen. Daarnaast wordt door deze verhoging van de stroomsnelheid en het herstel van een natuurlijkere overstromingsdynamiek de dynamiek in het systeem voor ecologie, waaronder macrofauna en vissen zoals de Natura 2000-soort Beekprik, gunstig beïnvloed. Verder wordt het voor vissen mogelijk om vanaf de Dommel de Run op te trekken.

¹ Momenteel komt habitattypen H3260A, beken en rivieren met waterplanten (waterranonkel), voor in verschillende beken van het Natura 2000-gebied, waaronder de Dommel [Habitattypenkartering 2014, Waterschap De Dommel]. In de Run komt het type momenteel niet voor, maar deze beek is wel aangewezen als mogelijke uitbreidingslocatie. Het beekdalherstel zal ook een gunstig effect hebben op de omstandigheden voor dit habitattypen.

In de nieuwe situatie wordt ten aanzien van drijvende waterweegbree het volgende bewerkstelligt:

- doordat slootjes en watergangen in het beekdal zoveel mogelijk worden gedempt zal er meer kwelwater in de oevers van de beek, de groeiplaats van de drijvende waterweegbree, uittreden.
- De lengte van de waterloop samen het aandeel ondiep water neemt door de hermeandering toe, waardoor het areaal potentieel geschikt biotoop niet afneemt.
- Het meer natuurlijk maken van het beekdal van de Run in het plangebied zorgt voor een toegenomen differentiatie in groeiplaatsen, waardoor de kans op vestiging en ontwikkeling niet alleen wordt vergroot, maar ook robuuster wordt.

De houtsingels, poelen en toename aan bosareaal dragen tevens bij aan het bevorderen van de algehele biodiversiteit van het gebied.

Houtopstanden

Ook voor het onderdeel 'houtopstanden' geldt een vrijstellingsplicht van vergunningverlening vanuit de Wet natuurbescherming, aangezien de instandhoudingsmaatregelen zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan en noodzakelijk zijn voor het behalen van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen uit het beheerplan. Wel zal in de uitwerking van het verdere ontwerp kritisch worden gekeken naar de kap van bomen, waarbij als uitgangspunt geldt dat al aanwezige opgaande begroeiing zoveel mogelijk behouden deint te blijven. Niet alleen vanwege de raakvlakken met soortenbescherming, maar ook vanwege het gegeven dat de (biodiversiteits)waarde van bomen toeneemt, naarmate deze ouder worden. Met andere woorden: jongere aanplant kan de functie van verdwenen oudere bomen pas op termijn invullen.

Conclusie

Op grond van de Wet natuurbescherming geldt voor de voorgenomen activiteit een vrijstelling voor het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming. Wel is het noodzakelijk om ten aanzien van vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen en broedvogels maatregelen vast te leggen in een ecologisch werkprotocol om negatieve effecten ten gevolge van het voornemen zoveel mogelijk te beperken. Vervolgens dient in het veld aantoonbaar volgens dit protocol te worden gewerkt. De maatregelen die nodig zijn om de aan de wettelijke zorgplicht te voldoen, worden in hetzelfde protocol geborgd.

5.11 Verkeer en parkeren

De beoogde ontwikkeling voorziet niet in het oprichten van verkeersaantrekkende functies. Voorgenomen ontwikkeling heeft daarom geen invloed op de verkeersafwikkeling in het omliggend wegennet. Daarnaast is er geen sprake van een parkeeropgave voor het plan.

Conclusie

Het aspect verkeer en parkeren vormt geen belemmering voor voorgenomen ontwikkeling.

5.12 Kabels en leidingen

Binnen het plangebied zijn drie planologisch relevante leidingen gelegen:

- Leiding voor het transport van gevaarlijke stoffen van Defensie Pijpleiding Organisatie, zoals reeds benoemd in paragraaf 5.8;
- Hoofdtransportleiding voor drinkwater;
- Hoofdtransportleiding voor rioolwater.

Deze leidingen vormen geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan. Bij de uitvoering van grondroerende werkzaamheden zal rekening worden gehouden met de aanwezige leidingen. De leidingbeheerders worden middels een KLIC-melding over de voorgenomen werkzaamheden geïnformeerd en de werkzaamheden worden met hen afgestemd. In de planregels is geborgd dat de leidingbeheerders over de voorgenomen werkzaamheden worden geïnformeerd door de opname van de dubbelbestemmingen 'Leiding - Brandstof', 'Leiding - Water' en 'Leiding - Riool'.

6 Uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Naast de formele mogelijkheden tot inspraak op een bestemmingsplan, zoals vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht (Awb), is de omgeving reeds in een vroeg stadium betrokken bij het Projectplan Waterwet dat ten grondslag ligt aan voorliggende ruimtelijke onderbouwing m.b.t. het beekherstelproject rond de Run. Het gaat daarbij zowel om nadere afspraken van grondeigenaren ten aanzien van grondverwerving voor de realisatie van het project als gesprekken over opgaven in de omgeving, oplossingen, ideeën en wensen als input voor de verdere invulling van het schetsontwerp.

In de voorbereiding van het projectplan, dat de basis vormt van dit bestemmingsplan, zijn de volgende partijen betrokken:

- Gemeenten Bergeijk, Eersel en Veldhoven;
- Provincie Noord-Brabant;
- Grondeigenaren aan de Run (waaronder Staatsbosbeheer);
- Diverse verenigingen/stichtingen binnen de genoemde gemeenten;
- Omwonenden.

Vanwege de coronamaatregelen is gekozen om de omgeving en andere geïnteresseerden te informeren via een digitaal informatieplatform, waarop het project wordt toegelicht en via kaartbeelden inzichtelijk is gemaakt. Ook wordt regelmatig een nieuwsbrief over het project uitgestuurd. In plaats van een geplande gebiedsbijeenkomst is een digitale presentatie aan de omgeving gegeven. Zowel bij de digitale presentatie als via het informatieplatform is het voor iedereen mogelijk om te reageren op het planvoornemen. De ingekomen reacties worden betrokken in de verdere uitwerking van het project.

Inmiddels is het proces van grondverwerving en/of grondruil afgerond en kan het project, in samenspraak met de (voormalige) eigenaren, worden uitgevoerd.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

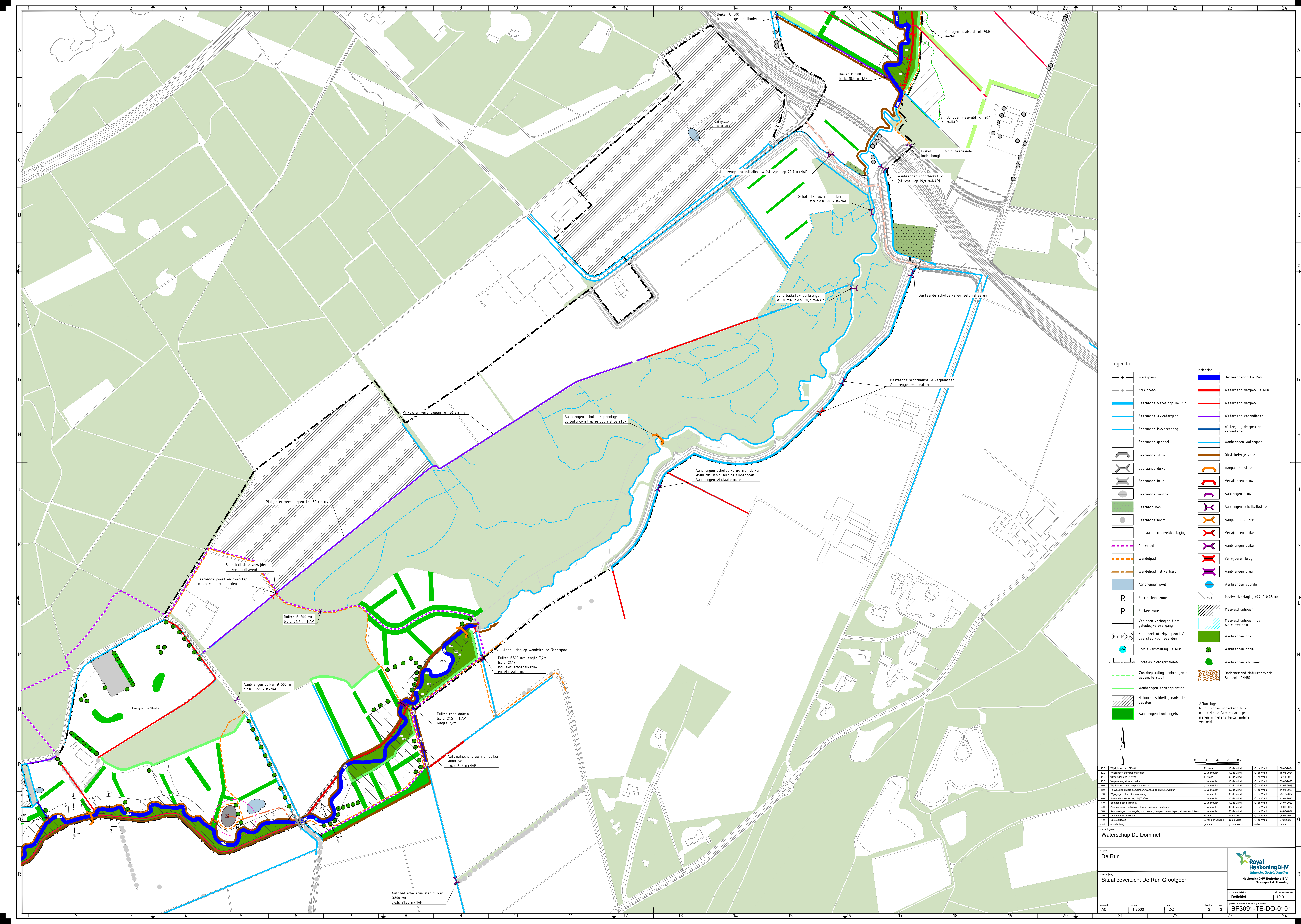
In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is in artikel 6.2.1 een opsomming gegeven van de bouwplannen die worden beschouwd als bouwplan in de zin van 6.12 Wro waarvoor een exploitatieplan dient te worden vastgesteld indien het kostenverhaal niet anderszins is geregeld (dat wil zeggen indien men geen anterieure privaatrechtelijke overeenkomst heeft kunnen sluiten met de ontwikkelende partij).

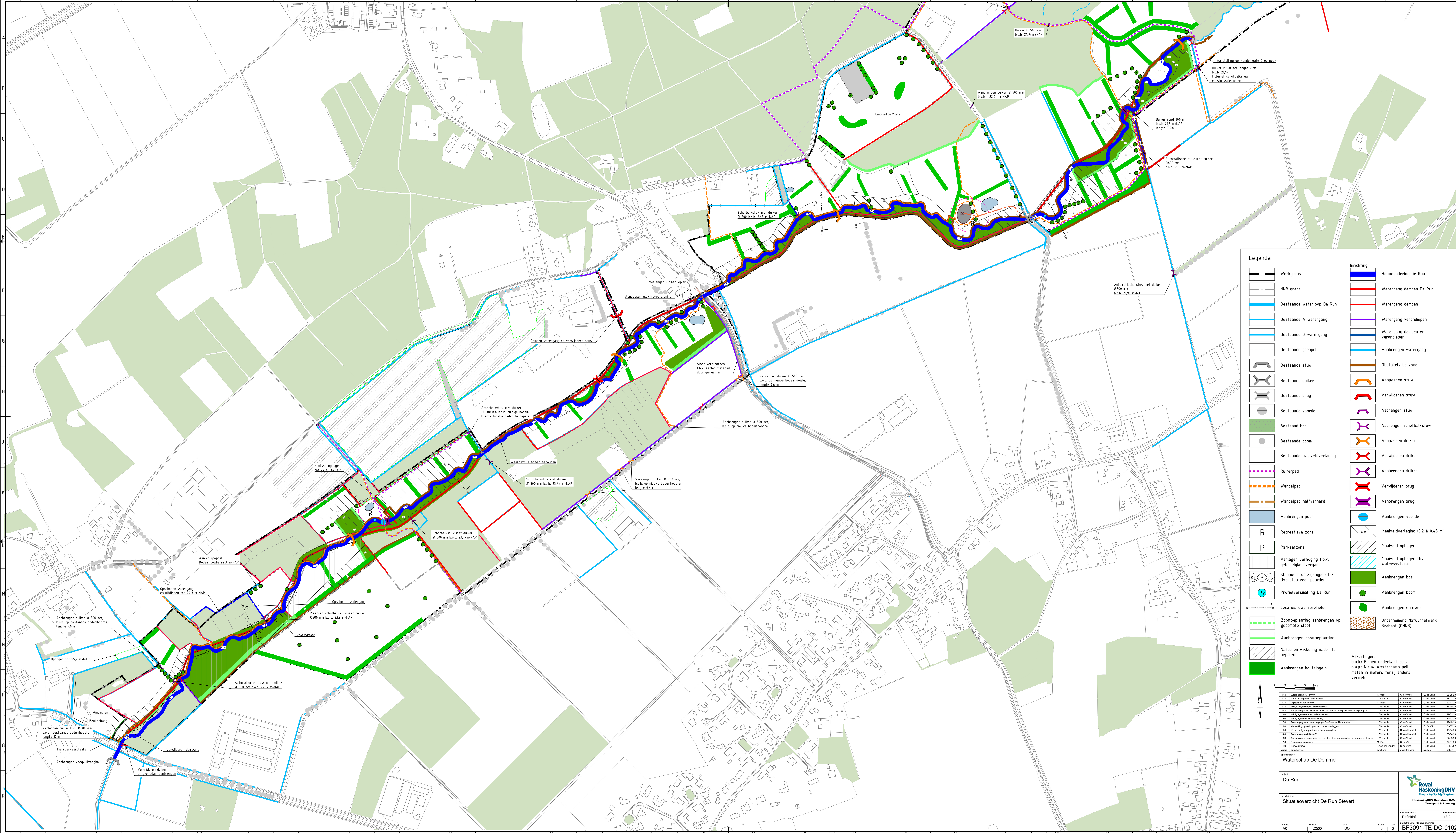
Het voorliggend plan wordt niet gerekend tot de in artikel 6.2.1 Bro aangewezen bouwplannen, waardoor er geen verplichting geldt tot het opstellen van een exploitatieplan of anderszins verzekeren van het kostenverhaal. Voor het in behandeling nemen van voorliggend plan en de begeleiding van de procedure volgens de Algemene wet bestuursrecht is met initiatiefnemer, zijnde het Waterschap de Dommel een planschadeverhaalsovereenkomst gesloten. De kosten voor uitvoering van het project worden gedekt door de daarvoor door Waterschap de Dommel gereserveerde gelden.

Bijlage 1

Inrichtingsplan deelgebied Stevert

behorende bij Projectplan Waterwet

Legenda

Werkgrens

NNB grens

Bestaande waterloop De Run

Bestaande A-waargang

Bestaande B-waargang

Bestaande greppel

Bestaande stuw

Bestaande duiker

Bestaande brug

Bestaande voorde

Bestaand bos

Bestaande maaienveldverlaging

Ruiterpad

Wandelpad

Wandelpad halfverhard

Aanbrengen poel

Recreatieve zone

Parkeergang

Verlagen verhoging t.b.v. geleidelijke overgang

Klappoort of zigzagpoort / Overstap voor paarden

Profielversmaling De Run

Locaties dwarsprofielen

Zoombeplanting aanbrengen op gedempte sloot

Aanbrengen zoombeplanting

Natuurontwikkeling nader te bepalen

Aanbrengen huissingels

Hermeandering De Run

Watergang dempen De Run

Watergang dempen

Watergang verondiepen

Watergang dempen en verondiepen

Aanbrengen watergang

Obstakelvrije zone

Aanpassen stuw

Vervijderen stuw

Aanbrengen stuw

Aanbrengen schotbalkstuw

Aanpassen duiker

Vervijderen duiker

Aanbrengen duiker

Vervijderen brug

Aanbrengen brug

Aanbrengen voorde

Maaienveldverlaging (0.2 à 0.45 m)

Maaienveld ophogen

Maaienveld ophogen t.b.v. watersysteem

Aanbrengen bos

Aanbrengen boom

Aanbrengen struikwiel

Ondernemend Netuurnetwerk Brabant (ONNB)

Afkortingen:
b.o.b.: Binnen onderkant bus
n.a.p.: Nieuw Amsterdams peil
m: in meters, tenzij anders vermeld

1.0	Wisselen van p/w	1.1	Wisselen van p/w	1.2	Wisselen van p/w	1.3	Wisselen van p/w	1.4	Wisselen van p/w
2.0	Wisselen van p/w	2.1	Wisselen van p/w	2.2	Wisselen van p/w	2.3	Wisselen van p/w	2.4	Wisselen van p/w
3.0	Wisselen van p/w	3.1	Wisselen van p/w	3.2	Wisselen van p/w	3.3	Wisselen van p/w	3.4	Wisselen van p/w
4.0	Wisselen van p/w	4.1	Wisselen van p/w	4.2	Wisselen van p/w	4.3	Wisselen van p/w	4.4	Wisselen van p/w
5.0	Wisselen van p/w	5.1	Wisselen van p/w	5.2	Wisselen van p/w	5.3	Wisselen van p/w	5.4	Wisselen van p/w
6.0	Wisselen van p/w	6.1	Wisselen van p/w	6.2	Wisselen van p/w	6.3	Wisselen van p/w	6.4	Wisselen van p/w
7.0	Wisselen van p/w	7.1	Wisselen van p/w	7.2	Wisselen van p/w	7.3	Wisselen van p/w	7.4	Wisselen van p/w
8.0	Wisselen van p/w	8.1	Wisselen van p/w	8.2	Wisselen van p/w	8.3	Wisselen van p/w	8.4	Wisselen van p/w
9.0	Wisselen van p/w	9.1	Wisselen van p/w	9.2	Wisselen van p/w	9.3	Wisselen van p/w	9.4	Wisselen van p/w
10.0	Wisselen van p/w	10.1	Wisselen van p/w	10.2	Wisselen van p/w	10.3	Wisselen van p/w	10.4	Wisselen van p/w
11.0	Wisselen van p/w	11.1	Wisselen van p/w	11.2	Wisselen van p/w	11.3	Wisselen van p/w	11.4	Wisselen van p/w
12.0	Wisselen van p/w	12.1	Wisselen van p/w	12.2	Wisselen van p/w	12.3	Wisselen van p/w	12.4	Wisselen van p/w
13.0	Wisselen van p/w	13.1	Wisselen van p/w	13.2	Wisselen van p/w	13.3	Wisselen van p/w	13.4	Wisselen van p/w
14.0	Wisselen van p/w	14.1	Wisselen van p/w	14.2	Wisselen van p/w	14.3	Wisselen van p/w	14.4	Wisselen van p/w
15.0	Wisselen van p/w	15.1	Wisselen van p/w	15.2	Wisselen van p/w	15.3	Wisselen van p/w	15.4	Wisselen van p/w
16.0	Wisselen van p/w	16.1	Wisselen van p/w	16.2	Wisselen van p/w	16.3	Wisselen van p/w	16.4	Wisselen van p/w
17.0	Wisselen van p/w	17.1	Wisselen van p/w	17.2	Wisselen van p/w	17.3	Wisselen van p/w	17.4	Wisselen van p/w
18.0	Wisselen van p/w	18.1	Wisselen van p/w	18.2	Wisselen van p/w	18.3	Wisselen van p/w	18.4	Wisselen van p/w
19.0	Wisselen van p/w	19.1	Wisselen van p/w	19.2	Wisselen van p/w	19.3	Wisselen van p/w	19.4	Wisselen van p/w
20.0	Wisselen van p/w	20.1	Wisselen van p/w	20.2	Wisselen van p/w	20.3	Wisselen van p/w	20.4	Wisselen van p/w
21.0	Wisselen van p/w	21.1	Wisselen van p/w	21.2	Wisselen van p/w	21.3	Wisselen van p/w	21.4	Wisselen van p/w
22.0	Wisselen van p/w	22.1	Wisselen van p/w	22.2	Wisselen van p/w	22.3	Wisselen van p/w	22.4	Wisselen van p/w
23.0	Wisselen van p/w	23.1	Wisselen van p/w	23.2	Wisselen van p/w	23.3	Wisselen van p/w	23.4	Wisselen van p/w
24.0	Wisselen van p/w	24.1	Wisselen van p/w	24.2	Wisselen van p/w	24.3	Wisselen van p/w	24.4	Wisselen van p/w
25.0	Wisselen van p/w	25.1	Wisselen van p/w	25.2	Wisselen van p/w	25.3	Wisselen van p/w	25.4	Wisselen van p/w
26.0	Wisselen van p/w	26.1	Wisselen van p/w	26.2	Wisselen van p/w	26.3	Wisselen van p/w	26.4	Wisselen van p/w
27.0	Wisselen van p/w	27.1	Wisselen van p/w	27.2	Wisselen van p/w	27.3	Wisselen van p/w	27.4	Wisselen van p/w
28.0	Wisselen van p/w	28.1	Wisselen van p/w	28.2	Wisselen van p/w	28.3	Wisselen van p/w	28.4	Wisselen van p/w
29.0	Wisselen van p/w	29.1	Wisselen van p/w	29.2	Wisselen van p/w	29.3	Wisselen van p/w	29.4	Wisselen van p/w
30.0	Wisselen van p/w	30.1	Wisselen van p/w	30.2	Wisselen van p/w	30.3	Wisselen van p/w	30.4	Wisselen van p/w

Waterschap De Dommel

project

De Run

overzichtskaart

Situatieverzicht De Run Stevert

schaal

1:2500

formaat

A0

blad

1

versie

1.0

datum

2023-01-10

status

Definitief

projectnummer

BF0091-TE-DO-0102

organisatie

Royal HaskoningDHV

contactpersoon

Transport & Planning

Bijlage 2

Natuurtoets

RAPPORT

Inrichting Beekdal De Run, deelgebieden 'Heers' en 'Stevert'

In het kader van de Gebiedsbescherming, Soortenbescherming, Houtopstanden van de Wet natuurbescherming en de planologische gebiedsbescherming, het Natuurnetwerk Nederland

Klant: Waterschap De Dommel

Referentie: BF3091_M&I_RP_2111241515

Status: Definitief/1.0

Datum: 24 november 2021

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Larixplein 1
5616 VB Eindhoven
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

+31 88 348 42 50 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Inrichting Beekdal De Run, deelgebieden 'Heers' en 'Stever't

Ondertitel: Natuurtoets in het kader van de Wnb
Referentie: BF3091_M&I_RP_2111241515
Status: 1.0/Definitief
Datum: 24 november 2021
Projectnaam: Beekherstel De Run
Projectnummer: BF3091
Auteur(s):

Opgesteld door:

Gecontroleerd door

Datum: 18 oktober 2021

Goedgekeurd door:

Datum: 24 november 2021

Foto voorblad Kaart met ligging van de deelprojecten Stevert, Grootoor en Heers

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veeleenvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever. Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelstelling en scope onderzoek	3
1.3	Leeswijzer	3
2	Beknopte beschrijving van het toetsingskader	4
2.1	Gebiedsbescherming	4
2.2	Soortenbescherming	4
2.3	Bescherming van houtopstanden	4
2.4	Natuurnetwerk Brabant	4
3	Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	5
3.1	Beschrijving van het plangebied	5
3.2	Beschrijving van het voornemen	6
3.3	Afbakening van het onderzoeksgebied	6
3.4	Planning	8
4	Gebiedsbescherming	9
4.1	Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden	9
4.2	Effectbeoordeling Gebiedsbescherming	10
4.3	Conclusie gebiedsbescherming	12
5	Soortenbescherming	13
5.1	Voorkomen beschermde soorten en effectbeoordeling	13
5.2	Conclusie soortenbescherming	21
6	Bescherming van houtopstanden	22
7	Natuurnetwerk brabant	23
7.1	Ligging ten opzichte van het Natuurnetwerk Brabant	23
7.2	Afbakening natuurbeheertypen	24
7.3	Effectbeoordeling op wezenlijke kenmerken en waarden	25
7.4	Conclusie Natuurnetwerk Brabant	25
8	Conclusie en aanbevelingen	26
8.1	Gebiedsbescherming	26
8.2	Soortenbescherming	26
8.3	Houtopstanden	26
8.4	Natuurnetwerk Brabant	26

Literatuur

27

Bijlagen

Bijlage 1: Maatregelenkaarten

Bijlage 2: Veldonderzoek vleermuizen

Bijlage 3: Veldonderzoek marterachtigen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap De Dommel streeft naar een natuurlijk en gevarieerd landschap voor het beekdal van de Run waarbij de hele beek vispasseerbaar is voor vissen als beekprik en bierpompje. De huidige loop van de Run voldoet niet aan de eisen van de Kaderrichtlijnwater en Natura 2000. Dit komt onder andere door obstakels die niet te passeren zijn voor de vissen (zoals stuwen). Daarom gaat het waterschap de komende jaren het beekdal van de Run natuurlijker inrichten door onder andere de beek te laten meanderen en de hele Run vispasseerbaar te maken. Ook wordt rekening gehouden met inrichtingsoplossingen voor een klimaatbestendig beekdal. Daarbij krijgt het gebied meer ruimte om hevige regenval op te kunnen vangen en langdurige periodes van droogte te kunnen trotseren.

Deze ontwikkelingen moeten van wetswege in het licht van al aanwezige (beschermde) natuurwaarden worden geplaatst. Die bescherming is geregeld in de Wet natuurbescherming en de bepalingen van Natuurnetwerk Nederland (in Brabant: Natuurnetwerk Brabant), die dan ook de geldende kaders bieden. In voorliggende rapportage vindt u voor de verschillende wetgevings- en beleidssporen de eerste stap in de beoordeling van het voornemen.

1.2 Doelstelling en scope onderzoek

In deze rapportage wordt nagegaan of de voorgenomen activiteit een kans op negatieve effecten op voor onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten of gebieden in zich draagt.

Voor gebieden wordt de werkwijze zoals gebruikelijk bij een Voortoets gevolgd: aan de hand van de storingsfactoren gevat in de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020) wordt in kaart gebracht welke storingsfactoren mogelijk op kunnen treden en in hoeverre dit leidt tot kans op negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Voor de soortenbescherming wordt een quickscan uitgevoerd: het onderzoek bestaat uit een literatuuronderzoek en veldbezoek, waarbij aan de hand van de aanwezige biotoop wordt beoordeeld of en zo ja welke beschermde soorten kunnen voorkomen of verwacht kunnen worden. Ook is aandacht voor het onderdeel Houtopstanden uit de Wet natuurbescherming, waarin de kap van bomen geregeld is. Uiteraard komen ook de bepalingen die volgen uit de planologische gebiedsbescherming, het Natuurnetwerk Brabant, aan bod.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de relevante juridische en beleidskader beknopt weergegeven. Hoofdstuk 3 geeft een algemene indruk van het plangebied en beschrijft globaal de voorgenomen ontwikkelingen. De storingsfactoren die relevant zijn als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn in hoofdstuk 4 in het licht van de relevante instandhoudingsdoelstellingen beschreven. Vervolgens is in hoofdstuk 5 de aanwezigheid van beschermde soorten en de effecten van de voorgenomen ingreep op deze soorten beoordeeld. De bevindingen zijn het resultaat van de bureaustudie en de uitgevoerde veldbezoeken. In hoofdstuk 6 is nagegaan of er maatregelen nodig zijn met betrekking tot Houtopstanden. Hoofdstuk 7 behandelt de mogelijke gevolgen voor de wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Brabant. Tot slot zijn in hoofdstuk 8 de conclusies samengevat en worden aanbevelingen gedaan.

2 Beknopte beschrijving van het toetsingskader

De juridische kaders die volgen uit de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) en het beleid rond Natuurnetwerk Nederland, in dit geval Natuurnetwerk Brabant, vormen het toetsingskader. Wat betreft de Wnb zijn de onderdelen Gebiedsbescherming (Hoofdstuk 2 van de wet), Soortenbescherming (Hoofdstuk 3 van de wet) en Houtopstanden (hoofdstuk 4 van de wet) van belang in het licht van de voorgenomen activiteit.

2.1 Gebiedsbescherming

Het onderdeel Gebiedsbescherming van de Wnb regelt de bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Voor elk van de aangewezen gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, nader uitgewerkt in een beheerplan, die gelden als toetsingskader. Uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn. Hierbij is ook zogenoemde externe werking van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre effecten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op in deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen.

2.2 Soortenbescherming

Het onderdeel Soortenbescherming van de Wnb regelt de bescherming van planten en dieren. Op hoofdlijnen is sprake van een drietal beschermingsregimes: een voor soorten van de Habitatrichtlijn, een voor soorten van de Vogelrichtlijn en een voor nationaal beschermde soorten. In de Wnb zijn ten aanzien van deze soorten verbodsbepalingen opgenomen als ook gronden waarop ontheffing kan worden verleend. Bepaald dient te worden of sprake kan zijn van overtreding van geformuleerde verbodsbepalingen, of alternatieven voorhanden zijn, of sprake is van een wettelijke grondslag dan wel een wettelijk doel en in hoeverre sprake is van negatieve effecten op de staat van instandhouding van betrokken soorten. Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet expliciet zijn opgenomen in de Wnb) geldt verder een algemene zorgplicht conform artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat eenieder 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat negatieve effecten op planten en dieren zoveel als mogelijk worden voorkomen.

2.3 Bescherming van houtopstanden

Ook houtopstanden zijn beschermd onder de Wnb (hoofdstuk 4 van de wet). Wanneer bomen die onderdeel zijn van meer dan 10 are opgaande begroeiing, dan wel laanbeplanting van ten minste 20 bomen moeten verdwijnen buiten bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom, dient hiervan melding te worden gemaakt bij Bevoegd Gezag. Uitgezonderd zijn onder meer (maar niet uitsluitend) naaldbomen bedoeld voor kerstbomenteelt of uit populieren of wilgen bestaande wegbeplanting. De verloren gegane bomen dienen binnen drie jaar, op bosbouwkundig verantwoorde wijze te worden teruggebracht (herplantplicht).

2.4 Natuurnetwerk Brabant

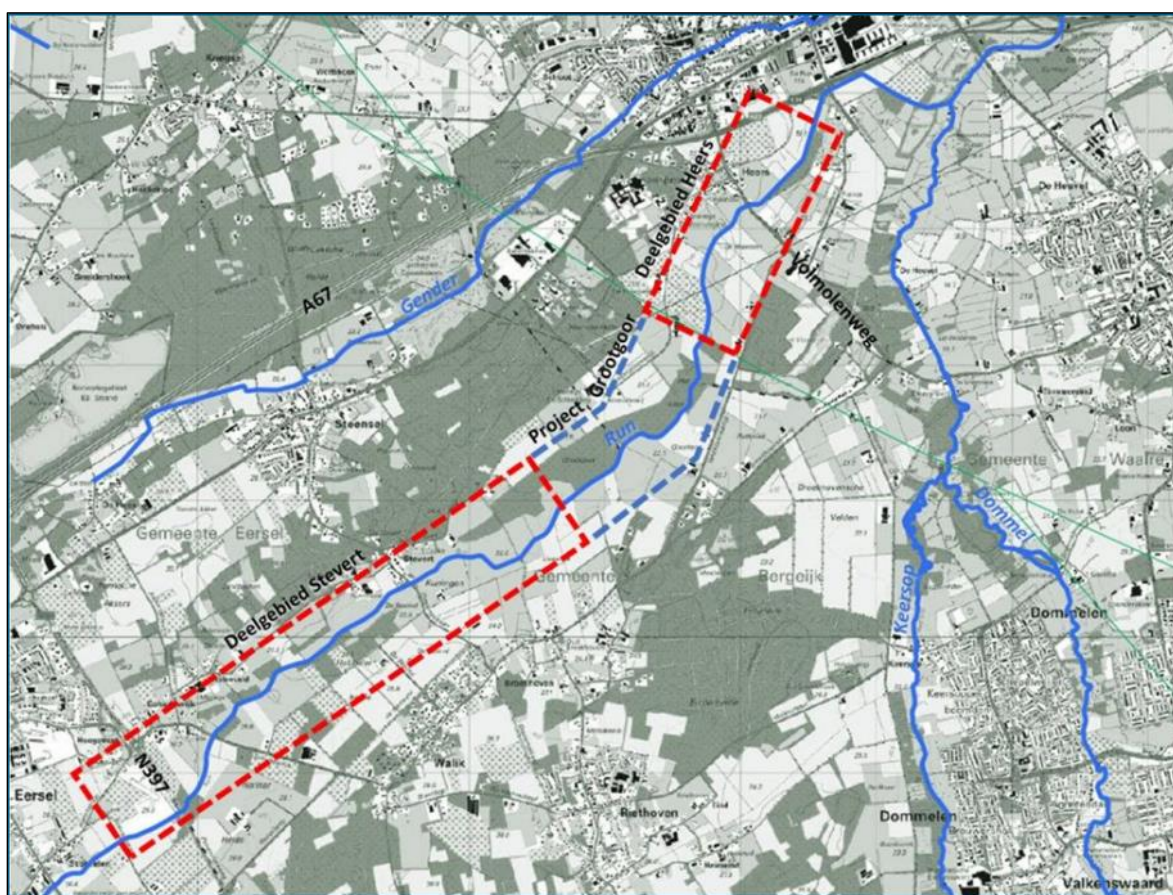
Natuurnetwerk Brabant biedt planologische bescherming aan gebieden die in dit netwerk zijn opgenomen. Het provinciaal beleid met betrekking tot het Natuurnetwerk Brabant is onder meer in een structuurvisie, de Verordening ruimte (Provincie Noord-Brabant 2019) en het Natuurbeheerplan (Provincie Noord-Brabant 2020) opgenomen en uitgewerkt. Hierbij wordt een "nee, tenzij" principe gehanteerd. Dat wil zeggen dat voornemens alleen dan mogelijk zijn wanneer deze niet leiden tot negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken waarden van het netwerk, tenzij hiervoor een dwingende reden van openbaar belang geldt. De wezenlijke kenmerken en waarden volgen uit de beheertypen die binnen Natuurnetwerk Brabant aanwezig zijn, dan wel worden nagestreefd. In de provincie Noord-Brabant moet ook in geval van Natuurnetwerk Brabant ook rekening gehouden worden met externe werking.

3 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep

3.1 Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

De Run is een van de vele beken die het water afvoeren van oostelijk Noord-Brabant en het Kempens Plateau en is ongeveer 20 kilometer lang. De Run ontspringt bij Weebosch vlak bij de Belgische grens, stroomt door de gemeenten Bergeijk en Eersel en komt bij Veldhoven in de Dommel uit. Vanaf de Schaiksedijk bij Schadewijk tot aan de Dommel behoort de Run tot het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux wegens het voorkomen van de drijvende waterweegbree. Het plangebied voor de hier relevante ontwikkeling is opgenomen in figuur 3-1.

Figuur 3-1: Het plangebied voor de inrichting van het beekdal De Run.

Het verhang van de Run is 1,20 m/km bovenstrooms en 0,89 m/km benedenstrooms. Bovenstrooms voldoet de debietfluctuatie aan de norm die geldt onder de Kaderrichtlijn water. Verder benedenstrooms toetst de debietfluctuatie matig. In het bovenstroomse deel zijn veel gedraineerde landbouwpercelen aanwezig die mogelijk van invloed zijn op de debietfluctuaties verder benedenstrooms. Het onderhoud is in de meeste trajecten intensief en daarmee een knelpunt voor de ecologische waarde. De Run doorsnijdt de Feldbissbreuk tussen Steensel en Veldhoven. De waterkwaliteit in de Run is een calciumsulfaat-type wat duidt op pyrietoxidatie met lichte kalkbuffering. Er komt ijzer- en sulfaatrijke kwel vrij vanuit de breukzone. Door de specifieke waterkwaliteit komt de drijvende waterweegbree, een Natura 2000 doelsoort, frequent voor in de Run nabij de uitmonding in de Dommel. Dankzij de (ijzerrijke) kwel heeft er tijdens de extreem droge periode in 2018 altijd een beperkte hoeveelheid water in de Run gestaan. De druk van toxische stoffen op de ecologie is matig hoog (Waterschap De Dommel 2019).

3.2 Beschrijving van het voornemen

Het beek(dal)herstel van de Run maakt deel uit van de gebiedsimpuls N69. Hierin hebben verschillende partijen rondom de toekomstige N69 afgesproken de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te verbeteren. Dit resulteerde in het najaar 2016 onder andere in een visie voor het beekdal van de Run. Waterschap De Dommel werkt deze visie voor het beekdal van de Run verder uit in concrete plannen en zorgt voor de realisatie.

Om het probleem van ervaren wateroverlast en de lage biodiversiteit aan te pakken, wil Waterschap De Dommel werken aan herstel van het beekdal van de Run. Dit gebeurt door de ooit rechtgetrokken beek ondieper en smaller te maken en weer te laten slingeren. Een aantal sloten en greppels in het beekdal worden gedempt om verdroging tegen te gaan. Zo ontstaat een breder beekdal dat meer water kan vasthouden, ook in tijden van droogte. Daarnaast worden aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om de verdroging van de karakteristieke broekbossen in Natte Natuurparel Grootgoor tegen te gaan.

In het schetsontwerp is per traject een keuze gemaakt waar het accent op komt te liggen (natuur of landbouw). Bij Grootgoor en in deelgebied Stevert is de wens om ruimte voor de ontwikkeling van natuur te creëren. In deelgebied Heers is gekozen voor het accent op landbouw. Hier blijft het ruimtebeslag voor de nodige aanpassingen aan de beek (alleen KRW- en geen natuurnetwerkopgave) beperkt tot wat strikt noodzakelijk is voor het beekherstel. Voor het verleggen van de waterloop en de overige geplande werkzaamheden wordt zwaar (graaf)materieel ingezet. Tevens worden rijroutes en opslagplaatsen aangelegd, en worden mogelijk enkele bomen binnen het plangebied gekapt.

3.3 Afbakening van het onderzoeksgebied

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden zijn drie deelgebieden te onderscheiden, te weten Stevert, Grootgoor en Heers. De uitwerking van de visie naar concrete plannen wordt in samenwerking met de omgeving gerealiseerd en is nog niet definitief. In dit gebiedsproces worden onder andere grondeigenaren, omwonenden, belangenverenigingen en gemeenten betrokken.

- Voor de deelgebieden Stevert en Heers is onderstaand beschreven weke maatregelen genomen worden om te voldoen aan de geformuleerde doelstellingen. De conceptmaatregelen zijn op kaart opgenomen in bijlage 1.
- Voor het deelgebied Grootgoor is de planfase reeds afgerond en zijn de benodigde onderzoeken gereed. In 2017 is voor Grootgoor een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 verkregen. Dit deelgebied maakt daarom geen onderdeel uit van onderhavige rapportage.
- Fase 2 van de werkzaamheden in het deelgebied Grootgoor, het aanpassen van de Pinkgieter, valt binnen de projectscope. Dit is onderstaand eveneens nader beschreven.

Deelgebied Stevert

Het deelgebied Stevert ligt tussen de N397 en deelgebied Grootgoor (Figuur 3-1). Tussen Schaiksedijk en iets ten noordoosten van de Stevertsebaan is de Run diep ingesneden in de hoger liggende gronden en heeft een relatief rechte loop met steile oevers. Het beekdal is smal en wordt veelal begrensd door opgaande begroeiing (DHV, 2011).

In dit deelgebied wordt de Run hersteld, hoofdzakelijk door het aanbrengen van meanders. Hierdoor wordt de lengte van de beek vergroot en neemt het verhang (relatieve hoogteverschil) in de beek af. Hierdoor is het mogelijk om de bestaande stuwen te verwijderen, waardoor aanwezige vissen weer vrij kunnen migreren. Waar mogelijk wordt daarnaast direct langs de beek het maaiveld verlaagd. Hierdoor ontstaat een breder beekdal met kenmerkende vegetatie. Het beekdal kan in natte periodes meer water bergen en in droge periodes langer water vasthouden.

Daarnaast wordt de bedding van de beek aangepast. Bij lage waterstanden stroomt de beek in de toekomst door een klein en ondiep stroomprofiel. Hierdoor houdt de beek ook bij lage waterstanden voldoende stroomsnelheid. Dit draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit. Naast de beek wordt een strook “nieuwe natuur” aangelegd. Deze strook maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Bij hoge waterstanden in de Run stroomt het water door het NNB.

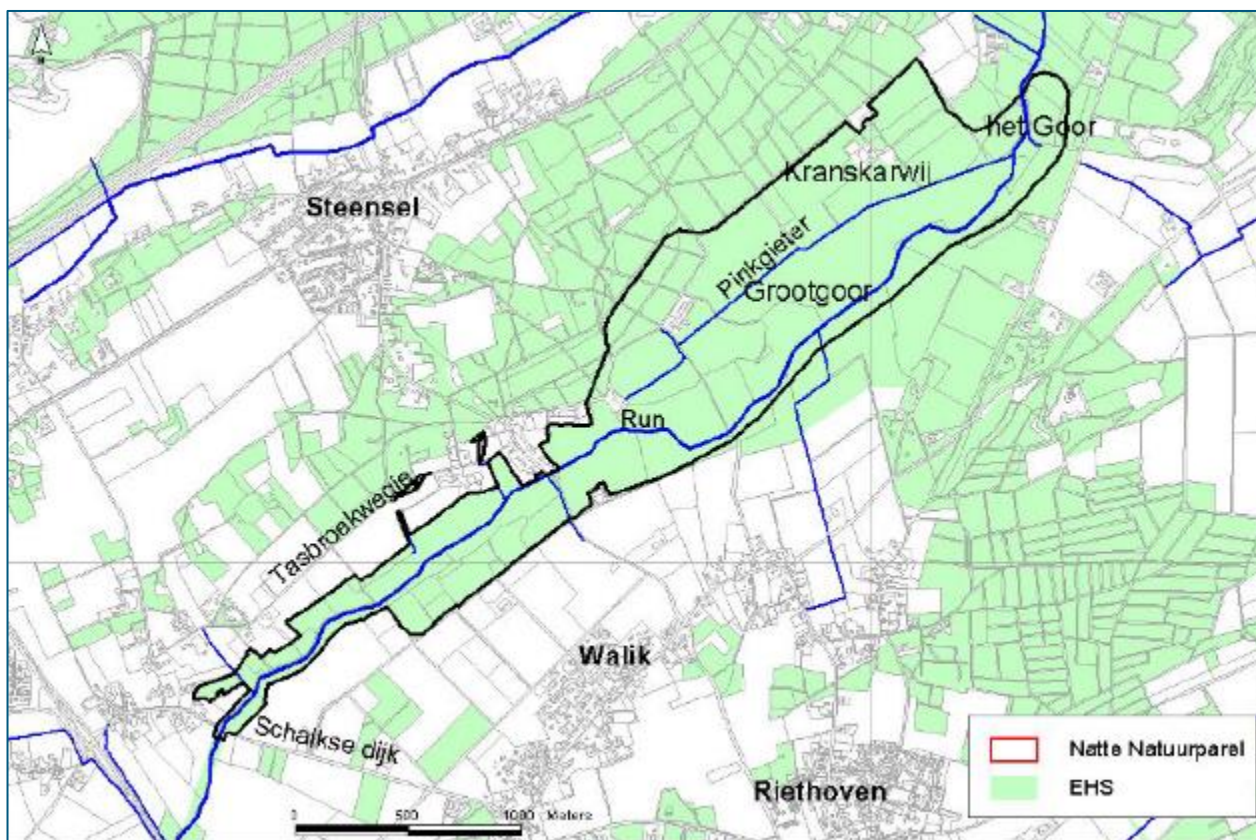
Deelgebied Heers

Deelgebied Heers ligt tussen Grootgoor en de Dommel (Figuur 3-1). Het landschap is hier relatief open en het beekdal is breed. De beek heeft nog een enigszins bochtige loop binnen het dal. Dit deelgebied heeft een karakteristieke opbouw: de laagste delen van het beekdal bestaan uit weiland en zijn voornamelijk open, de flanken van het beekdal liggen hoger waardoor de grond geschikt is voor akkerbouw. De flanken worden begrensd door opgaand groen van bospercelen en wegbeplanting (DHV, 2011). Ten noorden van de Volmolenweg kan het beekdal gezien worden als een recreatief uitloophetgebied op de scheidslijn tussen stad en land. Onderdeel van het deelgebied zijn de visvijvers van Philips Hengelsportvereniging en het recreatiegebied 't Witven waardoor dit gebied relatief intensief wordt gebruikt. Ruimtelijk gezien is het landschap half besloten door de aanwezigheid van bosschages rondom de visvijvers en 't Witven. Het gebied is ook van oorsprong vrij besloten, met name op de locatie waar nu de visvijvers liggen. De loop van de Run is op deze locatie sinds de negentiende eeuw recht (DHV, 2011).

Net als in het deelgebied Stevert wordt de beekloop van de Run hersteld door de loop weer te laten meanderen. Ook hier wordt, waar mogelijk, het maaiveld van de gronden direct langs de Run verlaagd. Hierdoor ontstaat een breder beekdal dat in natte periodes meer water kan bergen en in droge periodes water langer vasthoudt. Daarnaast wordt de bedding van de beek aangepast. Bij lage waterstanden stroomt de beek dan door een klein en ondiep stroomprofiel. Hierdoor houdt de beek ook bij lage waterstanden voldoende stroomsnelheid. Dit draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit. Naast de beek wordt een nieuwe strook natuur aangelegd. Deze strook maakt onderdeel uit van NNB. Bij hoge waterstanden in de Run stroomt het water door het NNB.

Deelgebied Grootgoor: aanpassing van de Pinkgieter

De Pinkgieter is gelegen in deelgebied Grootgoor (Figuur 3-2). De Pinkgieter is een aan het natuurgebied grenzende watergang welke parallel aan de Run gelegen is. Deze watergang wordt vergraven. Er worden enkele drempels (zandophoging) aangelegd vanaf de monding zodat het waterpeil stijgt, waardoor het natuurgebied verder vernat.

Figuur 3-2 Ligging van de Pinkgieter in deelgebied Grootgoor (Royal HaskoningDHV, 2007).

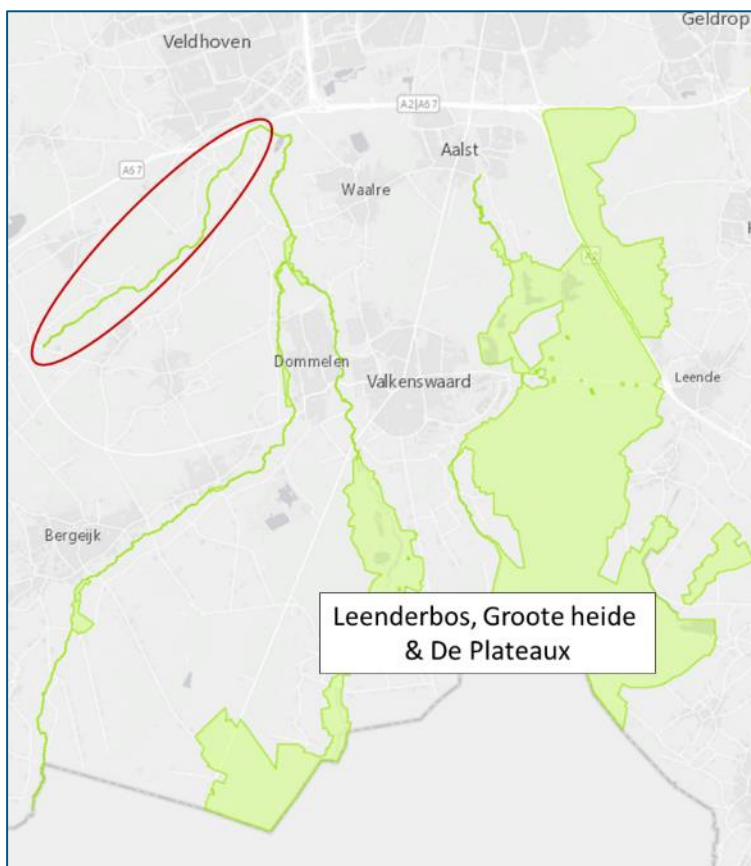
3.4 Planning

In 2021 wordt het voorontwerp nader opgesteld en uitgewerkt. Eind 2021 worden de m.e.r.-beoordeling en natuurtoets definitief afgerond en worden de vergunningsaanvragen voorbereid. Medio 2022 zal het plan definitief worden vastgesteld, waarna de noodzakelijke vergunningsprocedures worden doorlopen. Op zijn vroegst zullen de werkzaamheden in het najaar van 2022 uitgevoerd gaan worden. De werkzaamheden vinden overdag plaats, waarbij in de late herfst, winter en het vroege voorjaar 's morgens wel korte tijd verlichting nodig zal zijn om een reguliere werkdag te kunnen maken. De uitvoeringsduur is nog niet bekend.

4 Gebiedsbescherming

4.1 Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde gebied is het Natura 2000-gebied 'Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux'. Het beekdal van de Run loopt uit in het westelijke deel van dit Natura 2000-gebied. Dit houdt in dat beide deelgebieden Stevert en Heers onderdeel uitmaken van het Natura 2000-gebied (Figuur 4-1). In de omgeving liggen twee Natura 2000-gebieden, te weten 'Kempenland-West' en 'Strabrechtse Heide & Beuven', op respectievelijk ca. 6,2 km en ruim 10 km afstand tot de beekloop van de Run.

Figuur 4-1: Ligging van de Run (rode polygoon) ten opzichte van wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden (Ministerie van LNV, 2020).

Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux bestaat uit twee delen. Het oostelijk deel omvat de Groote Heide in het noorden, de gemeentebossen van Heeze, de landgoederen Valkenhorst en Heezerheide en de boswachterij Leende. Het gebied wordt door hoogteverschillen die tijdens de laatste ijstijd zijn ontstaan door dekzandafzettingen. Over het algemeen is het landschap glooiend, maar plaatselijk is het dekzandlandschap verstoven, waardoor een sterker reliëf aanwezig is. Het heidelandschap wordt doorsneden door - deels gekanaliseerde - laaglandbeken, die plaatselijk omzoomd zijn door hooilanden, beekbegeleidende bossen en hakhoutpercelen. Op de overgang naar de beken is sprake van een hogere grondwaterstand en uittredende kwel. Het westelijk deel betreft De Plateaux, het dal van de Dommel en gedeelten van de beeklopen van de Run en de Keersop. De Plateaux is een deels bebost heidegebied. Tegen de Belgische grens aan liggen vloeivelden: hooilanden die al sinds lange tijd bevoeid worden met (kalkrijk) Maaswater door middel van een lang stelsel van geulen en kanaaltjes. Langs de Dommel liggen vochtige en natte graslanden en bossen.

De Run maakt hier onderdeel uit van het Natura 2000-gebied: vanaf de Schaijksedijk bij Schadewijk maakt het deelgebied Stevert onderdeel uit het Natura 2000-gebied en deelgebied Heers valt geheel binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Het gebied is aangewezen voor 16 habitattypen, 6 habitatsoorten en 3 broedvogels.

4.2 Effectbeoordeling Gebiedsbescherming

Van belang in relatie tot de wet natuurbescherming is, zoals in voorgaand hoofdstuk gezegd, dat het hier voorliggende voornemen onderdeel is van Natura 2000-gebied “Leenderbos, Groote heide & De Plateaux” en dat het voorgenomen beekherstel onderdeel is van het Natura 2000 beheerplan voor dit gebied (Provincie Noord-Brabant 2017). Daarmee heeft deze maatregel te gelden als een “handelingen die [is] beschreven in en [wordt] verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid [Wet natuurbescherming]”. Dit betekent dat voldaan wordt aan de voorwaarden uit artikel 2.9 lid 1, namelijk dat het voornemen onderdeel is van een beheerplan. Conform artikel 2.9, 2.8 en 2.7 van de Wet natuurbescherming, kan het voornemen dan ook zónder aanvullende toetsing worden uitgevoerd. In het beheerplan is immers aangetoond dat de betreffende maatregel noodzakelijk is om de voor het betreffende Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen duurzaam te behalen. Daarbij is ook rekening gehouden met de overige natuurwaarden en belangen in het betreffende Natura 2000-gebied. Bij gevolg stelt de Wet natuurbescherming voorliggend voornemen vrij van verdere toetsing. Niettegenstaande voorgaande is hieronder kort aandacht voor twee specifieke aandachtspunten, namelijk de drijvende waterweegbree en depositie van stikstof.

Drijvende waterweegbree

In het Natura 2000-beheerplan is ten aanzien van deze soort geen verplichting tot nadere beoordeling opgenomen als het gaat om het uitvoeren van beekherstel, zoals dit voor andere gebieden, bijvoorbeeld Kempenland-West, wel het geval is. Een deel van de achtergrond hierbij is dat de soort in het huidige landschap geheel afhankelijk is van het intensieve schoningsbeheer, dat de aanwezigheid van pionierbiotopen garandeert. Het uitvoeren van beekherstel is op grond van het beheerplan één van de belangrijkste maatregelen om de voor deze soort noodzakelijk condities duurzaam in de Run te realiseren en de afhankelijkheid van intensief maaibeheer teniet te doen.

De bestaande loop van de Run zal in vrijwel het gehele plangebied worden verondiept dan wel verlegd en gedempt, waardoor de bestaande groeiplaatsen binnen het plangebied tijdelijk verdwijnen. Dit is in beginsel niet strijdig met het instandhoudingsdoel, gegeven dat “voor de uitvoering van beekherstelprojecten tijdelijke achteruitgang van de soort [is] toegestaan binnen de huidige begrenzing van het Natura 2000-gebied tot het moment dat de begrenzing is aangepast aan de nieuw ontstane situatie middels een wijzigingsbesluit. Binnen de nieuwe begrenzing dient dan geen achteruitgang meer te zijn van de soort ten opzichte van de situatie ten tijde van vaststelling van het huidige aanwijzingsbesluit”.

Daar staat tegenover dat het voornemen ten aanzien van drijvende waterweegbree het volgende bewerkstelligt:

- Het peil van de beek blijft beneden de stijghoogte van het grondwater, waardoor verzekerd is dat kwel zal blijven uittreden in de beek (cf. herstelmaatregelen in Lucassen et al. (2007)). Anders gezegd: de beek blijft het laagste punt in het landschap, waardoor alle toestromen (kwel)water hierlangs zal worden afgevoerd. Dit maakt dan ook dat dit kwelwater uittreedt in het beekprofiel, de groeiplaats van de drijvende waterweegbree.
- Toegenomen lengte van de waterloop door hermeandering, waardoor het areaal potentieel geschikt biotoop niet afneemt;
- Het meer natuurlijk maken van het beekdal van de Run in het plangebied zorgt voor een toegenomen differentiatie in groeiplaatsen, waardoor de kans op vestiging en ontwikkeling niet alleen wordt vergroot, maar ook robuuster wordt.

Voorgaande draagt bij aan het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (Provincie Noord-Brabant 2017).

In het nabijgelegen, hydrologisch vergelijkbare beekdal van de Kleine Beerze, is in 2008 vergelijkbaar beekherstel uitgevoerd, waarbij ook populaties van de drijvende waterweegbree verloren zijn gegaan. Overigens zijn daar planten uit de oude beek, overgezet naar de nieuwe beekloop. Monitoring heeft laten zien dat de soort zeer goed in staat was de nieuwe beekloop te koloniseren (Schipper et al. 2012). Het jaar na uitvoering van de werkzaamheden (2009) profiteerde de drijvende waterweegbree als pioniersoort van het kale substraat en breidde zich sterk uit in de nieuw gegraven waterlopen. In navolgende jaren nam de soort af als gevolg van het gevoerde maai- en begrazingsbeheer. Na aanpassingen aan het beheer liet de soort in 2012 weer een spectaculaire toename zien, waarbij hij voorkwam in 90% van de gemonitorde trajecten (Schipper et al. 2012; Waterschap De Dommel 2014).

Hierbij is uiteraard ook van belang dat de standplaatscondities na uitvoering van het beekherstel verbeteren, zoals eerder betoogd. Zo zorgt het meer natuurlijk functioneren van het beekdal van de Run voor een hogere diversiteit aan groeiplaatsen, waaraan ook het meer natuurlijke transport van sediment een belangrijke bijdrage leveren. In overeenstemming met de bekende literatuur (samengevat in Lucassen et al. (2007)) laten ervaringen met eerdere beekherstelprojecten (Schipper et al. 2012; Waterschap De Dommel 2014) zien dat de drijvende waterweegbree zich onder deze omstandigheden vestigen én uitbreiden.

Omdat:

- uitvoering van beekherstelprojecten conform het Natura 2000-beheerplan nodig is om te kunnen voldoen aan de voor “Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux” geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (Provincie Noord-Brabant 2017);
- uit de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen volgt dat voor de uitvoering van beekherstelprojecten tijdelijke achteruitgang van drijvende waterweegbree (H1831) is toegestaan (Ministerie van Economische Zaken 2013);
- aannemelijk gemaakt is dat inderdaad sprake is van een tijdelijke achteruitgang na beekherstel. Immers, de abiotische condities (waterkwaliteit, kwel, dynamiek substraat) voor Drijvende waterweegbree (H1831) worden verbeterd, het beschikbare areaal wordt vergroot, monitoring voor eerdere projecten (in relatie tot H1831) heeft laten zien dat hervestiging daadwerkelijk en snel plaats vindt (Schipper et al. 2012; Waterschap De Dommel 2014),

wordt geconcludeerd dat het voorgenomen beekherstel niet strijdig is met ten aanzien van drijvende waterweegbree (H1831) in “Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux” geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

Niettegenstaande voorgaande conclusie kunnen aanvullende mitigerende maatregelen worden getroffen om het tijdelijke effect verder te verkleinen. Hierbij kan gedacht worden aan het volgende:

- Bovenlaag van de waterbodem van die delen waar nu drijvende waterweegbree (H1831) voorkomt tijdens de uitvoering apart houden en dit materiaal op enkele plekken gebruiken bij de afwerking van het nieuwe tracé van de Run. Vanwege de aanwezige, langlevende zaadbank in dit substraat zal dit de ontwikkeling van de gewenste soorten en vegetaties versnellen.
- Hoewel op grond van de uitgevoerde monitoring niets gezegd kan worden over de effectiviteit van deze maatregel bij eerdere beekherstelprojecten, is te overwegen om in aanvulling op voorgaande drijvende waterweegbree (H1831) in het nieuwe beektracé in te brengen (verplaatsen). Het is dan niet zinvol alle exemplaren over te zetten gezien de hoge kolonisationsnelheid van de soort.
- Het is niet zinvol gebleken om drijvende waterweegbree (H1831) te verplaatsen naar bijvoorbeeld poelen (Schipper et al. 2012). Dit wordt hier dan ook niet langer geadviseerd.

- Verplaatsen gebeurt nadat een nieuw tracé-deel is gerealiseerd en gestabiliseerd en voordat de locaties met drijvende waterweegbree (H1831) worden gedempt dan wel verondiept. Dit vraagt gefaseerd in tijd en ruimte werken.

Verzuring en vermessing door stikstofdepositie uit de lucht (3, 4)

Beekherstel van de Run is opgenomen als instandhoudingsmaatregel in het definitieve beheerplan voor Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (Provincie Noord-Brabant (2017), waardoor gebruik kan worden gemaakt van de vrijstelling die de Wnb voor instandhoudingsmaatregelen biedt. Het gaat in dit geval alleen om tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase. Effecten tijdens de gebruiksfase zijn uitgesloten, gegeven dat hier geen sprake kan zijn van een depositietoename.

Effecten uitvoering

De inzet van gemotoriseerd materieel tijdens de werkzaamheden leidt tot enige tijdelijke emissie van stikstofverbindingen en daarmee verbonden depositie van stikstof op Habitattypen in Natura2000-gebieden. Naar aanleiding van het vervallen van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en de inwerkingtreding van de Spoedwet aanpak stikstof, waarmee artikel 2.7 van de Wnb wijzigde, heeft de provincie op 10 december 2019 een GS besluit genomen waarmee wordt duidelijk gemaakt welke maatregelen zijn vrijgesteld van een vergunning in het kader van de Wnb.

In het GS besluit is aangegeven dat instandhoudingsmaatregelen in het kader van Natura-2000 gebieden vrijgesteld zijn van vergunningplicht in het kader van de Wnb (onderdeel gebiedsbescherming en soortenbescherming). Dit is tevens het geval voor maatregelen die (nog) niet opgenomen zijn in een Natura 2000-beheerplan maar (in samenspraak met de provincie) wel de relevante instandhoudingsdoelstellingen nastreven of andere maatregelen betreffen die noodzakelijk zijn voor of samenhangen met de uitvoering van instandhoudingsmaatregelen. De vergunningplicht geldt ingevolge de Spoedwet aanpak stikstof en het GS besluit van 10 december 2019 en de opvolgende werkinstructie niet voor een project dat direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied. Dat soort projecten kunnen zonder vergunning worden uitgevoerd, ook als zij voor bepaalde natuurwaarden in het gebied een zekere verslechtering van de kwaliteit zouden kunnen veroorzaken.

De voorgenomen maatregelen voor de inrichting van het beekdal de Run zijn allemaal ofwel instandhoudingsmaatregelen, nodig voor het beheer van het Natura 2000-gebied, ofwel andere maatregelen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen of hiermee samenhangen, zoals het aanpassen van de wandelpaden in het gebied.

In de nieuwe Wet Stikstofreductie en natuurverbetering (welke per 1 juli 2021 van kracht is) is verder opgenomen dat de stikstofdepositie tijdens de aanlegfase in algemene zin is vrijgesteld van een natuurvergunningplicht. Er is wel een verplichting om tijdens de aanlegwerkzaamheden de emissie van stikstof te beperken. Hiermee wordt beoogd dat de gebruikte machines en andere processen worden vervangen door alternatieven die voor minder stikstofuitstoot zorgen. Het bevoegd gezag moet vóór het uitvoeren van de werkzaamheden geïnformeerd worden over de invulling van voornoemde verplichting.

Gelet op vorenstaande zijn de maatregelen vrijgesteld van een vergunning in het kader van de Wnb, op voorwaarde van de inzet van emissiearm materieel in de uitvoeringsfase.

4.3 Conclusie gebiedsbescherming

Gegeven dat het voorgenomen beekherstel een maatregel is die op grond van het beheerplan voor “Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux” noodzakelijk is voor het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen, is uitgesloten dat sprake kan zijn van negatieve effecten op diezelfde instandhoudingsdoelstellingen. Niettegenstaande deze conclusie, zijn ten aanzien van specifiek de drijvende waterweegbree maatregelen mogelijk die het behalen van het geformuleerde instandhoudingsdoel sneller binnen bereik brengen.

5 Soortenbescherming

Zoals uit voorgaande bleek, vindt het voornemen plaats vanuit een vastgesteld Natura 2000-beheerplan. Daarmee heeft deze maatregel te gelden als een “*handelingen die [is] beschreven in en [wordt] verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid [Wet natuurbescherming]*”. Dit betekent dat voldaan wordt aan de voorwaarden voor vrijstelling van vergunningverlening uit de wet, namelijk dat het voornemen onderdeel is van een beheerplan. Conform onder meer artikel 3.8 (Soortenbescherming) van de Wet natuurbescherming, kan het voornemen dan ook zónder aanvullende toetsing worden uitgevoerd. In het beheerplan is immers aangetoond dat de betreffende maatregel noodzakelijk is om de voor “Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux” geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen duurzaam te behalen en daarmee niet conflicteert. Daarbij is ook rekening gehouden met de overige natuurwaarden en belangen in het betreffende Natura 2000-gebied. Bij gevolg stelt de Wet natuurbescherming voorliggend voornemen vrij van verdere toetsing.

Op basis van vorenstaande geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht op grond van de Wet natuurbescherming voor dit project, ten aanzien van het aspect soortenbescherming. De overige verplichtingen (onderzoeksplicht, zorgplicht en dergelijke) blijven onverkort van kracht, evenals de noodzaak om maatregelen te treffen om effecten te voorkomen of mitigeren. Dit heeft gevolgen voor de omgang met op grond van de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Mogelijke gevolgen van in het beheerplan opgenomen maatregelen moeten op dat vlak in meer detail (op quickscan-niveau) in beeld worden gebracht, onder meer omdat een beheerplan niet de actualiteit kan hebben die de wet op het gebied van bescherming van soorten vraagt. De van wetswege gevraagde detaillering en eventueel noodzakelijke maatregelen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen, worden hierna in beeld gebracht op niveau van een Quickscan, waarbij eventueel noodzakelijke maatregelen worden uitgewerkt.

5.1 Voorkomen beschermde soorten en effectbeoordeling

Vaatplanten

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) zijn waarnemingen bekend van de beschermde drijvende waterweegbree in het plangebied. De soort komt voor in de Run. Vanuit de verspreidingsgegevens is het voorkomen van andere beschermde vaatplanten niet bekend.

Drijvende waterweegbree

Drijvende waterweegbree is een plant van helder, voedselarm tot matig voedselrijk (fosfaatarm), zwak zuur water. Ze komt voor in laaglandbeken, vennen, kanalen en poelen. Het is een vrij zeldzame soort met een uitgebreide verspreiding in de hoge delen van Nederland. Het bolwerk ligt in Noord-Brabant (FLORON, 2020). De soort is op verschillende plaatsen in de Run aanwezig (o.a. DHV, 2011). De grondwaterinvloeden zijn hier samen met het gevoerde intensieve maaibeheer bepalend voor het voorkomen van deze soort. Het project heeft geen negatieve invloed op het grondwatersysteem (een natuurlijker beekstelsel wordt beoogd), er worden geen negatieve effecten op de staat van instandhouding verwacht (mondelinge mededeling dhr. Scheepens, ecooloog bij Waterschap de Dommel, d.d. 12 oktober 2020. Zie ook hoofdstuk 4). Gezien het aantal meanders dat wordt gerealiseerd worden de standplaatsmogelijkheden voor de soort vergroot. Het maaibeheer wordt aangepast, en is gericht op het in stand houden van de soort.

Drijvende waterweegbree is beschermd als Habitatrichtlijnsoort onder Artikel 3.5 van de Wnb. Het is verboden om deze soort opzettelijk te ontwortelen en/of te vernielen. Bij de uitvoering van het project is het daarom noodzakelijk om de aanwezige planten te beschermen.

Te nemen maatregelen

Maatregelen ten bate van de drijvende waterweegbree zijn uitgewerkt in hoofdstuk 4.

Overige beschermde vaatplanten

Voor overige beschermde vaatplanten geldt dat deze vrijwel allemaal gebonden zijn aan natuurgebieden, schrale gronden of extensief beheerde gronden. Dergelijk habitat is niet (in goed ontwikkelde vorm) aanwezig in de directe omgeving van het plangebied, al lijken enkele terreintjes zich wel in die richting te ontwikkelen. Het plangebied bestaat uit de gekanaliseerde Run, omgeven door intensief beheerd agrarisch landschap. Beschermde of meer bijzondere vaatplanten (Rode Lijst-soorten) vinden in een dergelijk landschap geen geschikt leefgebied. Hierdoor kunnen beschermde vaatplanten worden uitgesloten binnen het plangebied. Ten aanzien van overige beschermde vaatplanten wordt het voorkomen niet verwacht, en is het aanvragen van een ontheffing inzake de uitvoering van het project niet aan de orde.

Grondgebonden zoogdieren

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) zijn waarnemingen bekend van bunzing, eekhoorn, steenmarter en wezel in de omgeving van het plangebied. Deze soorten zijn beschermd onder Artikel 3.10 van de Wnb.

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel)

Van kleine marterachtigen (bunzing en wezel) zijn waarnemingen bekend in het agrarisch gebied in de ruimere omgeving van het plangebied (NDFF 2020). In de zomer van 2021 is daarom nader onderzoek naar het voorkomen van deze soort uitgevoerd (zie bijlage 3).

Het volgende is geconcludeerd: Ter hoogte van het onderzoeksgebied is leefgebied aanwezig voor bunzing en steenmarter. Daarbij kan het voorkomen van de wezel – ondanks gebrek aan beelden en sporen – niet geheel uitgesloten worden, omdat deze nog altijd vrij algemeen voorkomt in de regio. Het onderzoeksgebied wordt gebruikt als foerageergebied voor de (kleine) marterachtigen. Tevens zijn er mogelijke verblijfplaatsen aanwezig binnen het onderzoeksgebied, in de vorm van holen in de grond (bunzing) en tussen ruige vegetatie, alsook boomholtes (steenmarter). Door de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen worden beschadigd of zelfs worden vernietigd. Dat is strijd met artikel 3.10 lid 1, sub b. Omdat de werkzaamheden aan de Run (zowel binnen als buiten de huidige begrenzing van het Natura 2000-gebied) zijn benoemd in het Natura 2000-beheerplan voor Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux kunnen de werkzaamheden zonder ontheffingsaanvraag doorgang vinden. Wel is een ecologisch werkprotocol met mitigatieplan nodig om schade aan individuen en essentiële leefgebiedsfuncties van kleine marterachtigen en steenmarter te minimaliseren, opdat de staat van instandhouding van deze soorten niet in het geding komt.

Eekhoorn

Van de eekhoorn zijn waarnemingen bekend in het bosperceel ten noorden van de woonkern van Heers en in de bospercelen rondom het Vlasroot (NDFF, 2020). Eekhoorns bouwen nesten (hoog) in bomen of gebruiken boomholten. Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit boomzaden zoals eikels, noten en kegels van naaldbomen (Zoogdierverseniging, 2020). In het beekdal zelf zijn de omstandigheden minder geschikt door afwezigheid van naaldbomen in de daar aanwezige broekbossen en populierenbossen. Vanwege het ontbreken van voldoende grote en voldoende ontwikkelde bospercelen binnen het plangebied worden vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort binnen het plangebied uitgesloten. Dit geldt ook voor die bomen, die ten bate van de aanleg van meanders, zouden moeten wijken. Hier is optimalisatie van het ontwerp overigens nog goed mogelijk.

Als foerageergebied is het plangebied marginaal tot niet geschikt; het is veel te open en arm aan structuur en geschikte voedselbomen ontbreken. Daarmee staat vast dat voor zover al sprake is van een foerageerfunctie voor de eekhoorn, deze als gevolg van de voorgenomen activiteit niet verder achteruitgaat, maar voor, tijdens en na de werkzaamheden ten minste gelijk blijft.

Steenmarter

Er zijn waarnemingen van steenmarter bekend rondom het plangebied, onder meer aan de A67, N397 en de Broekhovenseweg (NDFF 2020). Mogelijk gaat het om aanrijdingsslachtoffers. Verder is de soort waargenomen in het plangebied, op basis van aanvullend onderzoek naar marterachtigen (Royal HaskoningDHV, 2021). De steenmarter komt vooral voor in parklandschap, maar ook in volkomen bosloze gebieden, steengroeven en rotsige hellingen. Hij is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden (de steenmarter is een 'cultuurvolger'). Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt (Zoogdierverseniging, 2020).

Binnen en in de omgeving van het plangebied is voldoende geschikt leefgebied voor steenmarter aanwezig. De steenmarter heeft binnen zijn leefgebied soms wel tientallen schuilplaatsen, die hij echter niet allemaal even frequent gebruikt. Dit kunnen bijvoorbeeld boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes zijn. Maar ook spouwmuren of ruimten onder de dakbedekkingen. Het voorkomen van vaste rust- of verblijfplaatsen van steenmarter binnen het plangebied is daarom niet op voorhand uitgesloten.

Overige soorten

Verder is het voorkomen van algemeen beschermde zoogdieren zoals aarmuis, bosmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, konijn, ree, rosse woelmuis en vos bekend. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb bij ruimtelijke ingrepen, waardoor er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden en alleen de algemene zorgplicht van toepassing is.

Ook zijn waarnemingen van mol bekend, de soort is onder de Wnb niet beschermd, waardoor alleen de algemene zorgplicht van toepassing is

Binnen het plangebied komen kleine marterachtigen (bunzing en vermoedelijk wezel en hermelijn) en steenmarter voor. Het plangebied vormt daarnaast onderdeel van het foerageergebied van deze soorten.

Benodigde soortgerichte maatregelen

Opstellen van een ecologisch werkprotocol met mitigatieplan om schade aan individuen en essentiële leefgebiedsfuncties van kleine marterachtigen en steenmarter te minimaliseren, opdat de staat van instandhouding van deze soorten niet in het geding komt.

Vleermuizen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens zijn meerdere waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis en laatvlieger in en de omgeving van het plangebied (NDFF, 2020). Daarnaast zijn één tot enkele waarnemingen bekend van bosvleermuis, gewone of grijze grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (NDFF, 2020).

Vleermuizen maken gedurende een jaar gebruik van meerdere type verblijfplaatsen (zomer-, kraam-, paar en winterverblijfplaatsen). Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten zoals de rosse vleermuis en gebouwbewonende soorten zoals de laatvlieger. Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen, zoals ruige dwergvleermuis. Vleermuizen foerageren over het algemeen boven windluwe plaatsen zoals tuinen en langs bosranden. Om van de verblijfplaats naar foerageergebied te komen (en andersom) wordt gebruikt gemaakt van zogenaamde vliegroutes die bestaan uit lijnvormige elementen zoals bomenrijen en watergangen.

De oudere bomenrijen en bospercelen in de directe omgeving van het plangebied kunnen inrottingsholen, specht gaten of loszittend schors bevatten welke potentieel geschikt zijn als verblijfplaats van boom-bewonende soorten. Het plangebied omvat geen te slopen gebouwen, waardoor negatieve effecten op verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen op voorhand uitgesloten kunnen worden.

De bomen in de directe omgeving van het plangebied vormen her en der grotere aaneengeschakelde lijnvormige elementen en kunnen daarom dienen als vliegroute. De watergangen binnen het plangebied kunnen tevens als vliegroute gebruikt worden. Uitgaande van de plantekening, blijven bijna al deze structuren behouden. Het is verstandig die ruimte op te zoeken, om zo te voorkomen dat sprake kan zijn van verstoring van vliegroutes.

Het plangebied zelf heeft door de aanwezigheid van water en toch een klein beetje structuur een hoge aantrekkingskracht op insecten en is daarom geschikt als foerageergebied. In de directe omgeving van het plangebied is echter tevens geschikt foerageergebied aanwezig in de vorm van de aanwezige loofbossen en struwelen. Het is daarom uitgesloten dat het plangebied als essentieel foerageergebied dient. Bovendien blijft het plangebied voor, tijdens en na uitvoeren van de voorgenomen activiteit geschikt als foerageergebied. Hierdoor treedt geen negatief effect op de staat van instandhouding op.

Vleermuizen maken gebruik van het plangebied, het is mogelijk dat in te kappen bomen potentieel vaste rust en verblijfplaatsen aanwezig zijn. Dit is middels nader veldonderzoek nader beoordeeld (zie bijlage 2). Het veldwerk heeft laten zien dat beide deelgebieden bomen kennen die in potentie geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Voor deelgebied "Stevert" in mindere mate dan deelgebied "Heers". Daarbij geldt dat het bosgebiedje in deelgebied "Heers" ook belangrijk is voor tal van hollenbroeders. Nesten die jaarrond bescherming (kunnen) genieten zijn alleen aangetroffen in deelgebied "Stevert", buiten de zones waar de meanders zijn voorzien. Vastgesteld is dat bij de planvorming de geschikte verblijfplaatsen ontzien kunnen worden. Er worden geen significante effecten verwacht op de potentieel aanwezige vliegroutes en/of foerageergebied.

Te nemen maatregelen

Ten aanzien van vleermuizen dienen enkele algemene maatregelen opgenomen te worden in een ecologisch werkprotocol. Het gaat om de volgende maatregelen om het verstoren van foeragerende of langs vliegende vleermuizen in de omgeving van het plangebied (en overtreding van verbodsartikelen van de Wnb) te voorkomen:

- Geen onnodige bouwverlichting laten branden op werk- en opstelplaatsen gedurende de nacht.
- De aanleg- en kapwerkzaamheden bij daglicht uit te voeren van zonsopkomst tot zonsondergang of bij nachtelijke werkzaamheden aangepaste verlichting te gebruiken die gericht is op de bouwplaats en niet op het omringende landschap.
- Of bij inzet van verlichting, uitdrukkelijk te werken buiten de actieve periode van vleermuizen van half november t/m half maart.
- Ontzie bomen met vleermuisgeschikte holtes bij aanleg van de meanders. Indien dit niet mogelijk is, zijn aanvullende maatregelen nodig, bijvoorbeeld nadere inspectie en plaatsen van voldoende vervangende vleermuis kasten in de directe omgeving.

Vogels

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de Wnb. De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

Tijdens de uitvoering van werkzaamheden moet rekening gehouden worden met het broedseizoen van vogels, het is namelijk verboden om nesten te beschadigen of te vernielen. Het verstoren van vogels tijdens het broedseizoen is niet verboden als de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar is.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens zijn waarnemingen bekend van een aantal vogelsoorten, waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen en nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Het gaat om: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, slechtvalk, sperwer en wespandief (NDFF, 2020). Van geen van deze soorten zijn tijdens het veldbezoek (oude) horsten waargenomen of indicaties gezien die op aanwezigheid daarvan zouden kunnen duiden.

Gierzwaluw, huismus en kerkuil zijn typische gebouwbroedende soorten. Van de soorten is gierzwaluw ca. 10 jaar geleden gezien op het vakantiepark Witven, ten zuiden aan het Witven (deelgebied Heers) en huismus is onder meer in Heers, op het erf van de woning aan de Nedermolen in Steensel (deelgebied Stevert) en de woning aan de Riethovensedijk in Veldhoven waargenomen. Kerkuil vestigt zich graag in gebouwen zoals schuren of kerktorens. Daar zoekt hij rustige, donkere schuilhoekjes als roestplaats voor overdag en als nestplaats (Vogelbescherming Nederland, 2020). Van kerkuil is één waarneming bekend, het betreft een aanrijdingsslachtoffer nabij de A67. In het plangebied zijn voor geen van deze soorten geschikte broedplaatsen te verwachten. Het is dan ook op voorhand uitgesloten dat de voorgenomen ingreep negatieve effecten heeft op jaarrond beschermde verblijfplaatsen van deze soorten.

Ooievaars broeden op hoge plekken zoals telefoonpalen, bomen, schoorstenen, kerktorens, hoogspanningsmasten of door de mens gemaakte palen met houten platform (Vogelbescherming Nederland, 2020). In het plangebied zijn geen geschikte broedplaatsen te verwachten. De waarnemingen betreffen foeragerende exemplaren.

Grote gele kwikstaart broedt en foerageert vrijwel uitsluitend aan de oevers van beken en rivieren, liefst met loofbos of loofbomen omzoomd. Bij voorkeur zijn die beken en rivieren snelstromend, maar hij broedt ook aan zwak of zelfs nauwelijks stromend water, zoals in Nederland. De waarnemingen betreffen door-trekkende exemplaren. Er zijn geen broedlocaties van de soort bekend.

Voor zowel buizerd, havik als sperwer geldt dat veel bospercelen en bomenrijen in de omgeving van het plangebied geschikt zijn als broedbiotoop. Deze soorten jagen in open en halfopen land en broeden in allerlei typen bos, liefst in halfopen bos of aan de randen ervan, sommigen ook wel in solitaire bomen; bijna overal waar kraaien en eksters broeden (Vogelbescherming, 2020). Dat betekent dat het plangebied deel uit kan maken van het broed- en foerageergebied van deze soorten. Van ransuil is slechts één gedateerde waarneming uit de bossen in het Grootgoor bekend (NDFF, 2020). Mogelijk komt de soort hier wel voor. Echter, de kwaliteit daarvan blijft voor tijdens en na uitvoeren van de voorgenomen activiteit gelijk, waardoor geen negatieve effecten ten aanzien van de staat van instandhouding te verwachten zijn.

Vogels zonder jaarrond beschermd nest

Tijdens de veldbezoeken zijn over het gehele traject algemene broedvogels waargenomen. In en in de directe omgeving van het plangebied is bovendien voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor vogels om te broeden. Aanwezigheid van algemene broedvogels is daarom in het gehele plangebied niet uitgesloten.

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen broedende vogels in het plangebied en de directe omgeving worden verstoord. Wanneer broedende vogels voortijdig het nest verlaten, geldt dit als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb.

Aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in de bomen binnen het plangebied is niet op voorhand uitgesloten. De buizerd is in het plangebied veelvuldig waargenomen. Ook kunnen vogels zonder jaarrond beschermde nesten langs het gehele traject broeden. Nader onderzoek naar aanwezigheid van nest-territoria van buizerd heeft echter niet aangetoond dat er binnen de invloedssfeer van de voorgenomen maatregelen nesten van onder andere buizerd aanwezig zijn (zie bijlage 2).

Te nemen maatregelen

- Overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van broedvogels wordt voorkomen door niet in het broedseizoen te werken. Het broedseizoen loopt globaal van begin maart t/m eind augustus (afhankelijk per soort en klimatologische omstandigheden). Is dit niet mogelijk, dient overtreding voorkomen te worden door aantoonbaar enkele inmiddels vergaand uitgekristalliseerde maatregelen in acht te nemen. Aantoonbaar werken betekent overigens werken volgens voorzorgs- en mitigerende maatregelen die voorafgaande de start van de werkzaamheden zijn vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Indien ook in het broedseizoen wordt gewerkt, moeten de onderstaande mitigerende maatregelen worden genomen:
- Voorafgaand aan het broedseizoen moet de vegetatie ter plaatse van het braakliggende terrein kort worden gemaaid en gehouden. Hiermee wordt het plangebied onaantrekkelijker voor broedvogels.
- Het (eventueel) verwijderen van struweel/opslag buiten het broedseizoen uitvoeren.
- Het plangebied wordt voorafgaand aan de werkzaamheden door een ecooloog gecheckt op de aanwezigheid van broedvogels. Indien deze alsnog aanwezig zijn moet de werkwijze op aangeven van de ecooloog mogelijk worden aangepast.
- De werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen kan worden. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringsafstand “automatisch” wordt bepaald. Vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringsafstand. Nadeel is dat de constante intensiteit (zowel in tijd als in ruimte) lastig te realiseren is.

Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken zijn niet “waterdicht”. Het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om maatregelen te treffen en het terrein kort voor aanvang van de werkzaamheden te laten inspecteren op aanwezigheid van broedende vogels.

Vissen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) zijn waarnemingen bekend van beekprik en grote modderkruiper (NDFF, 2020). Deze soorten zijn beschermd onder Artikel 3.10 van de Wnb. Verder is het voorkomen van verschillende algemeen niet-beschermden vissen als bierpompje, blankvoorn, driedoornige stekelbaars, gibel, kleine modderkruiper, rietvoorn, snoek, winde en zeelt bekend, waarvoor alleen de algemene zorgplicht van toepassing is.

Er is in Nederland maar een beperkt aantal vissoorten beschermd. Deze zijn afhankelijk van specifieke habitats als grote rivieren, stenige en stromende beekjes of verlandende sloten. Dergelijke habitats zijn niet aanwezig binnen het plangebied. Dit beeld volgt ook uit de bekende verspreidingsgegevens. Beekprik is bekend uit de Keersop, maakt momenteel (nog) niet voor in de Run. Met de herinrichting van de beekloop is mogelijk dat de soort zich in de toekomst hier vestigt. De waarneming van grote modderkruiper komt uit de historische gegevens (1950), de soort is toen waargenomen nabij de O.L. Vrouwenbrug, nabij Knoop punt De Hogt A2/A67, ten zuiden van Eindhoven.

Er komen geen beschermde vissoorten voor in de Run. Het optreden van een overtreding van de verbodsbepalingen is daardoor op voorhand uitgesloten.

Amfibieën

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens zijn waarnemingen bekend van heikikker, kamsalamander en poelkikker (NDFF, 2020). Deze soorten zijn beschermd onder Artikel 3.5 van de Wnb. Daarnaast is het voorkomen van Alpenwatersalamander in de omgeving van het plangebied bekend (NDFF, 2020). Deze soort is beschermd onder artikel 3.10 van de Wnb.

Verder kunnen meer algemeen beschermde amfibieën voorkomen zoals gewone pad, kleine watersalamander, bruine kikker en bastaardkikker. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Wnb en geldt alleen de algemene zorgplicht.

Heikikker

De heikikker heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide, hoogveen, laagveen en half-natuurlijk grasland met vochtige, kruiden- rijke, korte vegetaties (RAVON, 2020). Dergelijk biotoop ontbreekt binnen het plangebied, bestaande uit voornamelijk agrarisch landschap. De heikikker een cultuur-ontwijkende soort die nauwelijks wordt aangetroffen in te intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing (RAVON 2020). Door het ontbreken van zowel geschikt land biotoop als geschikt voortplantingswater, wordt de aanwezigheid van vaste voortplantings- en verblijfplaatsen van de heikikker binnen het plangebied uitgesloten.

Kamsalamander

De kamsalamander is een rivier- en beek- begeleidende soort. Hij wordt vooral aangetroffen in beekdalen op de hogere zandgronden en op rivierklei (RAVON, 2020). Als voortplantingswater heeft de kamsalamander een voorkeur voor relatief grote, diepe en stilstaande geïsoleerde wateren en soms ook in kleine, ondiepe sloten. Deze wateren zijn ten minste gedeeltelijk begroeid met waterplanten, niet verontreinigd en bevatten gewoonlijk geen vis (RAVON 2020). Het landhabitat van de kamsalamander is bosrijk, bevat houtwallen of struweel en wordt vaak gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. De meeste dieren verblijven binnen een straal van 100 meter van het voortplantingswater (STOWA, 2020). Dergelijke geïsoleerde wateren zijn niet aanwezig binnen het plangebied. De waarneming is bekend vanuit het Vlasroot, waar wel enkele geschikte voortplantingswateren aanwezig zijn. De aanwezigheid van vaste voortplantings- en verblijfplaatsen van de kamsalamander binnen het plangebied zijn niet aanwezig, het voorkomen van de soort wordt daarom uitgesloten.

Poelkikker

De poelkikker is in 2014 waargenomen nabij het Huisven ten zuiden van de Broekhovenseweg en langer geleden in het Vlasroot (NDFF 2020). Er zijn andere waarnemingen van de soort rondom het plangebied bekend. Het is een zon- en warmte-minnende soort met een voorkeur voor niet beschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn en de wateren mogen niet droogvallen (RAVON 2020). Buiten de voortplanting zijn poelkikkers minder gebonden aan water en brengen ze de rest van het seizoen door op het land. Overwintering vindt gewoonlijk plaats op het land, soms ook ingegraven in de waterbodem. Op het land worden voor de overwintering vaak bosjes of houtwallen gebruikt die op niet meer dan 400 meter van het water afliggen (STOWA 2020). De aanwezigheid van vaste voortplantings- en verblijfplaatsen van de poelkikker binnen het plangebied zijn niet aanwezig, het voorkomen van de soort wordt daarom uitgesloten.

Door de afwezigheid van zowel geschikt voortplantingswater als landbiotoop kan de aanwezigheid van vaste voortplantings- en verblijfplaatsen van beschermde heikikker, poelkikker en kamsalamander binnen het plangebied worden uitgesloten. Overtreding van verbodsbepalingen wordt niet verwacht.

Reptielen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens zijn waarnemingen bekend van levendbarende hagedis en hazelworm in de omgeving van het plangebied (NDFF, 2020). Van andere soorten zijn geen waarnemingen bekend.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is bekend bij het Vlasroot bij Riethoven, op minder dan 1 kilometer afstand tot de beekloop van de Run. Het Vlasroot is een klein vennengebied met twee vennen, de Grote Vlasroot en de Kleine Vlasroot. De levendbarende hagedis komt voor in (vochtige) heide, schraal grasland, open plekken in bossen en rijk begroeide bosranden (RAVON, 2020). Ook komt de levendbarende hagedis voor in wegbermen, dijktafsluitingen, hagen en houtwallen. Overwintering vindt plaats in grote pollen, onder boomstronken of in holen onder de grond.

De waarnemingen zijn gedaan op ruimere afstand tot het plangebied, het voorkomen in het beekdal is niet bekend. In de historische gegevens zijn 2 waarnemingen bekend uit 1978 en 1983. De soort wordt echter niet verwacht, zo heeft het omliggende terrein van het plangebied heden ten dage een agrarisch karakter en is daarom ongeschikt voor de soort. Vaste rust- en verblijfplaatsen worden daar dan ook uitgesloten. Negatieve effecten zoals ruimtebeslag of afname van kwaliteit van leefgebied door de voorgenomen activiteit kunnen daarom worden uitgesloten.

Hazelworm

Hazelwormen leiden een verborgen leven. Het grootste deel van de dag leven ze onder de vegetatie en dood hout of ze verblijven in holen in de grond. De hazelworm heeft een voorkeur voor enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen. De meeste waarnemingen komen uit bos- en heideterreinen (RAVON, 2020).

Er is één waarneming van de soort uit 2014 bekend, in het beekdal van de Dommel, op ongeveer een kilometer afstand tot het plangebied. De soort wordt niet verwacht, zo heeft het omliggende terrein van het plangebied een agrarisch karakter en is daarom ongeschikt voor de soort. Vaste rust- en verblijfplaatsen worden daar dan ook uitgesloten. Negatieve effecten zoals ruimtebeslag of afname van kwaliteit van leefgebied door de voorgenomen activiteit worden eveneens uitgesloten.

Er hoeft geen nader onderzoek plaats te vinden naar het voorkomen. Ten aanzien van reptielen is overtreding van verbodsbepalingen niet te verwachten.

Ongewervelden

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens zijn waarnemingen bekend van kleine ijsvogelvlinder, bruine eikenpage, beekrombout, bosbeekjuffer en de gevleete witsnuitlibel in of in de omgeving van het plangebied (NDFF 2020).

Veel in Nederland voorkomende beschermde vlinders en libellen (eigenlijk de wettelijk beschermde ongewervelden in algemene zin) zijn gebonden aan vochtige, open loofbossen, bosranden, vochtige heide, schrale graslanden en duingebieden. Beschermde libellen zijn veelal gebonden aan grote beken, rivieren, vegetatierijke vennen, laagveenmoerassen en duinplassen. Door het ontbreken van voornoemde hoogwaardige (half)natuurlijke habitats binnen het plangebied en het ontbreken van een verbinding met bekende leefgebieden vormt het plangebied geen essentieel leefgebied voor beschermde ongewervelden.

Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelden kan daarom op voorhand worden uitgesloten.

Algemeen beschermde soorten en zorgplicht

Voor het potentieel verstoren en doden van individuen van grondgebonden zoogdiersoorten, amfibieën, vissen en ongewervelden geldt dat maatregelen inzake de algemene zorgplicht genomen moeten worden. Onderstaand zijn een aantal maatregelen beschreven om aan de algemene zorgplicht te voldoen:

- De werkzaamheden worden bij voorkeur alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Veel algemene en beschermde diersoorten (vleermuizen) zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht.
- Na zonsondergang wordt het gebruik van kunstlicht zoveel mogelijk beperkt en uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen.
- Er wordt één richting opgewerkt, zodat kleine (zoog)dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben.
- De aannemer maakt enkel gebruik van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten voorkomen.
- Wanneer de werkzaamheden gedurende langere tijd stilliggen, dient het terrein vóór herstart van de werkzaamheden geïnspecteerd te worden door een erkend ecoloog.
- De werkzaamheden bij voorkeur ook buiten het voortplantingsseizoen van algemene amfibieën uit te voeren, waardoor overtreding wordt voorkomen.

5.2 Conclusie soortenbescherming

Op grond van de Wet natuurbescherming geldt voor de voorgenomen activiteit een vrijstelling voor het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming. Wel is het noodzakelijk om ten aanzien van vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen en broedvogels maatregelen vast te leggen in een ecologisch werkprotocol om negatieve effecten ten gevolge van het voornemen zoveel mogelijk te beperken. Vervolgens dient in het veld aantoonbaar volgens dit protocol te worden gewerkt. De maatregelen die nodig zijn om de aan de wettelijke zorgplicht te voldoen, worden in hetzelfde protocol geborgd.

6 Bescherming van houtopstanden

Zoals uit hoofdstukken 4 en 5 aangehaald is het hier voorliggende voornemen onderdeel van het Natura 2000 beheerplan voor “Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux”. Daarmee heeft deze maatregel te gelden als een *“handelingen die [is] beschreven in en [wordt] verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid [Wet natuurbescherming]”*. Dit betekent dat voldaan wordt aan de voorwaarden voor vrijstelling van vergunningverlening uit de wet, namelijk dat het voornemen onderdeel is van een beheerplan. Conform onder meer artikel 4.4 (Houtopstanden) van de Wet natuurbescherming, kan het voornemen dan ook zónder aanvullende toetsing worden uitgevoerd. In het beheerplan is immers aangetoond dat de betreffende maatregel noodzakelijk is om de voor “Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux” geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen duurzaam te behalen en daarmee niet conflicteert. Daarbij is ook rekening gehouden met de overige natuurwaarden en belangen in het betreffende Natura 2000-gebied. Bij gevolg stelt de Wet natuurbescherming voorliggend voornemen vrij van verdere toetsing.

Niettegenstaande voorgaande is het aan te bevelen om al aanwezige opgaande begroeiing zoveel mogelijk te behouden en het ontwerp hierin kritisch tegemoet te treden. Niet alleen vanwege de raakvlakken met soortenbescherming, maar ook vanwege het gegeven dat de (biodiversiteits)waarde van bomen toeneemt, naarmate deze ouder worden. Met andere woorden: jongere aanplant kan de functie van verdwenen oudere bomen pas op termijn invullen.

7 Natuurnetwerk brabant

Bij dit onderdeel is onderzocht of het plangebied in of nabij NNB ligt. Op grond van de aard van de ingreep en de afstand tot beschermde gebieden wordt bepaald of negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van NNB naar verwachting aan de orde zijn. Beide deelgebieden voor de herinrichting van de Run maken onderdeel uit van NNB.

7.1 Ligging ten opzichte van het Natuurnetwerk Brabant

Deelgebied Stevert

In deelgebied Stevert (Figuur 7-1) maken de meeste gronden uit van nog nader om te vormen agrarische landbouwgrond naar natuur (N00.01, roze kleur).

De overige direct aan de beek grenzende aanwezige beheertypen zijn: dennen-, eiken-, beukenbos (N15.02, donkergroen), kruiden- en faunarijck grasland (N12.02, geel), beek en bron (N03.01, licht bruin) en rivier- en beek-begeleidend bos (N14.01, licht blauw).

Figuur 7-1. De ligging van het deelgebied Stevert ten opzichte van het Natuurnetwerk Brabant. De kleuren geven de verschillende beheertypen van het Natuurnetwerk weer (Provincie Noord-Brabant, 2020).

Deelgebied Heers

In deelgebied Heers (Figuur 7-2) maken ook de meeste gronden uit van nog nader om te vormen agrarische landbouwgrond naar natuur (N00.01, roze kleur).

De overige direct aan de beek grenzende aanwezige beheertypen zijn in het zuiden rivier- en beek-begeleidend bos (N14.01, licht blauw), in het midden een klein oppervlak kruiden-men faunarijck grasland (N12.02, geel) en ten oosten van de Volmolenweg vochtig bos met productie (N16.04, donkerbruin) en nabij het Witven tot slot dennen-, eiken-, beukenbos (N15.02, donkergroen).

Figuur 7-2. De ligging van het deelgebied Heers ten opzichte van het Natuurnetwerk Brabant. De kleuren geven de verschillende beheertypen van het Natuurnetwerk weer (Provincie Noord-Brabant, 2020).

7.2 Afbakening natuurbeheertypen

N00.01 – Nog om te vormen naar natuur

Gronden met een intensief agrarisch verleden die een natuurbestemming krijgen, hebben meestal niet van de ene op de andere dag natuurwaarden. Hiervoor is eerst een omvormingsbeheer (vershraling) nodig of inrichting, zoals afvoer van de voedselrijke bouwvoor of bosaanplant. Om deze gronden met een natuurbestemming op de kaart te kunnen zetten is er het beheertype 'nog om te vormen naar natuur'.

N03.01 – Beek en bron

Laaglandbeken zijn langzaam stromende, vaak vrij brede beken, met een regelmatige waterafvoer. Ze komen voor in grote delen van Noord-Brabant. Beken en bronnen zijn van groot belang voor wateranekels, fonteinkruiden en sterrekroossoorten, platwormen, waterkevers, libellen, waterjuffers en kokerjuffers, rivierkreeft en een groot aantal vissen: beekforel, beekprik, elrits, serpeling, kwabaal (benedenloop), rivierdonderpad, zeebek, rivierprik, gestippelde alver en vlagzalm. De meeste beken zijn in de benedenloop gestuwd en lozen op kanalen en vaarten met vaste peilen. De waterkwaliteit van het beekwater is meestal niet goed door vermessing of vervuiling.

N12.02 – Kruiden- en faunairijk grasland

De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; onder meer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooid en niet of slechts licht bemest. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunairijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

N14.01 – Rivier- en beek-begeleidend bos

Rivier- en beek-begeleidend bos omvat bossen welke periodiek overstroomd worden onder invloed van hoge rivier- of beekwaterstanden, zoals oobossen en beekbossen of onder directe invloed staan van vrijwel permanent uittredend grondwater, zoals bronbos. Rivier- en beekbegeleidend bos is van belang voor diverse soortgroepen, zoals broedvogels, mede door het (vaak) weelderige en ontoegankelijke karakter.

N15.02 – Dennen-, eiken- en beukenbos

Veel van deze bossen komen voor op zure, droge en zandige bodems. Door het zure en voedselarme karakter is er bij ongestoorde ontwikkeling sprake van ophoping van strooisel wat zich met name voordoet bij bossen zonder leem in de ondergrond en bij sterke dominantie van eiken en beuken. Hierdoor is bodemvegetatie vaak beperkt aanwezig. De betekenis voor de biodiversiteit is met name gelegen in grote aantallen (vaak bedreigde) paddenstoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten.

N16.04 – Vochtig bos met productie (nieuw per 01-01-2018)

Vochtig bos met productie bestaat uit loofbossen die gedomineerd worden door diverse boomsoorten zoals populier, es, esdoorn, beuk, haagbeuk, eik, iep en els. Dit bostype is de productievariant van delen van het haagbeuken- en essenbos en beek- en rivier-begeleidend bos. Houtoogst is een doel en vindt periodiek plaats met een hogere intensiteit dan in de Vochtige bossen beheertypen zonder productie, of boomsoorten die oorspronkelijk van buiten Europa zijn ingevoerd zijn dominant over meer dan 20% van het areaal van het betreffende bosgebied, ook als er geen productiedoelstelling is.

7.3 Effectbeoordeling op wezenlijke kenmerken en waarden

De voorgenenomen activiteit -voorzien in een meer natuurlijk functionerende Run met behulp van herinrichting- is gericht op het versterken van de aanwezige natuurwaarden.

Dit past bij de wezenlijke waarden en kenmerken van Natuurnetwerk Brabant, zoals die zijn opgenomen in het vigerende natuurbeheerplan (Provincie Noord-Brabant, 2020). Daarbij worden bestaande waarden ontzien. Er is daarom geen sprake van negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden die zijn opgenomen in Natuurnetwerk Brabant.

Voor het plan is ook geen bestemmingsplanwijziging noodzakelijk, waardoor geen “Nee, tenzij”-toets hoeft te worden doorlopen. De gronden die reeds bestemd zijn als zijnde NNB, blijven dat.

7.4 Conclusie Natuurnetwerk Brabant

De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNB worden door de herinrichting van de Run niet negatief beïnvloed. De ontwikkeling kan dan ook in overeenstemming met de planologische gebiedsbescherming plaatsvinden.

8 Conclusie en aanbevelingen

8.1 Gebiedsbescherming

Gegeven dat het voorgenomen beekherstel een maatregel is die op grond van het beheerplan voor “Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux” noodzakelijk is voor het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen, is uitgesloten dat sprake kan zijn van negatieve effecten op diezelfde instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast zijn ten aanzien van specifiek de drijvende waterweegbree maatregelen mogelijk die het behalen van het geformuleerde instandhoudingsdoel sneller binnen bereik brengen.

8.2 Soortenbescherming

Op grond van de Wet natuurbescherming geldt voor de voorgenomen activiteit een vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Wel is het in beginsel noodzakelijk om ten aanzien van vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen en broedvogels soortgericht veldwerk uit te voeren om vervolgens passende preventieve dan wel mitigerende maatregelen te kunnen bepalen. Op het moment van schrijven van deze versie van de rapportage zijn deze onderzoeken reeds uitgevoerd. Vervolgens is het zaak om op basis van de uitkomsten de benodigde preventieve en mitigerende maatregelen vast te leggen in een ecologisch werkprotocol om negatieve effecten ten gevolge van het voornemen zoveel mogelijk te beperken. Vervolgens dient in het veld aantoonbaar volgens dit protocol te worden gewerkt. De maatregelen die nodig zijn om de aan de wettelijke zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb te voldoen, worden in hetzelfde protocol geborgd.

8.3 Houtopstanden

Omdat op grond van de Wet natuurbescherming een vrijstelling van vergunningverlening geldt voor de voorgenomen activiteit, is van het aanvragen daarvan geen sprake. Wel is te overwegen, ook vanwege de relatie met soortenbescherming, om zoveel mogelijk bomen te behouden.

8.4 Natuurnetwerk Brabant

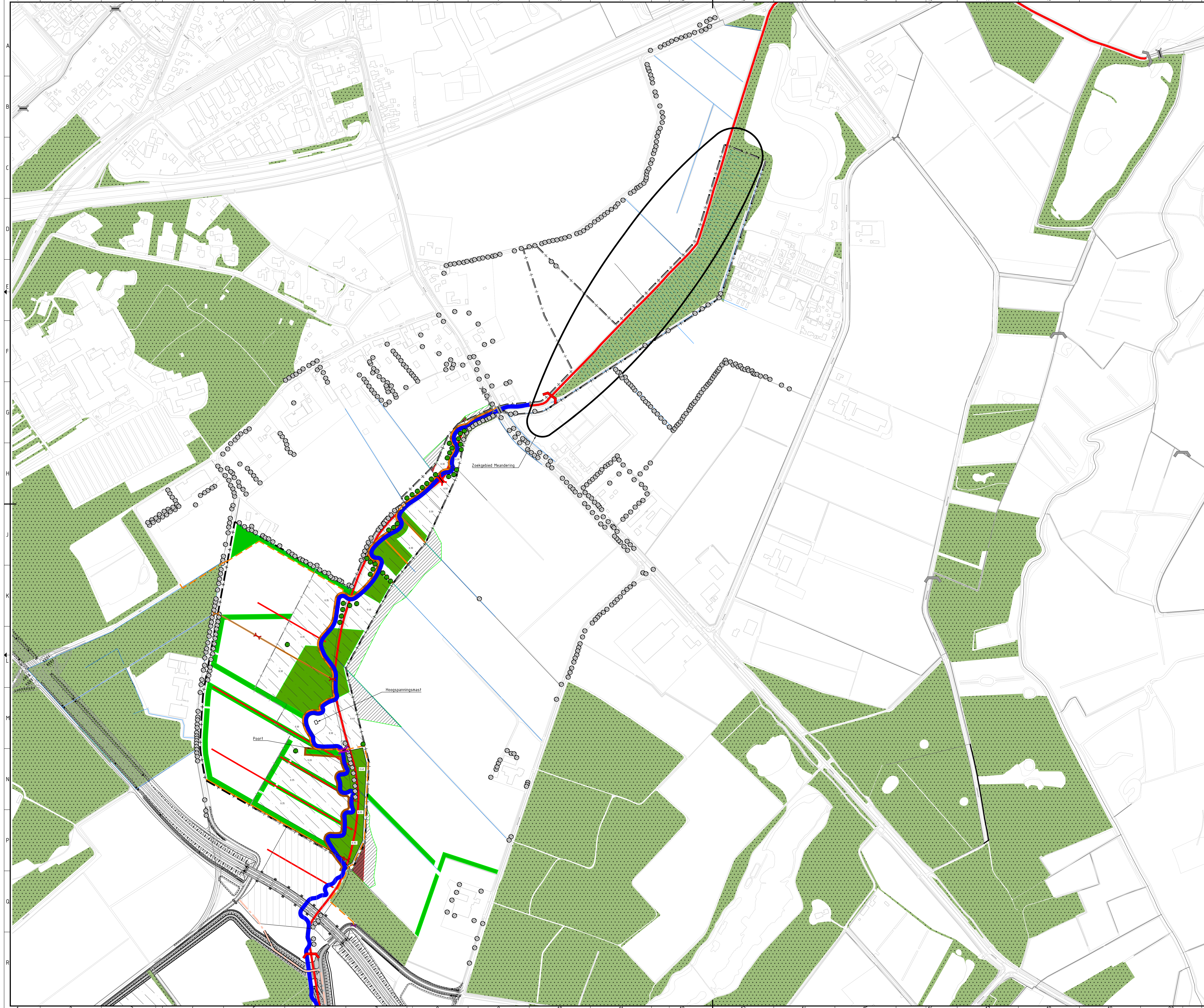
De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNB worden door de herinrichting van de Run niet negatief beïnvloed. De ontwikkeling kan dan ook in overeenstemming met de planologische gebiedsbescherming plaatsvinden.

LITERATUUR

- DHV (2011), waterberging en beekherstel De Run, Voortoets Natuurbeschermingswet, in opdracht van Waterschap de Dommel, dossier: BA4050, registratienummer: LW-AF20113243.
- FLORON (2020), informatie over planten en met name over drijvende waterweegbree, via FLORON Verspreidingsatlas, <https://www.verspreidingsatlas.nl/0765#>.
- Lucassen, E., P. van den Munckhof, E. Brouwer, en J. Roelofs. 2007. *Een soortenbeschermingsplan voor de Drijvende waterweegbree (Luronium natans) in Noord-Brabant*. B-WARE, Nijmegen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (2020), effectenindicator, via <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>.
- NDFF (2020), Nationale Databank Flora en Fauna, reeks van 01-01-2009 t/m 29-09-2020, geraadpleegd op 29 september 2020.
- Provincie Noord-Brabant (2017), Natura 2000 beheerplan "Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux".
- Provincie Noord-Brabant (2019), verordening ruimte, via https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Noord-Brabant/CVDR628718/CVDR628718_2.html
- Provincie Noord-Brabant (2020), natuurbeheerplan, via <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/-natuurbeheerplan/>.
- RAVON (2020), algemene informatie over amfibieën en reptielen en verspreidingsgegevens via: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>.
- Royal HaskoningDHV (2007), ecohydrologische quickscan natte natuurschap Grootgoor in het dal van de Run, referentie: 9R9090/R00006/902005/DenB.
- Royal HaskoningDHV (2017), integraal schetsontwerp Run, gebiedsimpuls N69, d.d. 1 mei 2017, via Informatieplatform "Beekherstel De Run": <http://rhk.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=542a0bf07fc744f792873c2029c57a99>.
- Schippers, R., M. Scheepens, J. Bruinsma, en P. van Iersel. 2012. *Drijvende waterweegbree monitoring Kleine Beerze Hoogeloon-Vessem*. Waterschap De Dommel.
- STOWA (2020), informatie over verschillende planten en dieren via: <http://soortprotocollenflora-enfaunawet.stowa.nl>.
- Vogelbescherming (2020), informatie over verschillende soorten vogels, via: <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels>.
- Waterschap De Dommel (2019), factsheet waterlichaam Run (NL27_BO_2_2).
- Waterschap De Dommel. 2014. *Drijvende waterweegbree, monitoring Kleine Beerze hoogeloon-Vessem, een update 2014*. Waterschap De Dommel, Boxtel.
- Zoogdierverseniging (2020), informatie over de verspreiding en ecologie van grondgebonden zoogdiersoorten, via: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten>.

Bijlage 1

Maatregelenkaarten

Legenda Heers

—+—

Werkgrens

—+—

NNB grens

—

Bestaande waterloop De Run

—

Bestaande A-watergang

—

Bestaande B-watergang

—

Bestaande greppel

—

Bestaande stuw

—

Bestaande duiker

—

Bestaande brug

—

Bestaand bos

—

Bestaande boom

—

Bestaande maaiveldverlaging

—

Ruiter pad

—

Wandelpad

—

Fietspad (Grootgoor)

—

Hermeandering De Run

—

Watergang dempen De Run

—

Watergang dempen

—

Watergang verondiepen

—

Watergang aanpassen afwatering

—

Watergang dempen en verondiepen

—

Obstakelvrije zone

—

Aanpassen stuw

—

Verwijderen stuw

—

Aanbrengen stuw

—

Aanpassen duiker

—

Verwijderen duiker

—

Aanbrengen duiker

—

Verwijderen brug

—

Aanbrengen brug

—

Maaiveldverlaging (0.2 à 0.5 m)

—

Maaiveld opheven t.b.v. gewasschade

—

Aanbrengen houtsingels

—

Aanbrengen bos

—

Aanbrengen boom

—

Ruiggronden

0 20 40 60 80m

0 20 40 60 80m

2.0 Tweede uitgave

1.0 Eerste uitgave

Werkblad

Opdrachtgever

04-03-2021

23-02-2020

04-03-2021

04-03-2021

project

De Run

omschrijving

Situatieoverzicht De Run Heers

documentstatus

Concept

documentversie

1.0

formaat

A0

schaal

1:2500

toes

Voorlopig ontwerp

bladnr.

1

van

1

documentcode

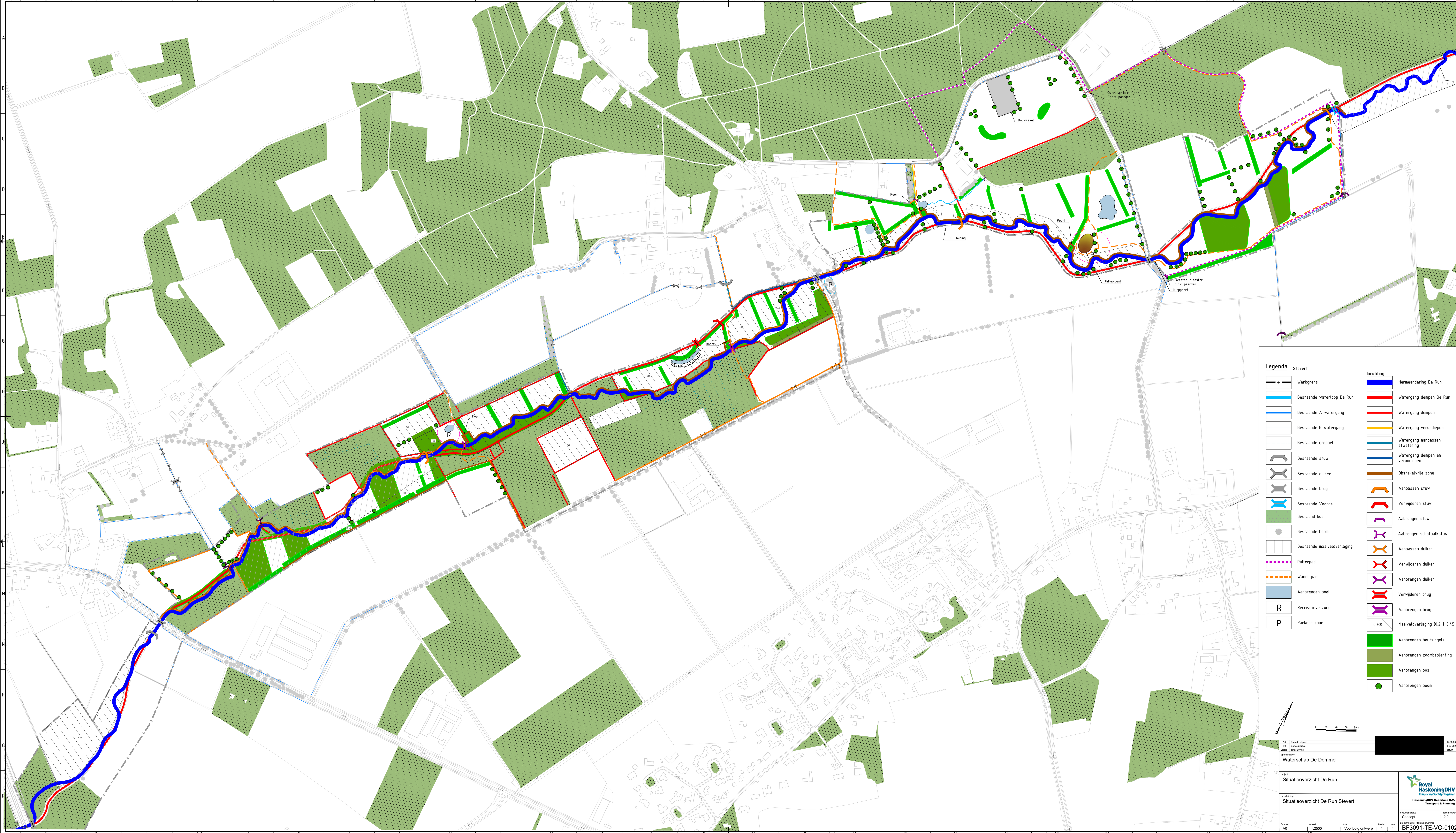
BF3091-TE-VO-0101

Royal HaskoningDHV

Enhancing Society Together

HaskoningDHV Nederland B.V.

Transport & Planning

Legenda		Stevart	Inrichting
	Werkgrens		Hermeandering De Run
	Bestaande waterloop De Run		Waergang dempen De Run
	Bestaande A-waergang		Waergang dempen
	Bestaande B-waergang		Waergang verondiepen
	Bestaande greppel		Waergang aanpassen afwatering
	Bestaande stuw		Waergang dempen en verondiepen
	Bestaande duiker		Obstakelvrije zone
	Bestaande Voorde		Aanpassen stuw
	Bestaand bos		Verwijderen stuw
	Bestaande boom		Aanbrengen stuw
	Bestaande maaiveldverlaging		Aanbrengen schotbalkstuw
	Ruiterspad		Aanpassen duiker
	Wandelpad		Verwijderen duiker
	Aanbrengen pool		Aanbrengen duiker
	Recreatieve zone		Verwijderen brug
	Parkeer zone		Aanbrengen brug
			Maaiveldverlaging (0.2 à 0.45 m)
			Aanbrengen houtsingels
			Aanbrengen zoombeplanting
			Aanbrengen bos
			Aanbrengen boom

2.0	Tweede algem.	1-2-2024
1.0	Eerste algem.	1-10-2023
0.0	Concept	1-01-2024

Waterschap De Dommel

project	Situatieoverzicht De Run
overzichtsplan	Situatieoverzicht De Run Stevart
documentatie	Concept
versie	2.0
formaat	A0
schaal	1:2500
type	Voorlopig ontwerp
blad	1
van	1

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together
HaskoningDHV Nederland B.V.
Transport & Planning

BF3091-TE-VO-0102

Bijlage 2

Veldonderzoek vleermuizen

Notitie

HaskoningDHV Nederland B.V.
Mobility & Infrastructure

Aan: I
Van:
Datum: 24 november 2021
Kopie:
Ons kenmerk: BF3091_M&I_NT_2111241355
Classificatie: Projectgerelateerd
Goedgekeurd door:

Onderwerp: Vervolgonderzoek vleermuizen en broedvogels - geschiktheid van bomen als verblijfplaats

1 Aanleiding, doel en leeswijzer

Voor de Run tussen globaal de N397 in het zuiden en de A67 in het noorden is beekherstel op handen. De maatregelen die noodzakelijk zijn om tot beekherstel te komen zijn voor de deelgebieden “Stevert” en “Heers” als ruimtelijke ingreep afgewogen tegen de kaders die voortvloeien uit de Nederlandse natuurwet- en regelgeving¹. Uit die afweging volgde onder meer dat het raadzaam was om in de periode dat de bomen geen bladeren hebben na te gaan in hoeverre bomen gekapt zouden moeten worden die potentieel voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen dan wel jaarrond beschermde nesten van vogels ruimte bieden. Dit onder meer omdat ten tijde van het opstellen van dat document de bomen nog volop in blad waren, waardoor het moeilijk zo niet onmogelijk was om te beoordelen in hoeverre sprake is van geschikte verblijfplaatsen of horsten van roofvogels.

Op basis van de ontwerptekening zijn de potentieel te kappen bomen in het veld gecontroleerd op voornoemde potentiële functies door dhr. B.J.H.M. Possen, als ecooloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV, samen met mevr. I. van der Laan, als ecologe werkzaam bij Waterschap De Dommel. Dat is gebeurd op 2 maart 2021, een heldere, droge dag met goed zicht. Het betrof een visuele inspectie, waar nodig ondersteunt met een verrekijker.

In deze notitie zijn de resultaten van deze controle, per deelgebied, terug te vinden in de vorm van aandachtspunten voor de uitvoering. Voor een uitgebreide beschrijving van de (natuurwaarden van) de deelgebieden wordt verwezen naar Maas (2020)¹.

¹ Maas P. 2020. *Inrichting Beekdal De Run, deelgebieden “Heers” en “Stevert” – Natuurtoets in het kader van de Wnb. BH4277WATRP2010071631. Royal HaskoningDHV. Eindhoven.*

2 Resultaten van het veldwerk

2.1 Deelgebied Stevert

Dit deelgebied strekt zich uit van globaal de N397 tot aan Grootgoor (Steventse baan). De ontwerp-tekening (bijlage 1) laat zien dat het voornemen is om in enkele bosjes oude meanders weer opnieuw aan te takken, iets dat niet geheel zonder kap van bomen kan.

Foto 2-1: Kenmerkend beeld voor de bosschages in deelgebied "Stevent" met vitale, lange dunne Zwarte elzen en eiken met relatief kleine kronen en weinig lagere takken.

De algemene indruk tijdens het opstellen van de natuurtoets¹ was dat het om relatief open droge, vrij jonge en vitale bomen ging, hetgeen tijdens het veldbezoek nogmaals is bevestigd (Foto 2-1).

Vrijwel zonder uitzondering zijn ze omgeven door een wal die deels uit grond, maar voornamelijk uit maaisel en "slootbagger" bestaat. Het resultaat van beheer en onderhoud van de aangrenzende watergangen. Dit beperkt de afstroming van regenwater uit deze overwegend droge, naar verwachting (licht) zure bosschages. Verwijderen, al dan niet deels, van deze wallen om een betere aansluiting te krijgen op het herstelde beekdal is dan ook te overwegen.

Lokaal zijn overigens wat nattere delen aanwezig, maar de ondergroei kenmerkend voor Beekbegeleidende bossen ontbreekt. Enige uitzondering vormt mogelijk het bosje ter hoogte van Molenveld (figuur 2-1) waar naast dominantie van Zwarte els (*Alnus glutinosa*) in ieder geval enkele pollen *Carex* aanwezig zijn. Gezien de tijd van het jaar was het niet mogelijk deze met zekerheid op naam te brengen, maar uitgaande van Beekbegeleidend bos doet dit ten minste potentie vermoeden.

De vitaliteit van de bomen hangt samen met de toch beperkte leeftijd van de bomen. Ze dateren, zoals veel (maar niet alle!) bossen in de Brabantse beekdalen van eind jaren zestig van de vorige eeuw of later. Daarvoor was veel meer sprake van een beemdenlandschap met houtwallen, waaraan de oudste bomen in het gebied vrijwel zeker nog te relateren zijn. Bijvoorbeeld de oude eik (Figuur 2-1; gele stip), die veelbetekenend op een oude perceelsgrens staat. De vorm van de bomen (dun, recht, kleine kroon) ondersteunt dit denken.

Figuur 2-1: Aandachtspunten deelgebied "Stevent"

De vitaliteit van de bomen in dit gebied maakt wel dat voor vleermuizen potentieel geschikte verblijfplaatsen maar zeer beperkt aanwezig zijn binnen de beoogde meanderzones. Het ligt voor de hand deze bomen op te nemen in het ontwerp en te behouden. In veel gevallen lijkt dit niet om aanpassing van het ontwerp te vragen overigens. Lukt dit onverhoopt niet is aanvullend vleermuisonderzoek conform het meest recente vleermuisprotocol noodzakelijk. Hieruit zal moeten blijken of vleermuizen inderdaad gebruik maken van de potentieel geschikte holtes. Blijkt dat het geval, zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk. De te nemen maatregelen dienen uitgewerkt te worden in een mitigatieplan.

Hiervoor is géén ontheffing noodzakelijk, gegeven dat de Run onderdeel is van Natura 2000-gebied “Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux” en beekherstel zoals voorgenomen onderdeel is van een vastgesteld Natura 2000-beheerplan¹.

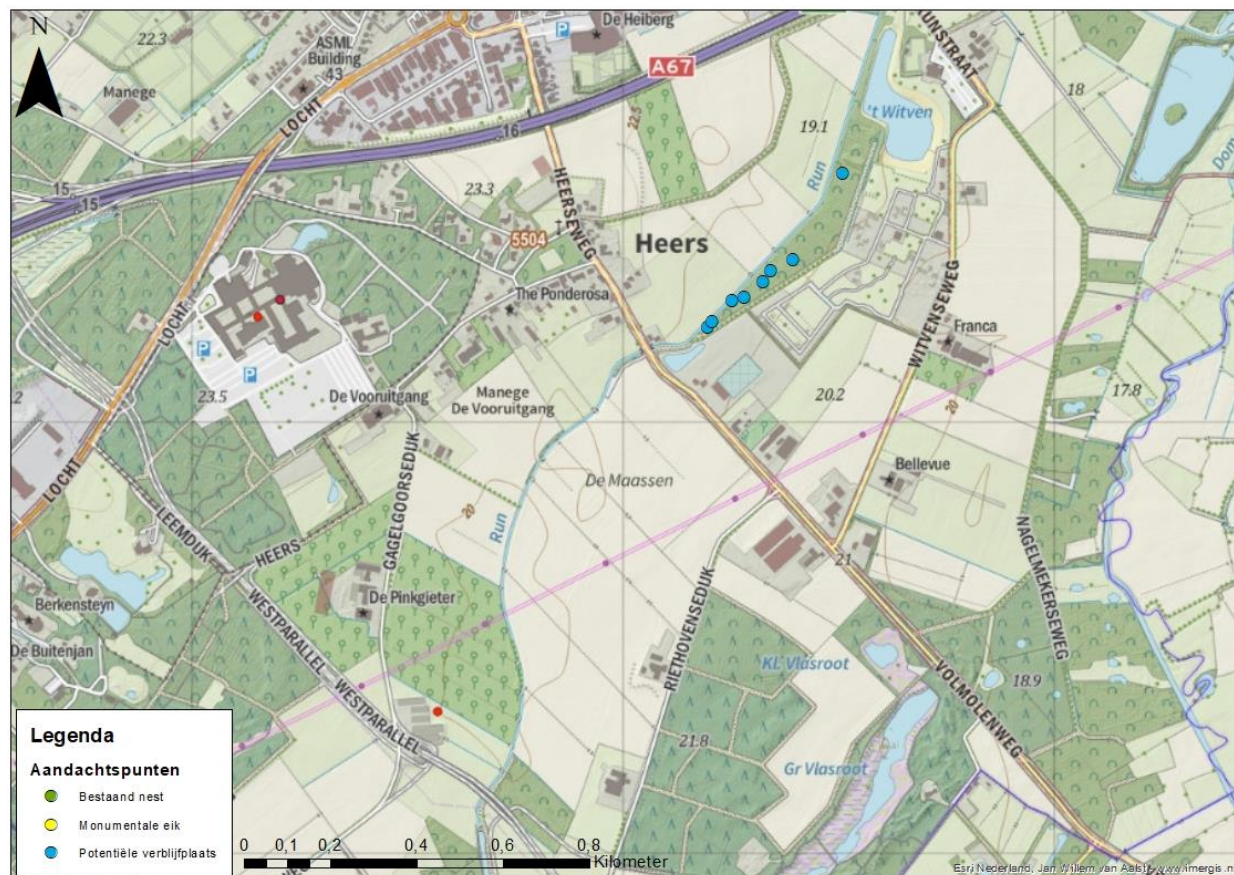
Wat betreft jaarrond beschermde nesten is in een enkele boom een ouder, vermoedelijk kraaiennest, aanwezig. Deze kunnen gebruikt worden door Buizerd (*Buteo buteo*), al gaf het veldbezoek daarvoor geen directe aanwijzing. Geen van de nesten was overigens in gebruik ten tijde van het veldbezoek, waar dit voor Buizerd niet uitgesloten is gezien de tijd van het jaar (broedtijd globaal februari – augustus). Deze bomen bevinden zich buiten de voorziene meanderzones, maar het is goed deze toch in het ontwerp op te nemen om te voorkomen dat ze onbedoeld verloren gaan. Overigens is van het nest ter hoogte van de Hobbeler heide (Figuur 2-1) bekend dat het door Buizerd is gebruikt in 2019².

2.2 Deelgebied Heers

Deelgebied Heers strekt zich uit van globaal Grootgoor tot de A67. Aandachtspunten zijn gevonden voor het bosgebiedje ten noorden van de Volmolenweg. Het bos is aftakelend, waarbij grote dode of bijna dode populieren het beeld domineren. Aanwezige eiken en berken zijn weinig vitaal en veel dood hout is aanwezig.

Dit betekent dat vrijwel elke boom voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen in de vorm van holtes, spleten, loszittende bast of een combinatie daarvan laat zien. De in figuur 2-2 ingetekende aandachtspunten hebben hier betrekking op, maar de figuur is zeker niet volledig. In zekere zin kan elke aanwezige nog overeind staande boom worden ingetekend. Conclusie van het veldwerk is dan ook dat het bosgebiedje als geheel potentieel geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen.

² NDFF. 2019. <https://www.ndff-ecogrid.nl/>, geraadpleegd 2 maart 2021.

Kortom, in deelgebied “Heers” herbergt het bosgebiedje ten noorden van de Volmolenweg waar de meander is geprojecteerd potentieel voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen. Hierbij is nauwelijks verschil te maken tussen individuele bomen, waardoor kleine aanpassingen in de ligging van de meander er niet voor kan zorgen dat alle bomen met potentieel geschikte verblijfplaatsen behouden kunnen blijven.

Om de meander hier binnen de kaders van de Wet natuurbescherming toch te kunnen realiseren, is dan ook aanvullend vleermuisonderzoek nodig conform het meest recente vleermuisprotocol. Hieruit zal moeten blijken of vleermuizen inderdaad gebruik maken van de potentieel geschikte locaties. Blijkt dat het geval, zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk. De te nemen maatregelen dienen uitgewerkt te worden in een mitigatieplan. Hiervoor is géén ontheffing noodzakelijk, gegeven dat de Run onderdeel is van Natura 2000-gebied “*Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux*” en beekherstel zoals voorgenomen onderdeel is van een vastgesteld Natura 2000-beheerplan¹.

Gezien de waarde die het betreffende bosgebiedje actueel heeft voor bijvoorbeeld broedvogels, maar ook biodiversiteit in algemene zin (dood hout, structuurvariatie et cetera) als ook de potentiële waarde voor vleermuizen, is ook te overwegen om de meander langs en niet door het bosgebiedje te leiden. Enig vernattend effect is dan zeker meegenomen voor de ontwikkeling van dit bosgebiedje.

3 Conclusie en aanbevelingen

Aanvullend veldwerk heeft laten zien dat beide deelgebieden bomen kennen die in potentie geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Voor deelgebied “Stevert” in mindere mate dan deelgebied “Heers”. Daarbij geldt dat het bosgebiedje in deelgebied “Heers” ook belangrijk is voor tal van hollenbroeders. Nesten die jaarrond bescherming (kunnen) genieten zijn alleen aangetroffen in deelgebied “Stevert”, buiten de zones waar de meanders zijn voorzien.

Deelgebied “Stevert”

Advies voor deelgebied “Stevert” is om de bomen met jaarrond beschermde nesten of met potentie voor vleermuizen op te nemen in het ontwerp en te behouden. Blijkt dat niet mogelijk is soortgericht aanvullend onderzoek nodig, bijvoorbeeld vleermuisonderzoek conform het meest recente vleermuisprotocol en/of onderzoek naar buizerd conform het beschikbare Kennisdocument. Blijken de potentiële locaties in gebruik, zal de mitigatieopgave aan de hand van de onderzoeksresultaten in een mitigatieplan uitgewerkt moeten worden.

Deelgebied “Heers”

Voor deelgebied “Heers” biedt voorgaande aanpak geen soelaas. Immers, ten noorden van de Volmolenweg zijn vrijwel alle bomen in het bosgebiedje in potentie geschikt. Gezien de waarde van dit bosgebiedje voor broedvogels, is het advies om te overwegen de meander langs de voet van het bosje te leggen, maar geen bomen -levend of dood- te verwijderen. Hoort dit niet tot de mogelijkheden, geldt net als hiervoor dat vleermuisonderzoek conform het meest recente vleermuisprotocol aan de orde is en zal aan de hand van de resultaten daarvan de compensatieopgave in een compensatieplan moeten worden uitgewerkt.

Bijlage 3

Veldonderzoek marterachtigen

RAPPORT

Aanvullend onderzoek kleine marterachtigen De Run

Klant: Waterschap de Dommel

Referentie: BF3091WMRP2109301522

Status: S0/P01.01

Datum: 19 oktober 2021

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Leeswijzer	1
2	Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	2
2.1	Beschrijving van het plangebied	2
2.2	Beschrijving van het voornemen	3
2.3	Afbakening van het onderzoeksgebied	3
3	Methode nader onderzoek	5
3.1	Methode	5
3.1.1	Onderzoeksmaterialen	5
3.1.2	Overzicht geplaatste camera's en sporenbuizen	6
3.1.3	Onderzoekperiode	7
3.1.4	PM Verantwoording onderzoek (inzet gekwalificeerde ecologen)	8
3.2	Resultaten van het onderzoek	9
3.2.1	Cameravallen	9
3.2.2	Sporenbuizen	11
3.3	Effectanalyse aanlegfase en gebruiksfase	11
3.4	Aanvullende soortgerichte maatregelen	12
4	Samenvatting en conclusie	13
4.1	Conclusie	13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap De Dommel streeft naar een natuurlijk en gevarieerd landschap voor het beekdal van de Run waarbij de hele beek passeerbaar is voor vissen, zoals beekprik en biermpje. De huidige loop van de Run voldoet niet aan de eisen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Natura 2000-beheerplan. Dit komt onder meer door aanwezigheid van obstakels die niet te passeren zijn voor de vissen, zoals stuwen. Daarom gaat het waterschap de komende jaren het beekdal van de Run natuurlijker inrichten door onder andere de beek te laten meanderen en de gehele loop van de Run vispasseerbaar te maken. Ook wordt rekening gehouden met inrichtingsoplossingen voor een klimaatbestendig beekdal. Daarbij krijgt het gebied meer ruimte om hevige regenval op te kunnen vangen en langdurige periodes van droogte te kunnen trotseren.

Deze ontwikkelingen moeten van wetswege in het licht van al aanwezige (beschermde) natuurwaarden worden geplaatst. Die bescherming is geregeld in de Wet natuurbescherming en de bepalingen van Natuurnetwerk Nederland (in Brabant: Natuurnetwerk Brabant), die daarvoor de geldende kaders bieden. In de natuurtoets¹ zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de verschillende wetgevings- en beleidssporen. In deze natuurtoets is geconcludeerd dat geschikte verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, bunzing, hermelijn) niet zijn uit te sluiten in de dichter begroeide delen van het plangebied, zoals langs de oever aanwezige bomenrijen en bospercelen. Ook biedt het gehele plangebied geschikt foerageergebied voor kleine marterachtigen. Hierdoor is soortgericht veldonderzoek naar kleine marterachtigen noodzakelijk om vast te stellen of en welke functie de gebieden hebben voor deze soort. Voorliggend document voorziet in de rapportage van het nader onderzoek naar aanwezigheid van kleine marterachtigen.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een algemene beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ontwikkelingen beschreven. In hoofdstuk 3 wordt de methode toegelicht samen met de resultaten van het onderzoek en de effectanalyse op de aangetoonde soorten. Tevens worden de maatregelen toegelicht in hoofdstuk 3. Tot slot worden in hoofdstuk 4 de samenvatting en conclusies gegeven.

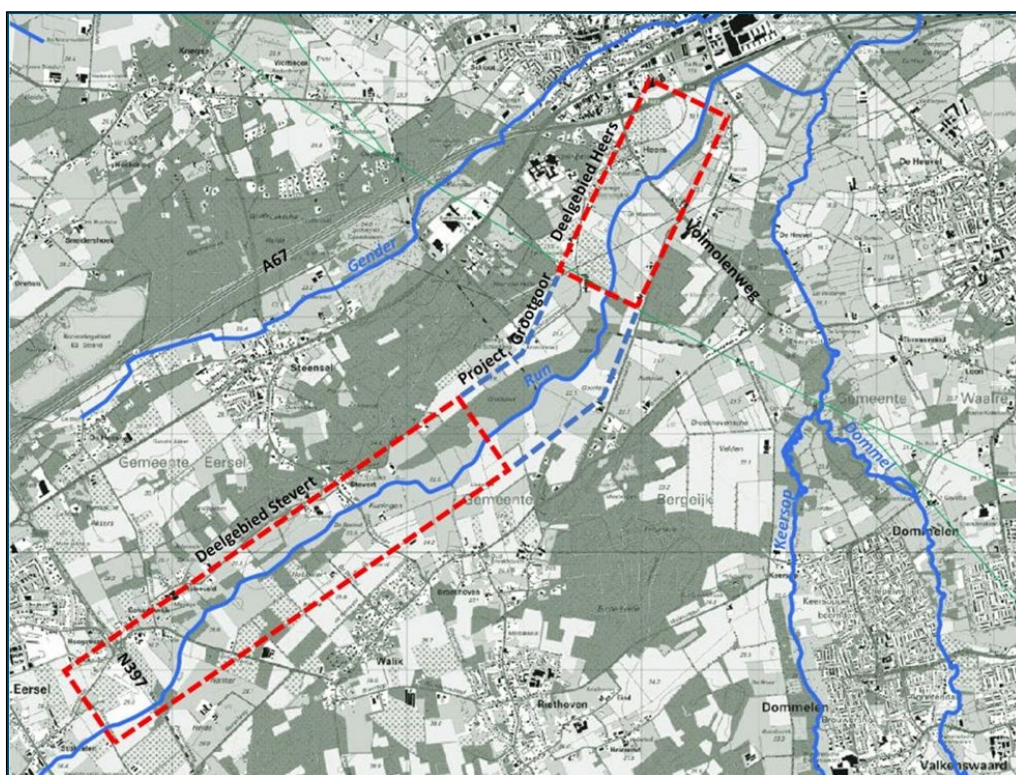
¹ Natuurtoets RHDHV Inrichting beekdal de Run, BH4277WATRP2010071631, 23 oktober 2020

2 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep

2.1 Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

De Run is een van de vele beken die het water afvoeren van oostelijk Noord-Brabant en het Kempens Plateau en is ongeveer 20 kilometer lang. De Run ontspringt bij Weebosch vlakbij de Belgische grens, stroomt door de gemeenten Bergeijk en Eersel en komt bij Veldhoven in de Dommel uit. Vanaf de Schaiksedijk bij Schadewijk tot aan de Dommel behoort de Run tot het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux wegens het voorkomen van de drijvende waterweegbree. Het plangebied voor de hier relevante ontwikkeling is opgenomen in figuur 3-1.

Figuur 2-1: Het plangebied voor de inrichting van het beekdal De Run.

Het verhang van de Run is 1,20 m/km bovenstrooms en 0,89 m/km benedenstrooms. Bovenstrooms voldoet de debietfluctuatie aan de norm die geldt onder de Kaderrichtlijn Water. Verder benedenstrooms toetst de debietfluctuatie matig. In het bovenstroomse deel zijn veel gedraineerde landbouwpercelen aanwezig die mogelijk van invloed zijn op de debietfluctuaties verder benedenstrooms. Het onderhoud is in de meeste trajecten intensief en daarmee een knelpunt voor de ecologische waarde. De Run doorsnijdt de Feldbissbreuk tussen Steensel en Veldhoven. De waterkwaliteit in de Run is een calciumsulfaat-type wat duidt op pyrietoxidatie met lichte kalkbuffering. Er komt ijzer- en sulfatrijke kwel vrij vanuit de breukzone. Door de specifieke waterkwaliteit komt de drijvende waterweegbree, een Natura 2000 doelsoort voor de Run, als onderdeel van Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux, frequent voor in de Run nabij de uitmonding in de Dommel. Dankzij de toestromende (ijzerrijke) kwel heeft er tijdens de extreem droge periode in 2018 altijd een beperkte hoeveelheid water in de Run gestaan. De druk van toxische stoffen op de ecologie is matig hoog².

² Waterscha De Dommel (2019), factsheet waterlichaam Run (NL27_BO_2_2)

2.2 Beschrijving van het voornemen

Het beek(dal)herstel van de Run maakt deel uit van de gebiedsimpuls N69. Hierin hebben verschillende partijen rondom de toekomstige N69 afgesproken de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te verbeteren. Dit resulteerde in het najaar 2016 onder andere in een visie voor het beekdal van de Run. Waterschap De Dommel werkt deze visie voor het beekdal van de Run verder uit in concrete plannen en zorgt voor de realisatie.

Om het probleem van ervaren wateroverlast en de lage biodiversiteit aan te pakken, wil Waterschap De Dommel werken aan herstel van het beekdal van de Run. Dit gebeurt door de ooit rechtgetrokken beek ondieper en smaller te maken en weer te laten slingeren. Een aantal sloten en greppels in het beekdal worden gedempt om verdroging tegen te gaan. Zo ontstaat een breder beekdal dat meer water kan vasthouden, ook in tijden van droogte. Daarnaast worden aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om de verdroging van de karakteristieke broekbossen in Natte Natuurparel Grootgoor tegen te gaan.

In het schetsontwerp is per traject een keuze gemaakt waar het accent op komt te liggen (natuur of landbouw). Bij Grootgoor en in deelgebied Stevert is de wens om ruimte voor de ontwikkeling van natuur te creëren. In deelgebied Heers is gekozen voor het accent op landbouw. Hier blijft het ruimtebeslag voor de nodige aanpassingen aan de beek (alleen KRW- en geen natuurnetwerkopgave) beperkt tot wat strikt noodzakelijk is voor het beekherstel. Voor het verleggen van de waterloop en de overige geplande werkzaamheden wordt zwaar (graaf)materieel ingezet. Tevens worden rijroutes en opslagplaatsen aangelegd en worden mogelijk enkele bomen binnen het plangebied gekapt.

2.3 Afbakening van het onderzoeksgebied

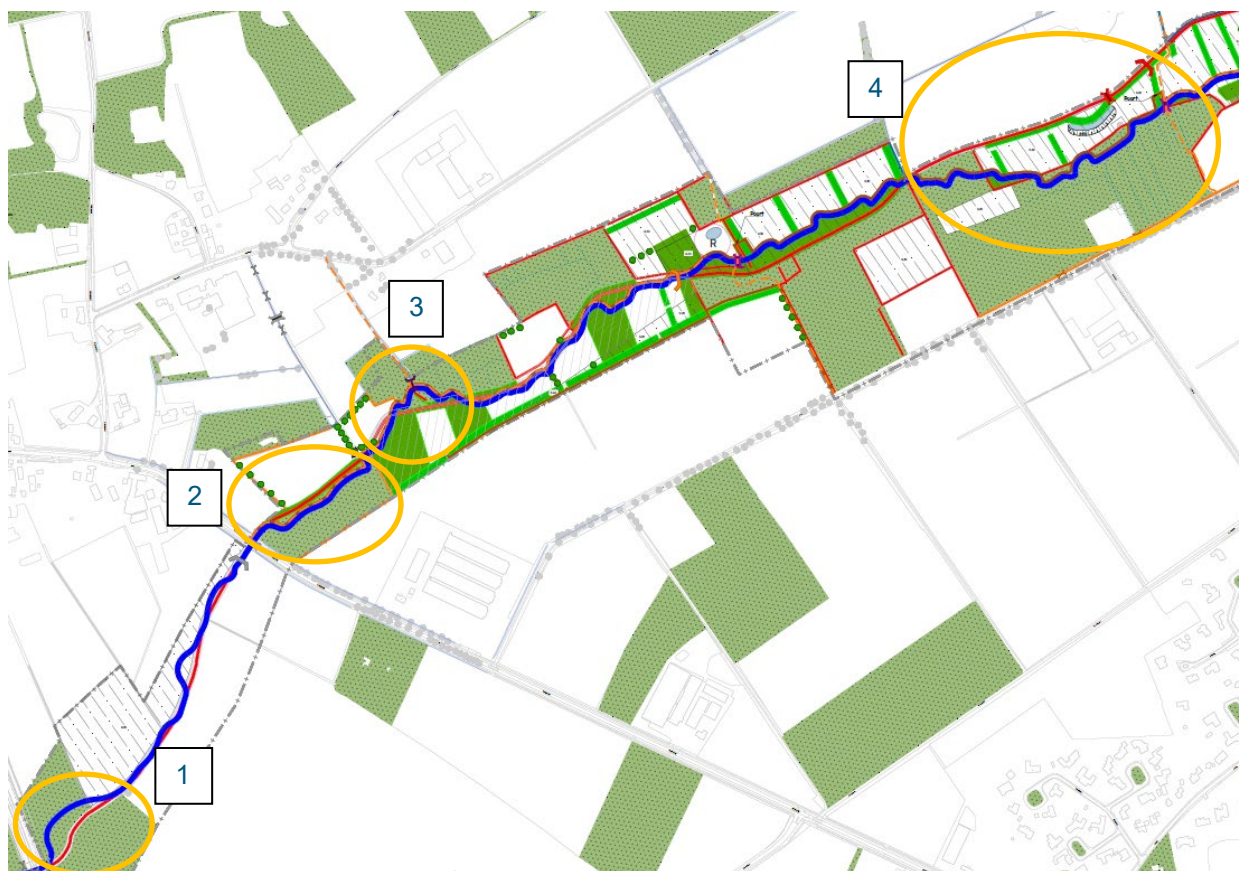
In de natuurtoets is vastgesteld dat er binnen het plangebied meerdere bospercelen zijn die mogelijk geschikt zijn als vaste rust- en/of verblijfplaats voor kleine marterachtigen. Deze 4 locaties bevinden zich in het deel “Stevert” van het plangebied. Het zijn locaties waar hermeandering van de Run in bestaand bos wordt gerealiseerd. In Figuur 2-2 zijn de locaties met oranje ovals omcirkeld. Het onderzoek naar het voorkomen van kleine marterachtigen richt zich op deze gebieden³.

Deelgebied Stevert

In dit deelgebied wordt de Run hersteld, hoofdzakelijk door het aanbrengen van meanders. Hierdoor wordt de lengte van de beek vergroot en neemt het verhang (relatieve hoogteverschil) in de beek af. Hierdoor is het mogelijk om de bestaande stuwen te verwijderen, waardoor aanwezige vissen weer vrij kunnen migreren. Waar mogelijk wordt daarnaast direct langs de beek het maaiveld verlaagd. Hierdoor ontstaat een breder beekdal met kenmerkende vegetatie. Het beekdal kan in natte periodes meer water bergen en in droge periodes langer water vasthouden.

Daarnaast wordt de bedding van de beek aangepast. Bij lage waterstanden stroomt de beek in de toekomst door een klein en ondiep stroomprofiel. Hierdoor houdt de beek ook bij lage waterstanden voldoende stroomsnelheid. Dit draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit. Naast de beek wordt een strook “nieuwe natuur” aangelegd. Deze strook maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Bij hoge waterstanden in de Run stroomt het water door het NNB.

³ In het uiterste noorden van deel “Heers” van het plangebied bevindt zich een traject waarvan nog niet duidelijk is wat de ingreep daar betreft. Hiervoor is dit deel vooralsnog niet meegenomen in dit nader onderzoek.

Figuur 2-2: Locaties mogelijk voorkomen kleine marterachtigen

3 Methode nader onderzoek

3.1 Methode

Dit onderzoek naar kleine marterachtigen is uitgevoerd op basis van de richtlijnen in de handreiking Kleine Marterachtigen in relatie tot soortbescherming⁴. De volledige aanpak zoals hieronder beschreven is conform deze handreiking.

Bij nader onderzoek naar kleine marterachtigen wordt afhankelijk van de te onderzoeken soorten gebruik gemaakt van cameravallen, marterboxen, sporenbuizen en/of nestkasten. De drie soorten marterachtigen kennen elk hun voorkeursonderzoeksmethode, op basis van voornoemde handreiking. Deze zijn hieronder weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1: Onderzoeksmethoden kleine marterachtigen

	Bunzing	Hermelijn	Wezel
Cameraval	+	-	-
Marterbox	-	?	+
Sporenbuis	-	+	+
Nestkast	?	+	+

Tijdens dit nader onderzoek is er gekeken naar zowel bunzing, hermelijn als wezel. Hiervoor is gebruik gemaakt van cameravallen en sporenbuizen. Hiermee is voor iedere soort een optimaal onderzoeksmiddel ingezet. Ook is er gebruik gemaakt van een struikrover. De struikrover is een pvc-buis waar een cameraval in staat. Tevens is er een ruimte voor een blikje met vis (ongezouten tonijn of sardines). Marterachtigen kunnen op de geur afkomen en worden vervolgens opgenomen met de cameraval in de buis. Omdat deze specifieke methode voor alle marterachtigen geschikt is, is er gebruik gemaakt van een struikrover ter plaatse van perceel 1.

3.1.1 Onderzoeksmaterialen

Om te bepalen hoeveel cameravallen en sporenbuizen er moesten worden geplaatst is er gekeken naar de oppervlakte van het te onderzoeken gebied in hectares (hierna: ha). Hierbij gelden de oppervlaktes en aantallen, zoals weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2: Aantallen onderzoeksapparatuur

	terreingrootte									
	0 ha	1 ha	2 ha	3 ha	4 ha	5 ha	6 ha	7 ha	8 ha	etc
minimaal aantal cameravallen	1				2				3	
minimaal aantal marterboxen	1		2		3		4		5	
minimaal aantal sporenbuizen	1	2 3 4	5 6 7 8	9 10 11 12 13 14 15 16	17 18 19 20 21 22 23 24	25 26 27 28 29 30 31 32	33 34 35 36	37		
minimaal aantal nestkasten	1		2		3		4		5	

De oppervlaktes van de bospercelen - zoals oranje-omcirkeld weergegeven in Figuur 1 - zijn als volgt:

- Perceel 1: 2,9 ha (circa 3 sporenbuizen)
- Perceel 2: 1,3 ha (circa 6 sporenbuizen)
- Perceel 3: 1,7 ha (circa 6 sporenbuizen)
- Perceel 4: 6,6 ha (circa 10 sporenbuizen)

⁴ Bouwens S., Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Geraadpleegd op 1 juni 2021:

<https://www.zoogdierverseniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewebsite/Overigen/downloads/15908%20Handreiking%20kleine%20Marters%20DIGITAAL.pdf>

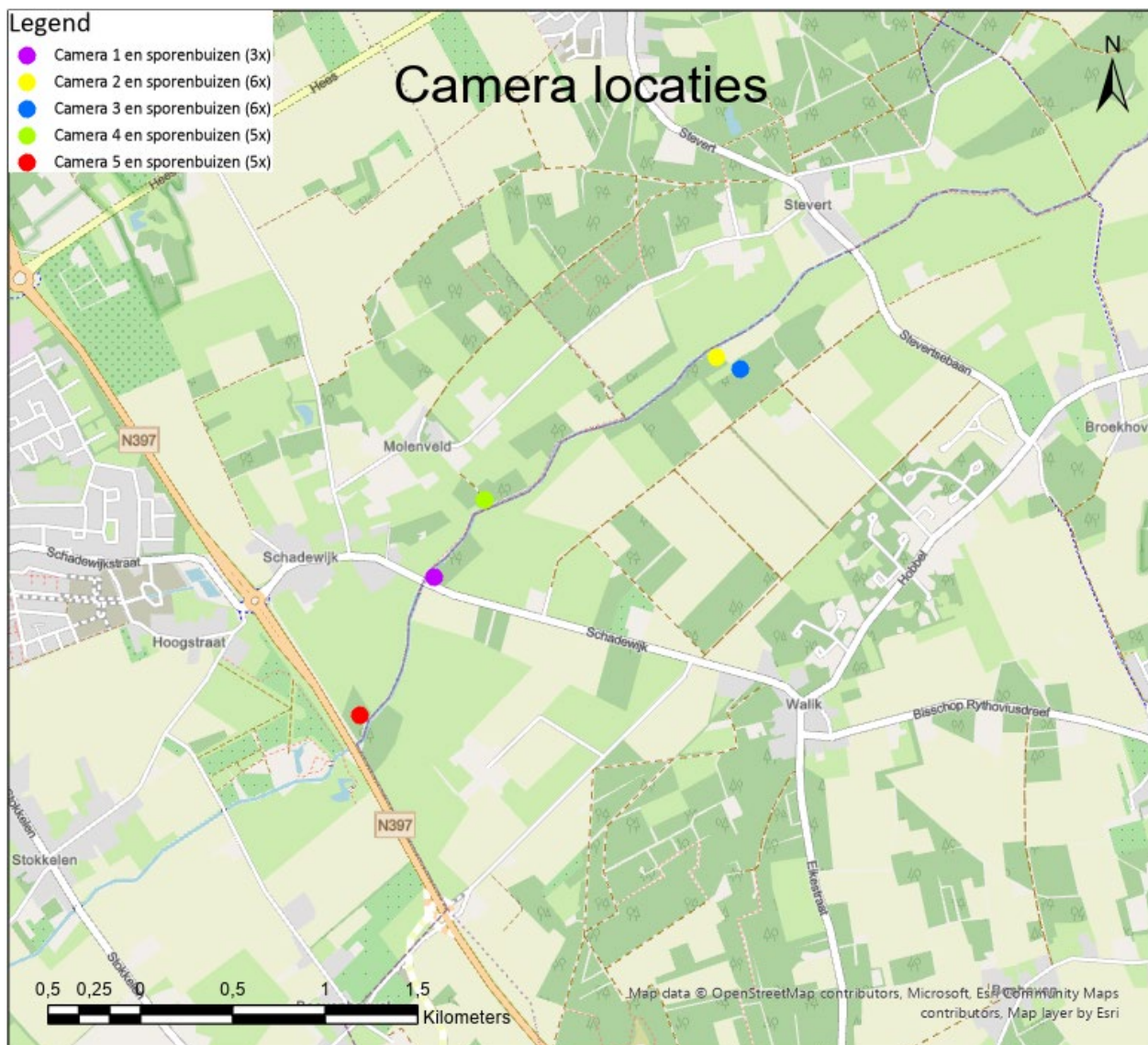
Bij de bovengenoemde oppervlaktes is het belangrijk te vermelden dat dit de oppervlaktes zijn van het gehele bosperceel. De ingreep vindt slechts plaats op de locaties waar hermeandering van de beek plaatsvindt. Het hiervoor benodigde ruimtebeslag is slechts een fractie van het totale oppervlak van elk afzonderlijk bosperceel. De oppervlaktes van de percelen 1 t/m 3 zijn niet groter dan 4 ha. Hiervoor is er per perceel 1 cameraval ingezet. Perceel 4 is 6,6 ha, hiervoor zijn 2 cameravallen ingezet. Daarnaast zijn er sporenbuizen ingezet, de aantallen staan vermeld achter de oppervlaktes hierboven. Deze aantallen zijn bepaald op basis van expert judgement in combinatie met het ruimtebeslag van de hermeanderende beek in het bosperceel.

3.1.2 Overzicht geplaatste camera's en sporenbuizen

De camera's en sporenbuizen zijn geplaatst op geschikte locaties conform de Handreiking kleine marterachtigen (Figuur 3-2). Bij het plaatsen van de cameravallen en sporenbuizen wordt rekening gehouden met de verblijfplaatsen van kleine marterachtigen:

- Holen (van bijvoorbeeld konijnen of dassen);
- Houtstapels;
- Holle bomen;
- Mollennesten;
- Drainagepijpen;
- Takkenrillen;
- Hooi- en stobalen;
- Stapels stenen en puin;
- Gaten en holten;
- Schuurtjes, stallen, kelders en hooizolders.

Ook is gekeken naar eventuele sporen, verbindingen met andere leefgebieden en potentiële foerageergebieden. De locaties voor de camera's en sporenbuizen zijn bij het eerste veldbezoek door de ter zake deskundige ecooloog bepaald.

Figuur 3-1: Camera locaties in het onderzoeksgebied

3.1.3 Onderzoeksperiode

De camera's zijn geplaatst in de optimale periode voor onderzoek: maart t/m augustus. Gedurende deze periode is een onderzoek van 6 weken voldoende om het voorkomen van de kleine marterachtigen vast te stellen of uit te sluiten. Drie weken na plaatsing van de onderzoeksmiddelen is er een tweede veldbezoek uitgevoerd om te evalueren of de camera's en sporenbuizen bruikbare resultaten opleveren (Tabel 3).

Tabel 3: Datus veldbezoeken

Ronde	Datum
Eerste veldbezoek voor plaatsen van de camera's	19 juli 2021
Tweede veldbezoek voor evaluatie van de camera's	11 augustus 2021
Derde veldbezoek voor het ophalen van de camera's	21 september 2021

3.1.4 PM Verantwoording onderzoek (inzet gekwalificeerde ecologen)

Het veldwerk is uitgevoerd door Y. Boom en G. de Rooij. De camerabeelden zijn beoordeeld door T. de Wolf en G. de Rooij. Alle zijn deskundig ecologen (zie Box 1) werkzaam bij Royal HaskoningDHV.

Box 1: Definitie deskundig ecooloog.

Wat is een deskundig ecooloog?

Onder een ecologisch deskundige verstaan we een persoon die in een bepaalde situatie en voor specifieke soorten gevraagd wordt te adviseren en/of begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. Hij/zij voldoet aan een of meer van deze punten:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.

Royal HaskoningDHV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en heeft verschillende ervaren ecologen in dienst die aan deze criteria voldoen.

3.2 Resultaten van het onderzoek

3.2.1 Cameravallen

Met de cameravallen zijn verschillende (kleine) marterachtigen vastgelegd. Daarnaast zijn een aantal verschillende muizensoorten, vogelsoorten en andere zoogdiersoorten (reeën, vos en de egel) waargenomen op de camera.

Perceel 1 (Camera 1)

Ter plaatse van locatie 1 zijn geen marterachtigen waargenomen op camera.

Perceel 2 (Camera 2)

Ter plaatse van locatie 2 is tijdens de eerste ronde een bunzing waargenomen op camera (zie Tabel 3). Tijdens de tweede ronde zijn er geen waarnemingen gedaan van marterachtigen.

Tabel 4: Waarnemingen camera 2

Soort	Datum	Tijd
Bunzing	01-08-2021	00:35

Perceel 3 (Camera 3)

Ter plaatse van locatie 3 zijn in de eerste ronde geen waarnemingen gedaan van marterachtigen. In de tweede ronde zijn er waarnemingen gedaan van bunzing en steenmarter (zie Figuur 3-2 en Tabel 4). Gezien het aantal waarnemingen van de bunzing, wordt verwacht dat deze een verblijfplaats heeft nabij camera 3.

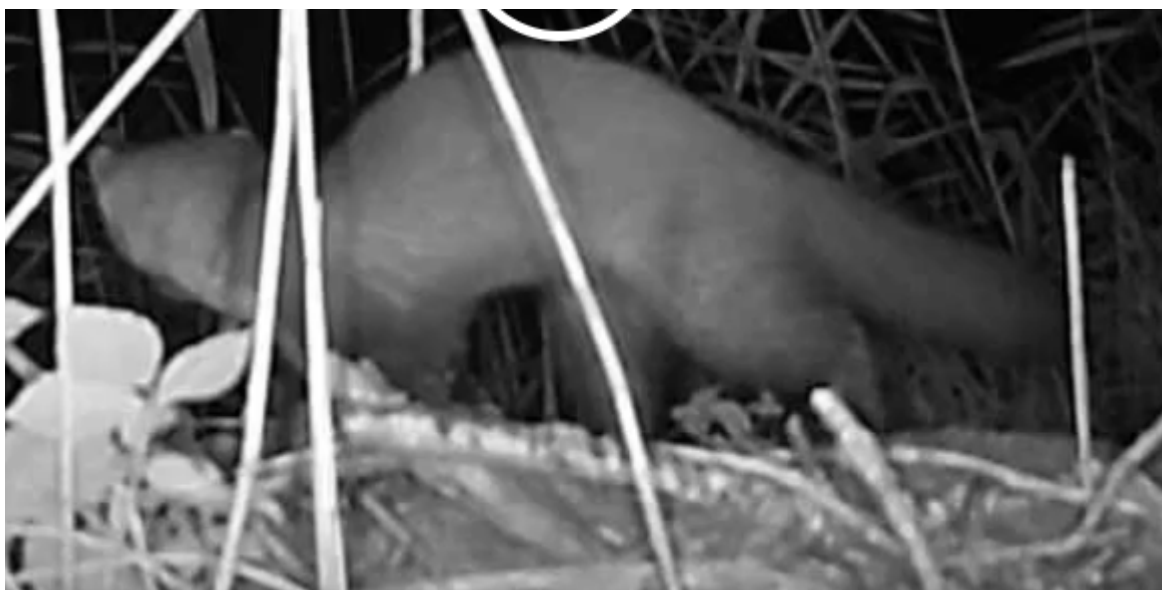
Figuur 3-2: Waarnemingen camera 3. Links: Bunzing, Rechts: Steenmarter.

Tabel 5: Waarnemingen camera 3

Soort	Datum	Tijd
Bunzing	14-08-2021	22:03
Steenmarter	16-08-2021	04:53
Bunzing	28-08-2021	07:42
Bunzing	31-08-2021	13:02
Steenmarter	01-09-2021	06:14
Bunzing	04-09-2021	20:37
Bunzing	04-09-2021	20:38
Bunzing	04-09-2021	20:46
Bunzing	05-09-2021	05:09
Bunzing	05-09-2021	07:06
Bunzing	05-09-2021	07:10

Perceel 4 (Camera 4 en 5)

Ter plaatse van camera 4 is tijdens de eerste ronde een waarneming gedaan van een Amerikaanse nerts (zie Tabel 5). Bij camera 5 zijn in de eerste ronde waarnemingen gedaan van een steenmarter (zie Figuur 3-4 en Tabel 6). In de tweede ronde zijn bij camera 4 geen marterachtigen waargenomen. Bij camera 5 zijn wederom waarnemingen bekend van de steenmarter. Gezien het aantal waarnemingen van de steenmarter wordt verwacht dat deze een verblijfplaats heeft nabij camera 5. Voor de Amerikaanse nerts wordt verwacht dat deze het gebied enkel gebruikt als foerageergebied, gezien het feit dat deze slechts eenmalig is waargenomen in het onderzoeksgebied.

Figuur 3-3: Waarneming steenmarter camera 5

Tabel 6: Waarnemingen camera 4

Soort	Datum	Tijd
Amerikaanse nerts	24-07-2021	05:40

Tabel 7: Waarnemingen camera 5

Soort	Datum	Tijd
<i>Eerste ronde</i>		
Steenmarter	27-07-2021	05:19
Steenmarter	27-07-2021	07:01
Steenmarter	10-08-2021	22:02
<i>Tweede ronde</i>		
Steenmarter	14-08-2021	02:19
Steenmarter	15-08-2021	06:21
Steenmarter	20-08-2021	05:06

3.2.2 Sporenbuizen

Op de sporenplanken zijn in het geheel geen prenten van (kleine) marterachtigen waargenomen. Er zijn enkel prenten van niet beschermde (of vrijgestelde) muizensoorten aangetroffen. Dat betekent dat het voorkomen van wezel en hermelijn niet aangetoond kon worden op basis van het onderzoek met sporenplanken.

3.3 Effectanalyse aanlegfase en gebruiksfase

Effectbeoordeling aanlegfase

Uit het onderzoek is gebleken dat de steenmarter, bunzing en Amerikaanse nerts in het onderzoeksgebied voorkomen. De bunzing is aangetroffen nabij camera 2, 3 en 5. De steenmarter is aangetroffen ter plaatse van camera 3 en 5. De Amerikaanse nerts is eenmalig aangetroffen nabij camera 4. Voor alle voornoemde soorten is geschikt foerageergebied aanwezig binnen het plangebied. Aanwezigheid van verblijfplaatsen kan, gezien de waarnemingen en habitatgeschiktheid voor de steenmarter nabij camera 5 en de bunzing nabij camera 3, niet worden uitgesloten. Deze conclusie geldt redelijkerwijs voor het gehele plan- en onderzoeksgebied, voor zover er geschikt leefgebied aanwezig is in kleinschalig landschap met bos.

Foerageergebied

Met de aanleg van de werkzaamheden en de inzet van zwaar materieel wordt de steenmarter en de bunzing tijdelijk verstoord. De bunzing en steenmarter zijn zeer mobiel en goed in staat tijdens de werkzaamheden te vluchten naar alternatief foerageergebied in de omgeving. Tijdelijk verstoring van soorten onder het beschermingsregime andere soorten valt niet onder een verbodsbepaling uit de Wnb.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

Tijdens de uitvoering van de van de werkzaamheden (dempen van sloten en kappen van bomen) kunnen verblijfplaatsen voor steenmarters en bunzing verloren gaan en/of beschadigd worden. Dit is in strijd met artikel 3.10 lid 1, sub b, van de Wnb. Er zijn aanvullende (voorzorgs)maatregelen nodig om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen, ten aanzien van bunzing en steenmarter.

Effectbeoordeling gebruiksfase

Gezien de geplande werkzaamheden in de nieuwe situatie ruimte geven voor ontwikkeling van natuur gaat er geen leefgebied permanent verloren. In de nieuwe situatie worden houtsingels, zoombeplantingen en bos aangebracht in het gebied. Hierdoor wordt het gebied meer geschikt voor marterachtigen, waar mee de staat van instandhouding voor alle voornoemde martersoorten zal verbeteren. Zodoende zijn er geen negatieve effecten te verwachten en zijn er geen extra maatregelen noodzakelijk voor de gebruiksfase van de voorgenomen ingreep.

3.4 Aanvullende soortgerichte maatregelen

Er zijn ten aanzien van bunzing en steenmarter aanvullende (voorzorgs)maatregelen nodig om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen gedurende de aanlegfase van de voorgenomen ingreep. Verder dient de algemene zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb uitgewerkt te worden voor alle in het wild levende (dier)soorten in het plangebied.

Algemene zorgplicht

De zorgplicht, conform Artikel 1.11 van de Wnb, geldt voor alle in het wild levende plant- en diersoorten in het plangebied, ongeacht hun beschermde status. Schade aan alle aanwezige plant- en diersoorten moet, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, voorkomen worden. Wanneer schade niet te voorkomen is moet deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt worden. Onderstaand wordt, zonder uitputtend te zijn, een aantal maatregelen beschreven om aan de algemene zorgplicht te voldoen:

- Er wordt één richting opgewerkt, zodat kleine (zoog)dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben;
- De aannemer maakt enkel gebruik van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden en ontziet daarbij plaatsen met begroeiing en/of beplanting zoveel mogelijk. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten voorkomen;
- Wanneer de werkzaamheden gedurende langere tijd stilliggen en/of (her)starten in een kwetsbare periode (winterrust of voorjaar), kunnen de werkzaamheden alleen in overleg met een ter zake deskundige ecoloog opgestart worden.

4 Samenvatting en conclusie

Het onderstaande overzicht (Tabel 7) geeft een samenvatting van de bevindingen van het nader onderzoek naar beschermde soorten in en rondom het plangebied. Daarnaast geeft het een samenvatting van de effecten op aangetroffen leefgebiedsfuncties.

Tabel 7: Overzicht van de resultaten van het nader onderzoek, de mogelijk optredende negatieve tijdelijke en permanente effecten, en welk verbodsartikel van toepassing is.

Soort/soortgroep	Bevindingen nader onderzoek	Tijdelijke en/of permanente effecten	Verbodsbepaling Wnb	Vervolgstappen/voorzorgs maatregelen noodzakelijk?
Kleine marterachtigen (bunzing, wezel)	Foerageergebied en mogelijke verblijfplaats	(Tijdelijk) verlies van foerageergebied en/of verblijfplaats	Art 3.10, lid 1b	Indien mogelijke verblijfplaatsen worden beschadigd en/of verwijderd is een ontheffing noodzakelijk voor het trajectdeel buiten het Natura 2000-gebied.
Steenmarter	Foerageergebied en mogelijke verblijfplaats	(Tijdelijk) verlies van foerageergebied en/of verblijfplaats	Art 3.10, lid 1b	Indien mogelijke verblijfplaatsen worden beschadigd en/of verwijderd is een ontheffing noodzakelijk voor het trajectdeel buiten het Natura 2000-gebied.

4.1 Conclusie

Ter hoogte van het onderzoeksgebied is leefgebied aanwezig voor bunzing en steenmarter. Daarbij kan het voorkomen van de wezel – ondanks gebrek aan beelden en sporen - niet geheel uitgesloten worden, omdat deze nog altijd vrij algemeen voorkomt in de regio. Het onderzoeksgebied wordt gebruikt als foerageergebied voor de (kleine) marterachtigen. Tevens zijn er mogelijke verblijfplaatsen aanwezig binnen het onderzoeksgebied, in de vorm van holen in de grond (bunzing) en tussen ruige vegetatie, alsook boomholtes (steenmarter). Door de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen worden beschadigd of zelfs worden vernietigd. Dat is strijd met artikel 3.10 lid 1b. Omdat de werkzaamheden aan de Run (zowel binnen als buiten de huidige begrenzing van het Natura 2000-gebied) zijn benoemd in het Natura 2000-beheerplan voor Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux kunnen de werkzaamheden zonder ontheffingsaanvraag doorgang vinden. Wel is een ecologisch werkprotocol met mitigatieplan nodig om schade aan individuen en essentiële leefgebiedsfuncties van kleine marterachtigen en steenmarter te minimaliseren.